PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 150 lir

Leto XXXI. Št. 28 (9030)

TRST, sreda, 5. februarja 1975

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

MEDMINISTRSKI SESTANEK V PALAČI CHIGI

Prizadevanja vlade za podporo izvozu

Razpravljali so tudi o pomoči državam v razvoju - Jutri v poslanski zbornici začetek razprave o reformi RAI-TV Razgovor Moro-Berlinguer - Odmevi na zaključek zasedanja vsedržavnega sveta krščanske demokracije

RIM, 4. — V palači Chigi je bil danes pod predsedstvom ministrskega predsednika Mora medministrski sestanek, na katerem so razpravljali predvsem o kreditih izvozu. Vlada posveča tem vprašanjem veliko važnost zaradi vloge, ki jo lahko ima izvozna dejavnost za zmanjšanje deficita plačilne bilance. Sestanka so se poleg podpredsednika vlade La Malfe udeležili še ministri Rumor, Colombo, Andreotti, De Mita, Toros, Marcora in guverner osrednje banke Carli. Kot je ob zaključku sestanka povedal časnikarjem minister Colombo, so med drugim proučili predlog, ki ga je odbor za kredite že odobril pretekli teden in po katerem naj bi zvišali «plafon» kreditov za izvoz na 1.400 milijard lir.

Na sestanku, kot je povedal minister za zunanjo trgovino De Mita, so tudi razpravljali o pomoči državam v razvoju ter o koordinaciji pred nedavnim sklenjenih sporazumov z Iranom.

Vlada se medtem pripravlja na parlamentarno razpravo o reformi RAI-TV, ki se bo začela pojutrišnjem v poslanski zbornici. Kot je znano, namerava vlada zahtevati ob tej priliki zaupnico, da bi na ta način preprečila obstrukcionistične manevre neofašistov. (MSI je že predložila 5.390 spreminjevalnih predlogov, do jutri pa jih bo predložila še nekaj stotin, tako da bo končno število predlaganih amandmajev presegalo 6.000.) V pričakovanju razprave je predsednik vlade Moro sprejel danes generalnega tajnika KPI Berlinguerja, s katerim se je pogovarjal o skorajšnji parlamentarni razpravi. Berlinguer je menda potrdil zavzemanje komunistov, da bi prišlo do odobritve reforme RAI-TV v najkrajšem času in torej do preprečitve misovskih manevrov.

Danes so se tudi sestali načelniki poslanskih skupin štirih levosredinskih strank. Na sestanku, ki so se ga udeležili tudi podtajnik v ministrstvu za pošte Fracassi ter poročevalci večine Bubbico in Marzotto Caotorta (KD), Bogi (PRI) in Manca (PSI), so med drugim potrdili, da ne bodo spremenili besedila vladnega odloka o reformi RAI-TV. Na ta način so demantirali nove govorice o domnevnem tihem sporazumu z misovci, katerim naj bi zagotovili prisotnost v nadzornih organizmih radiotelevizijske ustanove v zameno za umik spreminjevalnih predlogov.

Na političnem področju beležimo danes nove komentarje in polemike o zaključkih zasedanja vsedržavnega sveta KD. Polemike zadevajo predvsem izid glasovanja: ves italijanski tisk je danes pisal, da se je od več kot 200 članov vsedržavnega sveta udeležilo glasovanja manj kot sto in da jih je le 68 glasovalo za Fanfanijevo poročilo, 24 pa proti. Demokrščansko glasilo «Il Popolo» popravlja te podatke in trdi, da se je glasovanja udeležilo 164 članov vsedržavnega sveta, od katerih je 140 glasovalo za Fanfanijevo poročilo, 24 pa proti. List ugotavlja, da so nekateri dnevniki (Unità, Paese sera in drugi) na osnovi lažnih podatkov izvedli nekatere «špekulacije» proti KD, vendar pa ne polemizira z njimi, pač pa s tistimi demokristjani, ki so te podatke povlekli na dan. List ne imenuje izrecno teh demokristjanov (ki pa jih je treba menda iskati v vrstah levičarskih struj), vendar pa svetuje strankinemu razsodišču, naj bi proti njim postopal.

Zanimiva je tudi izjava, ki jo je dal o poteku demokrščanskega «miniparlamenta» načelnik poslanske skupine KD Piccoli. Piccoli demantira, da bi njegova struja skušala posredovati med Fanfanijem in strankino levico, češ da je bilo to posredovanje nemogoče, saj se je zaključil brez uspeha podoben poskus predsednika vlade Mora. Zanimivo je tudi, da je Piccoli dobršen del svoje izjave posvetil «prijateljem levih struj», katerim je priznal lojalnost, inteligenco in velik prispevek k delovanju KD.

Predstavnik struje «base» Galloni pa je v članku v neki demokrščanski reviji napisal, da so zaključki vsedržavnega sveta le izhodišče za bolj poglobljeno debato znotraj stranke relativne večine. Galloni pravi tudi, da ni uspel poskus, da bi strli strankino levico. Vsedržavni svet se po Gallonijevem mnenju ni zaključil s popolno potrditvijo Fanfanijevih tez, pač pa je le prevladalo mnenje, da je za sedaj primerno, da se ohrani pri življenju sedanje tajništvo.

O zaključkih vsedržavnega sveta KD so razpravljali tudi na današnji seji PRI, na kateri so med drugim govorili tudi o vprašanju splava. Glasilo stranke «La Voce Repubblicana» bo jutri objavilo komentar, ki poudarja, da je Fanfani dosegel znatno večino in da sta bila zavrnjena bodisi zgodovinski kompromis s KPI kot preferenčni odnos s PSI. Republikansko glasilo jemlje na znanje Fanfanijeve izjave, da obstajata dve stranki — PSDI in PRI — ki sta dali svoj prispevek demokratičnemu zavezništvu, ter poudarja vlogo PRI pri rešitvi zadnje vladne krize. Sicer pa list ugotavlja, da bo treba sedaj počakati na izid poslanskih in deželnih volitev. Če bo KD na teh volitvah dosegla pozitiven rezultat, česar pa danes nihče ne predvideva, bo Fanfani močno okrepil svojo pozicijo, v nasprotnem primeru pa se bo za KD odprlo še veliko bolj negotovo in težko obdobje od dosedanjega. Republikansko glasilo na koncu še obžaluje, da se največje politične sile še vedno ukvarjajo pretežno z vprašanji zavezništev ter puščajo v senci probleme programske usmeritve.

Tajnik PSDI Orlandi je izrazil zadovoljstvo zaradi zaključkov vsedržavnega sveta KD, čeprav ugotavlja, da je bilo tudi v okviru nove večine mogoče zaslediti pridržke

Zaključeni pogovori Schmidt-D'Estaing

V Parizu se je zaključil francosko - nemški vrh. Opazovalci ne vedo, kako bi ga ocenili, saj trdijo, da med obema državama ni bilo takih problemov, ki bi zahtevali sklicanje srečanja na najvišji ravni. Na sliki: G. D'Estaing (levo) in Schmidt (desno) po zaključku pogovorov

NA SEJI PREDSEDSTVA ZVEZNE KONFERENCE SZDLJ

Nereševanje problemov manjšin lahko povzroča napetost in spore

Tako je dejal poročevalec Aleksandar Bakočević v zvezi z odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo - Dimče Belovski o pomenu tržaške manjšinske konference in seminarja v Ohridu - Nastop predstavnika s Kosova

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 4. — Predsedstvo zvezne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je na današnji seji namenilo osrednjo pozornost obravnavi aktualnih političnih in gospodarskih gibanj v svetu, položaju Jugoslavije in nalog socialistične zveze. O vseh najpomembnejših vidikih sedanjih razmer v svetu, o temeljnih usmeritvah jugoslovanske zunanje politike ter o mednarodni dejavnosti socialistične zveze je uvodoma govoril predsednik mednarodne komisije predsedstva Aleksandar Bakočević, v daljši razpravi pa so ga dopolnili mnogi razpravljavci, ki so še podrobneje osvetlili nekatera obravnavana vprašanja, med njimi položaj jugoslovanskih manjšin, krepitev sodelovanja socialistične zveze z gibanji in političnimi strankami v neuvrščenih državah in državah v razvoju in drugo.

Aleksandar Bakočević je v svojem govoru v zvezi z odnosi Jugoslavije s sosednimi državami in v zvezi z manjšinskimi vprašanji dejal: «Izhajajoč iz stališč in politike naše države v razvijanju dobrih odnosov z vsemi, posebej pa še s sosednimi državami, se bo socialistična zveza tudi v prihodnje zavzemala za napredek sodelovanja s političnimi organizacijami in strankami iz teh držav. Pri tem je treba upoštevati specifične elemente sosedstva z vsemi njegovimi zapletenimi značilnostmi, kar postavlja določene naloge pred socialistično zvezo in druge družbeno - politične organizacije. V tem sodelovanju je poseben in zelo zapleten problem položaj naših nacionalnih manjšin v nekaterih sosednih državah.

Dolžnost socialistične zveze, pa tudi njena ustavna obveznost je, da se nenehno angažira pri vprašanjih položaja in pravic vseh jugoslovanskih nacionalnih manjšin v okoliških državah, naj si gre za položaj slovenske ali makedonske, hrvatske ali srbske narodnosti. To še toliko bolj, ker se je pokazalo, da so narodnostne manjšine prav tako kot so «vnaprej določene» kot dejavnik prijateljstva in sodelovanja med sosednjimi državami in narodi, lahko tudi velik element napetosti in izzivanja spopadov, če se v celoti ne rešijo problemi njihovega položaja. Takšen je zdaj primer z našimi odnosi z Avstrijo, ki se izmika uresničitvi državne pogodbe, ki jo obvezuje, da onemogoči neonacistično in revanšistično dejavnost in izpolni vsa določila pogodbe, ki se nanašajo na pravice slovenske in hrvatske manjšine. Vlada Avstrije še do danes ni pokazala pripravljenosti, da se izvršijo vse mednarodne obveznosti in državne pogodbe. Na minuli seji predsedstva zvezne konference socialistične zveze smo razpravljali o jugoslovansko-avstrijskih odnosih in o položaju naših manjšin v Avstriji. Sklepi, ki smo jih takrat sprejeli, ostajajo v polni veljavi. Popolna uresničitev državne pogodbe ter pravic in varstva slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji, kot tudi izvršitev drugih obstoječih obveznosti Avstrije do naše države, kot so vrnitev arhivskega blaga in kulturnih dobrin, ki so jih nacistični okupatorji pokradli in odvlekli iz naše države, nahajajo pa se v Avstriji, ostajajo naša stalna skrb in vztrajali bomo, da se v celoti izvršijo», je zaključil Aleksandar Bakočević tisti del govora, ki se je nanašal na problematiko jugoslovanskih manjšin v Avstriji, nato pa je dodal: «V razvijanju vzajemnih odnosov s sosednjo Bolgarijo predstavljajo resno oviro bolgarska zanikanja obstoja makedonskega naroda in makedonske narodnostne manjšine v Bolgariji».

Tudi nekateri drugi govorniki so v razpravi spregovorili o manjšinskih vprašanjih. Tako je na primer Dimče Belovski govoril o pomenu dveh lanskih mednarodnih srečanj, ki sta se ukvarjali s problemi manjšin, to sta bila simpozij Združenih narodov na Ohridu in mednarodna konferenca v Trstu. V zvezi s tržaško konferenco je Dimče Belovski dejal, da je bila to prva mednarodna konferenca po drugi svetovni vojni, na kateri so kompetentno in odprto govorili o položaju slovenske manjšine v Italiji in Avstriji, posebnega pomena pa je bilo, da so na tem srečanju (tudi to je bil prvi takšen primer) sodelovali tudi predstavniki manjšin.

Izredno zanimiv in tehten je bil tudi prispevek Mihajla Zvicerja, predsednika pokrajinske konference socialistične zveze Kosova. Zvicer je med drugim poudaril, da se «na žalost soočamo že zelo dolgo s prakso neeenakih odnosov do naših manjšin, z neenakimi pogoji za njihov gospodarski in kulturni razvoj in zagotovitev njihovih političnih pravic. Že dalj časa se srečujemo tudi z raznovrstnimi oblikami pritiska na naše manjšine v nekaterih državah, v nekaterih pa tudi z zanikanjem njihovega obstoja, z zanikanjem njihovega nacionalnega bitja in posebnosti.» Po besedah Zvicerja odprte akcije za denacionalizacijo in asimilacijo jugoslovanskih manjšin v nekaterih državah spremlja neprekinjena propaganda, ki temelji na velikodržavnosti in nacionalizmu, na izkrivljanju zgodovinskih dejstev ter na ponarejanju, ki je najbolj očitno in najbolj grobo in v zadnjem času tudi tragikomično. Mihajlo Zvicer je tudi naglasil, da se razumevajoč zapletenost notranjih odnosov v nekaterih sosednjih državah Jugoslavija ne more odpovedati svojim globokim načelnim stališčem in obveznostim do svojih manjšin, niti ne more dopustiti, da bi se ta stališča porazgubila in zvodenela v nekakšnih kompromisih, ki bi postavili pod vprašaj bistvo teh stališč.

Razprava na današnji seji predsedstva zvezne konference socialistične zveze je tako znova pokazala izredno zanimanje in skrb Jugoslavije, pa ne le njenih državnih organov, ampak tudi najširše in najbolj množično družbeno-politične organizacije, za položaj in pravice jugoslovanskih manjšin v sosednjih državah.

VLADO BARABAŠ

ADIS ABEBA ODREKA NEODVISNOST ERITREJCEM

ŠE VEDNO SPOPADI MED ETIOPSKO VOJSKO IN ERITREJSKIMI UPORNIKI

Osrednje oblasti obljubile amnestijo za gverilce, ki položijo orožje do 8. maja - V Asmari še vedno zelo napeto vzdušje

ADIS ABEBA, 4. — V etiopsko glavno mesto je prispela danes zvečer prva skupina beguncev iz Asmare. Gre za približno 400 tujcev, po večini žensk in otrok ameriške, britanske, italijanske in švedske narodnosti, ki so živeli v glavnem mestu Eritreje. Operacije za izselitev tujcev iz Asmare so še vedno v teku, v krogih italijanskega zunanjega ministrstva pa poročajo, da skušajo organizirati letalski most iz Adis Abebe v Rim, da bi omogočili odhod tistim pripadnikom italijanske skupnosti, ki to želijo. Današnjo evakuacijo je organiziralo ameriško veleposlaništvo, ki je najelo dva boeinga in DC-6.

Etiopske vojaške oblasti so medtem ponudile amnestijo vsem upornikom, «ki so šli v ilegalo, ker so zagrešili kazniva dejanja,» če položijo orožje do 8. maja. Namen ukrepa je zrahljati vrste upornikov, ki so se jim prav v zadnjih dneh pridružili številni prebivalci vasi iz okolice Asmare. Etiopske oblasti skušajo medtem zvrniti vso krivdo na ramena upornikov, katere obtožujejo, da so krivi vseh smrtnih žrtev, do katerih je prišlo zadnje dni. Vojska sicer trdi, da gre za peščico banditov, ki je napadla nekatere vojaške objekte v Asmari, vladne čete pa so baje ponovno vzpostavile v mestu mir, in življenje spet poteka normalno. Trditve osrednje vlade so demantirali vsi tisti, ki so prišli v Adis Abebo in ki trdijo, da je Asmara že več dni brez vode in električnega toka. Izredno resno je tudi pomanjkanje hrane, saj je bo v nekaj dneh zmanjkalo, ker je mesto, kljub trditvam vojske, odrezano od sveta. Zaprto je tudi mednarodno letališče.

Osrednje vojaške oblasti še vedno odločno odklanjajo sleherno možnost odcepitve Eritreje od Etiopije. V Adis Abebi zatrjujejo, da hoče vlada, kljub zadnjim spopadom, doseči mirno rešitev eritrejskega vprašanja. Objavili so tudi dokument, v katerem pravijo, da je decembra bila v Asmari etiopska delegacija, ki je skušala vzpostaviti ploden dialog z Eritrejci. Bila je ustanovljena posebna eritrejska komisija, s katero se je delegacija pogovorjala. Po tem pogovoru se je etiopska vojska umaknila v vojašnice in za javni red je odtlej skrbela policija.

Fronta za osvoboditev Eritreje je v Bejrutu naslovila na vse mirljubne narode, na demokratične organizacije in revolucionarne stranke poziv, v katerem obtožuje etiopsko vlado, da je bombardirala mestne četrti v Asmari ter povzročila na tisoče mrtvih med prebivalci. Položaj v Asmari pa še nikakor ni miren. Eritrejski gverilci so ponovno prodrli v mesto ter napadli nekatere vojaške objekte. Vso noč je bilo slišati streljanje topov in težkega avtomatskega orožja. Zjutraj so bile številne mestne četrti zastrte z gostim dimom. O številu smrtnih žrtev vstaje ni nobenih uradnih podatkov, kaže pa, da segajo v stotine. Najbolj so bili prizadeti prebivalci vasi v okolici Asmare. Niti o izgubah vojaškega materiala ni podrobnosti, čeprav trdijo očividci, da je vojaška vlada izgubila mnogo helikopterjev, dva lovska bombnika in dve izvidniški letali. Uporniki očitno razpolagajo, kot so večkrat potrdili, s protiletalskimi topovi in z raketami zemlja - zrak. Poročajo medtem, da so gverilci razstrelili most na cesti, kakih 90 km od Asmare, da bi ustavili prodiranje motorizirane kolone, ki je bila namenjena v eritrejsko glavno mesto. V kolonI je bilo 52 tankov, 20 oklopnih vozil ter večje število tovornjakov za prevoze čet. O tej koloni so poročali že pred dvema dnevoma, ko je krenila iz Adis Abebe. Sedaj je vsekakor ustavljena na meji z eritrejsko pokrajino. Kaže tudi, da so Etiopci poslali v Eritrejo večje število vojaških letal.

DANES

Na včerajšnji seji predsedstva zvezne konference SZDLJ v Beogradu je predsednik mednarodne komisije Aleksandar Bakočević govoril o odnosih Jugoslavije s sosednimi državami in o vprašanju nacionalnih manjšin. Med drugim je poudaril ustavno obveznost socialistične zveze, da se nenehno angažira pri vprašanjih položaja in pravic vseh jugoslovanskih nacionalnih manjšin, ker so manjšine dejavnik sodelovanja in prijateljstva med sosednimi državami, lahko pa so tudi velik element napetosti in izzivanja spopadov, če se v celoti ne rešijo vprašanja njihovega položaja, kot se je pokazalo v odnosih z Avstrijo.

V Dakarju (Senegal) se je začela mednarodna konferenca držav v razvoju o surovinah. Senegalski predsednik Sengor je poudaril potrebo po skladnem gospodarskem razvoju razvitih držav in tistih v razvoju. Pripomnil pa je, da nihče noče poslabšanja gospodarskih razmer v svetu. Alžirski predstavnik je v svojem govoru postavil organizacijo držav proizvajalk petroleja za zgled državam v razvoju. Njegova izvajanja so v skladu s pobudami proizvajalk petroleja za zaščito pridobitev, ki so jih dosegle s povišanjem cen surove nafte. V ta namen se bodo v kratkem sestali ministri držav OPEC, ki bodo pripravili vrhunski sestanek organizacije, ki bo v Alžiru 25. februarja. Na zahodu se množijo pobude za večanje pritiska na proizvajalke nafte, da bi znižale cene te surovine.

Ministrstvo za turizem in prestave je na vprašanje posl. Škerka odgovorilo, da bodo v prihodnji sezoni resno preučili vključitev «Stalnega slovenskega gledališča» v seznam «gledališč v javni upravi», ker ima za to vse pogoje. To pa pomeni, da jih ima že sedaj in da se slovenski kulturni ustanovi dela velika krivica, ker ni bil njen status že sedaj urejen.

Dosežen sporazum o draginjski dokladi za uslužbence podjetij z državno udeležbo

RIM, 4. — Predstavniki Intersinda in federacije CGIL, CISL in UIL so danes zvečer dosegli sporazum o poenotenju točke draginjske doklade in o zajamčenih plačah uslužbencev podjetij z državno udeležbo. Sporazum je povsem enak onemu, ki sta ga sklenili 25. januarja sindikalna federacija in Confindustria. Med drugim predvideva poenotenje točke draginjske doklade na najvišji ravni 948 lir v roku dveh let, zvišanje družinske doklade za 20 odst. in zvišanje plač za 12.000 lir mesečno začenši s 1. februarjem 1975.

Sindikalni predstavniki so pozitivno oecnili sporazum, ki zanima okrog 450.000 delavcev podjetij z državno udeležbo, tudi zaradi tega, ker odpira ugodne perspektive za sklenitev podobnih sporazumov na področjih kmetijstva, trgovine, prevozov in male industrije.

OB OBISKU SOVJETSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA GROMIKA

Sadat potrdil pripravljenost Egipta na mirno rešitev spora z Izraelom

KAIRO, 4. — Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko, ki je včeraj prispel na uradni obisk v Egipt, potem ko je že obiskal Sirijo, se je danes sestal z egiptovskim predsednikom Sadatom. Pogovor med obema je trajal skoraj štiri ure, ob koncu pa sta oba državnika odgovarjala na vprašanja časnikarjev na tiskovni konferenci, na kateri sta potrdila, da bo generalni tajnik KP SZ Leonid Brežnjev kmalu obiskal Egipt, Sirijo in Irak. Ob tej priložnosti je sovjetski zunanji minister potrdil, da je Brežnjev trenutno bolan, da pa je že na tem, da okreva. Zaradi tega je bil odložen njegov obisk v Egipt, kamor bi moral priti še prejšnji mesec. Izjave šefa sovjetske diplomacije je potrdil tudi Sadat, ki je zagotovil časnikarjem, da na vrhu sovjetskega vodstva ni prišlo do sprememb.

Sadat sicer ni hotel sporočiti točnega datuma obiska Brežnjeva niti predmeta pogovorov, ki ga bo imel s tajnikom sovjetske KP. Dejal je, da ima Egipt prijateljske odnose z obema supersilama in da so današnji pogovori odprli novo poglavje v sovjetsko - egiptovskih odnosih. Poleg tega je sporočil, da bo 17. februarja odpotovala v Moskvo egiptovska ministrska delegacija, da bi se tam pogajala o možnosti okrepitve sovjetske gospodarske pomoči Kairu.

Kar zadeva mir, na področju Bližnjega vzhoda je Sadat dejal, da morata obe strani, se pravi arabske države in Izrael, imeti mednarodno jamstvo za svoj obstoj. Egiptovski predsednik je dejal, da si njegova država želi miru. Ko je govoril o ženevski konferenci, jo je omenil samo kot forum, v katerem se bodo Izraelci in Arabci domenili o izvajanju sporazuma o trajnem miru, po umiku izraelskih čet z vseh treh front, Golana, Sinaja in Cisjordanije. Kaže, da je ta njegova izjava nekoliko v nasprotju s sovjetsko tezo, ki zagovarja potrebo po takojšnjem sklicanju ženevske konference, kjer naj bi se pogajali o rešitvi krize. Na ženevski konferenci naj bi Sovjetska zveza prevzela, skupno z ZDA, vlogo posredovalca.

Sadat je dal jasno razumeti, da obstajajo še vedno nekatera odprta vprašanja med Egiptom in Sovjetsko zvezo. Gre za vprašanja, ki jih bo treba rešiti ob obisku Brežnjeva. Menijo, da ta vprašanja zadevajo predvsem dobavo sovjetskega orožja ter pogoje, ki jih Moskva postavlja, da bi spet obnovila pošiljke. Egiptovski predsednik je ponovil, da bodo prihodnji trije meseci odločilni pri iskanju rešitve iz sedanjega zastoja. V tem času bo zapadel mandat mirovnih sil OZN na Golanu in na Sinaju. Niti Izrael, niti mi, je dejal, ne moremo doseči rešitve s silo. Izrael se mora zavedeti, da je napetost dosegla stopnjo, pri kateri lahko eksplodira, zato se mora umakniti z vseh treh front in se potem v Ženevi pogajati o mirovni ureditvi tega področja.

(Na sliki: Sadat in Gromiko po štiriurnem pogovoru.)

RIM, 4. — Predsednik senata Spagnolli je sprejel danes v palači Madama ministra za proračun Andreottija.

Wilson poročal o potovanju v ZDA

LONDON, 4. — Britanski premier Wilson je poročal v spodnji zbornici o svojem nedavnem potovanju v ZDA, kjer se je sestal tako s predsednikom Fordom kot z zunanjim ministrom Kissingerjem. Dejal je, da je osrednja tema pogovorov bilo sklicanje mednarodne konference med državami proizvajalkami in državami potrošnicami nafte. Omenil je tudi, da londonska vlada gleda z naklonjenostjo na stališče državnega tajnika Kissingerja v zvezi s krizo na Bližnjem vzhodu.

RIM, 4. — Predsednik republike je danes sprejel na Kvirinalu novega načelnika glavnega štaba italijanske vojske generala Viglionija. Danes je predsednik Leone sprejel tudi finančnega ministra Visentinija.

NA BEOGRAJSKI KONFERENCI PRIPRAVLJAJO ZAKLJUČNI DOKUMENT

Kakšna naj bo vloga parlamentov za zagotovitev varnosti v Evropi

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 4. — Druga medparlamentarna konferenca o evropskem sodelovanju in varnosti se je danes nadaljevala z delom redakcijskih komisij, ki za zaprtimi vrati usklajujejo različne predloge posameznih delegacij, prvič pa se je sestala tudi delovna skupina, ki je zadolžena za pripravo zadnjega dela dokumenta, to je o nadaljevanju parlamentarne dejavnosti na področju evropske varnosti in sodelovanja.

Delo redakcijskih komisij je za javnost in časnikarje zaprto, tako da je o dosedanjih rezultatih usklajevanja različnih stališč znano zelo malo. V konferenčnih krogih pa se je vendarle zvedelo, da delo v vseh treh komisijah (za vprašanja varnosti, za ekonomske odnose ter za sodelovanje na različnih področjih življenja ter izmenjavo ljudi in informacije) razmeroma dobro napreduje.

Zato vlada prepričanje, da bodo redakcijske komisije jutri svojim odborom predložile usklajena besedila posameznih delov sklepnega dokumenta, prav tako pa je mogoče pričakovati, da bo tudi delovna skupina za vprašanja nadaljevanja parlamentarne dejavnosti razpolagala z usklajenim besedilom svojega dela dokumenta. Popoldanska razprava v tej skupini je namreč pokazala, da so vsi udeleženci soglasni, da parlamentarci na neki način morajo nadaljevati s svoje strani obravnavo problemov varnosti in sodelovanja na stari celini tudi po zaključku vladne konference, ki zdaj poteka v Ženevi, končala pa naj bi se na najvišji ravni v Helsinkih. Poleg tega kot oblike kontinuitete parlamentarnega dela na temo «Evropska vprašanja» navajajo tudi različna dvostranska in večstranska srečanja in posvetovanja, namenjena proučevanju posameznih vidikov in vprašanj iz evropske tematike.

V. B.

Rumor jutri na obisku v Parizu

PARIZ, 4. — Italijanski zunanji minister Rumor bo prispel v četrtek v Pariz, kjer bo imel vrsto pogovorov s tamkajšnjimi voditelji. Njegov obisk v Franciji bo trajal dva dni in sodi v okvir občasnih dvostranskih sestankov med šefi diplomacij obeh držav. Rumor se bo za časa svojega bivanja v Franciji sestal tudi s predsednikom Giscardom D'Estaingom.

ODGOVOR MINISTRSTVA NA VPRAŠANJE POSLANCA ŠKERKA

Prihodnje leto bo ministrstvo priznalo SSG tudi uradni pravni status stalnosti

Ministrstvo priznava, da ima Stalno slovensko gledališče vse «značilnosti za vključitev med gledališča z javno upravo»

Pred meseci so komunistični poslanci Albin Škerk, Enzo Menichino in Mario Lizzero poslali ministroma za kulturo in prireditve ter za zunanje zadeve vprašanje o finančnem in juridičnem stanju Slovenskega gledališča v Trstu. Poslanci KPI so pristojna ministra opozorili na dejstvo, da SSG še do danes nima priznanja statusa «stalnosti» in torej ne uživa ustreznih denarnih prispevkov. Poslanci KPI so se pri tem sklicevali na obveze, ki za Italijo izhajajo na tem področju iz 4-b člena londonskega memoranduma, sprašujejo pa, ali se res protivi stalnosti slovenskega gledališča zunanje ministrstvo.

Te dni je poslanec Škerk prejel odgovor ministra za turizem in prireditve, ki se je za odgovor posvetoval tudi z zunanjim ministrstvom in odgovarja tudi v imenu Farnesine.

«Če menite s svojim vprašanjem pravno priznanje SSG, ki ga ni bilo, vas opozarjamo, da nam ni znano, da bi omenjena ustanova za to zaprosila na način, ki ga predvideva civilni zakonik.

Neutemeljeni so torej glasovi, češ da se pravnemu priznanju SSG upira zunanje ministrstvo, ki je skladno s čl. 4-b posebnega statuta, priloženega londonski spomenici o soglasju, izdalo znesek 31 milijonov lir za leto 1973 v korist te ustanove.»

Tudi ministrstvo za turizem in prireditve, nadaljuje odgovor, je «za sezono 1973 - 74 priznalo denarni prispevek 25 milijonov lir.» Pri tem pripominja, da «se je prispevek ministrstva (za turizem in prireditve) zadnja leta stalno večal», od «začetnih 6 milijonov za sezono 1970 - 71 do 25 milijonov, priznanih za sezono 1973 - 74».

«Če pa poslanci», nadaljuje minister za prireditve, «menijo, da slovenskemu gledališču ni bil priznan status teatra z javno upravo, opozarjamo na dejstvo, da okrožnica, ki ureja gledališča, ne omenja med teatri z javno upravo tudi omenjene ustanove (SSG), ki torej ne more uživati prispevkov, predvidenih za tovrstna gledališča.»

«Ker kaže», zaključuje minister, «da ima slovensko gledališče vse značilnosti za vključitev med gledališča z javno upravo, ne bomo pozabili preučiti tega vprašanja pri izdajanju okrožnice o gledališki dejavnosti za sezono 1975 - 76».

Odgovor ministrstva za turizem in prireditve (ki začasno še vedno upravlja tudi gledališča, dokler jih ne bo prevzelo novo ustanovljajoče se ministrstvo za kulturne dobrine) je zanimiv in važen, čeprav vsebuje nekatere nesprejemljive in povsem netočne trditve. Tako je naravnost smešno izgovarjanje na prošnje o pravnem priznanju na način «ki ga predvideva civilni zakonik», ker nikče nikoli ni nekaj takega zahteval in je z upravnim pravom podkovanim funkcionarjem kar dveh ministrstev dobro znano, za kaj gre. Gre za pravno priznanje statusa stalnega gledališča in torej za vpis med stalna gledališča, za kar pa je Stalno slovensko gledališče (in še prej društvo Slovensko gledališče) vedno vložilo v predpisanem roku ustrezno dokumentacijo.

Na protestnem zborovanju, ki je bilo 2. julija lanskega leta v Kulturnem domu, je bilo o tem mnogo govora in je bil tudi javno prebran dolg seznam vlog od 1955. leta dalje z zahtevo po stalnosti. Uradno vlogo pa je v imenu Stalnega slovenskega gledališča vložila tudi deželna uprava z uradnim pismom od 27. junija 1974, katerega posledica je bila odkrita podpora ministrstva za zunanje zadeve in ukinitev vsakršnega prejšnjega veta.

Nikakor pa ne more prepričati razlog, zakaj ni mogoče že takoj vključiti Stalno slovensko gledališče v seznam gledališč z javno upravo, saj je dejstvo (in to tudi ministrstvo priznava), da ima za to vse pogoje. Zanimiv je tudi podatek o 31 milijonov lir, ki naj bi jih ministrstvo za zunanje zadeve izdalo v korist ustanove, s čimer naj bi bilo dokazano izpolnjevanje člena 4/b posebnega statuta spomenice o soglasju.

Ministrstvo za zunanje zadeve SSG ni izplačalo niti lire. Člen 4/b posebnega statuta pa določa, da bodo prosvetne, kulturne, družbene in športne organizacije obeh skupin ... deležne enakega ravnanja kakor druge ustrezne organizacije na zadevnih področjih, zlasti glede uporabe javnih poslopij, radia in pomoči iz javnih sredstev.

Stalno slovensko gledališče ima vse značilnosti stalnosti, kar priznava tudi ministrstvo, vendar pa ga niso vključili v seznam stalnih gledališč in mu zaradi tega tudi niso nakazali sredstev, ki so nujno potrebna za njegov obstoj in nadaljnji razvoj. Na dlani je, da se s Stalnim slovenskim gledališčem ne ravna tako, kot se z drugimi podobnimi gledališči in je torej slovenska kulturna ustanova v diskriminiranem položaju.

Vendar pa je treba istočasno tudi podčrtati vrednost obveze, ki izhaja iz zadnjega, najvažnejšega odstavka dolgega odgovora ministra v imenu kar dveh ministrstev, da bodo vključili Stalno slovensko gledališče s prihodnjo sezono v seznam gledališč z javno upravo. S tem se torej odpira za prihodnjo sezono pričakovanje, da bo kritična faza položaja ključne slovenske kulturne ustanove v Italiji dokončno za nami.

Srečanje med SPZ in ZSŠDI za nadaljnje skupne pobude

Včeraj so se v Trstu spet sestali predstavniki Zveze slovenskih športnih društev v Italiji in Slovenske prosvetne zveze. Enotna pripravljenost, da se tako na ravni obeh zvez kot vanje včlanjenih društev vzpostavi čim tesnejše sodelovanje, ki naj pripomore k učinkovitejšemu reševanju skupnih problemov, je zadobila na včerajšnjem srečanju novo potrditev, ki izhaja predvsem iz dejstev, da so bili storjeni na tej poti že občutni koraki. Marsikatero prosvetno društvo, ki doslej ni imelo vidnih stikov s športnim društvom v določenem kraju in obratno, je že vključilo v svoj nadaljnji program krepitev tega sodelovanja, ali pa ga že začelo izvajati. To se je v zadnjem času pokazalo na raznih občnih zborih društev.

S temi razveseljivimi dejstvi, ki kažejo na zadovoljive premike, so se vzajemno seznanili predstavniki obeh zvez na včerajšnjem srečanju, ki je bilo v prvi vrsti posvečeno pripravam na proslavljanje 30-letnice osvoboditve. Ravno ob tej priložnosti bi moralo priti to sodelovanje še bolj do izraza ter se uresničiti v skupnih pobudah. Ponekod se prosvetna in športna društva že pripravljajo na skupne proslave, marsikje pa še ni izdelanih programov. Ob tem so se predstavniki ZSŠDI in SPZ dogovorili za prireditev skupnih sestankov v posameznih krajih ter koordinacijo dela. To pa predvsem v tistih krajih, kjer je športna ali prosvetna dejavnost ošibela. Najvidnejši tak primer je mesto samo.

V OKVIRU PROSLAVLJANJA 30-LETNICE OSVOBODITVE

Tri vasi zgoniške občine v pripravah na postavitev spomenikov padlim v NOB

Te vasi so Briščiki, Repnič in Samatorca - Skupne priprave na razne prireditve

Naši kraji se vneto pripravljajo na čim slovesnejše proslavljanje 30-letnice osvoboditve in zmage nad nacifašizmom. Pravzaprav potekajo in so vse dosedanje prireditve potekale že v znamenju tega jubileja, čeprav niso doslej še imele tistega značaja in vsebine, ki bi obsegala narodnoosvobodilno tematiko. Svoj višek bo to proslavljanje doseglo v aprilu in maju z množičnimi manifestacijami v raznih krajih, pri katerih bodo skupno sodelovale razne organizacije in ustanove, od prosvetnih in športnih društev do borčevskih organizacij in krajevnih uprav.

Mrzlične priprave potekajo tudi v okviru posameznih občin. Zgovoren primer je zgoniška občina, kjer so že pred časom imenovali posebno komisijo za proslavljanje 30-letnice osvoboditve. Občinska uprava je že lani vložila tudi prošnjo na deželo, ki je s posebnim zakonom predvidela skupno 50 milijonov lir za proslavljanje 30-letnice. Prosnjo zgoniške uprave je dežela sprejela ter nakazala 500 tisoč lir.

Dokončen program prireditev ob 30-letnici v zgoniški občini, ki jih bo občinska komisija priredila skupno s krajevno zvezo borcev ANPI, prosvetnim društvom «Rdeča zvezda» in športnim društvom «Kras» in drugimi organizacijami, še ni docela izdelan v vseh podrobnostih. Proslavljanje se bo vsekakor začelo že v tem mesecu s Prešernovo proslavo. Nadaljevalo se bo z drugimi prireditvami ter doseglo svoj višek z osrednjo proslavo, ki bo prvo nedeljo v maju v Zgoniku in pri kateri bodo sodelovale, kot rečeno, vse organizacije v občini.

Najpomembnejša in najzanimivejša pobuda ob snovanju počastitve jubileja osvoboditve pa je izšla iz vrst krajevne zveze borcev ANPI, ki ji predseduje sam župan Guštin. Osnovna misel bivših borcev je namreč bila, da bi v tem letu, ko poteka 30 let od osvoboditve izpod nacifašističnega jarma, za katero je žrtvovalo svoja mlada življenja toliko občanov, postavili spomenike padlim v NOB še v tistih vaseh občine, ki še nimajo spomenika. Te vasi so Briščiki, Repnič in Samatorca. Predlogu zveze borcev se je prebivalstvo vseh treh vasi, ki je tudi samo vsa ta leta čutilo potrebo po postavitvi spomenika, odzvalo z največjim navdušenjem. V vseh treh krajih so že ustanovili sedemčlanske odbore, ki so se vneto lotili dela. Jasno je, da zahteva uresničitev takšne pobude veliko naporov in denarnih sredstev, zato je v prvi vrsti izšel iz vseh treh odborov apel prebivalstvu ter sami občinski upravi po vsestranski pomoči. V Briščikih so s pripravami za postavitev spomenika padlim že precej naprej, ostali dve vasi pa zaostajata dosti. Od nadaljnjih naporov in razpoložljivih sredstev bo odvisno, ali bodo trije spomeniki lahko stali že v tem letu.

S tem se bo celotna skupnost zgoniške občine najverneje oddolžila spominu padlih junakov ter obenem na najboljši način proslavila 30-letnico osvoboditve.

Prof. Kunaver in Dominko sinoči v Slovenskem klubu

Slovenski klub je sinoči priredil v Gregorčičevi dvorani izredno zanimivo predavanje dveh astronomov iz Ljubljane in sicer prof. Pavla Kunaverja in prof. dr. Frana Dominka. Prvi je prikazal z diapozitivi predvsem sonce s sončnimi pegami in vse satelite ter najvažnejše značilne tvorbe rimske ceste ali naše galaksije. Pokazal je tudi moderen ameriški teleskop, primeren za amaterje, ki pa je grajen ob upoštevanju najnovejših dosežkov sodobne optike. Teleskop se imenuje «Celestron» in stane 750 ameriških dolarjev. Predavatelja sta priporočila, da bi tak instrument nabavila kakšna naša šola v Trstu ali pa Dijaški dom. Univerzitetni prof. dr. Dominko pa je v glavnih potezah opisal zgodovino razvoja astronomije od leta 1609 do danes. Pri tem je poudaril zlasti neverjeten napredek astronomije v zadnjih tridesetih letih od odkritja radijskega sevanja in nebesnih teles pa do uporabe umetnih satelitov in kozmičnih sond, ki jih danes pošiljajo na Mars, Venero in druge planete.

Nastop mladih tržaških pevcev v gledališču Rossetti

V okviru abonmajskih koncertov, ki jih v gledališču Rossetti organizira Koncertno društvo, je v ponedeljek zvečer nastopil pevski zbor mladih tržaških pevcev, ki jih vodi prof. Edda Calvano. Dokaj številno občinstvo, ki so ga tokrat sestavljali predvsem svojci in znanci mladih pevcev, so s simpatijo spremljali izvajanje pevskega ansambla, ki se je predstavil z zanimivim sporedom.

Vsekakor je spodbudno in hvalevredno, da ustanova kot je Koncertno društvo, omogoči tudi domači glasbeni skupini, zlasti še mladini, nastop na koncertnem odru.

Glede na kvalitetno raven mladega ansambla (ne vedno čista intonacija, pomanjkanje homogenosti), prevelika razlika med najmlajšimi in že večjimi člani zbora itd.) pa bi bilo umestneje, če bi se zbor predstavil javnosti ob drugi priložnosti.

DANES NA UNIVERZI

Otvoritev novega filmskega centra

Danes, 5. februarja, bo otvoritev novega Univerzitetnega filmskega kluba (CUC), ki bo razvijal svojo dejavnost tako za študente kot za vse tržaško občinstvo. Osrednja filmska prireditev bo na sporedu vsako sredo, ob 18. uri in 20.30 v kinodvorani «Radio» v starem mestu. Začelo se bo s pregledom vseh filmov velikega sovjetskega režiserja Andreja Tarkovskega. Danes bo na vrsti njegov prvenec «L'infanzia di Ivan», prihodnjič pa integralna verzija filma «Solaris», ki je v Italiji izšel hudo porezan. Ostali ciklusi so posvečeni ameriškemu mojstru Josephu L. Mankiewiczu, Italijanu Ferdinandu Marii Poggioliju, Belgijcu Andréju Delvauxu in seriji angleških filmov.

Temu osrednjemu sporedu namerava klub dodajati še druge pobude v sodelovanju z raznimi organizacijami. V sodelovanju s slovenskim Mladinskim krožkom bo npr. vsako soboto in nedeljo popoldne v dvorani Dijaškega doma v Ul. Ginnastica 72 dvojni spored, vsebujoč predvsem nekaj temeljnih proizvodov ameriške kinematografije, ta spored, ki se bo začel 15. februarja, in ki vsebuje 30 filmov, bomo kmalu podrobno objavili.

Izkaznica kluba za vse pobude stane 3.000 lir in jo prodajajo v uradu Utat, v Galeriji Protti 2 ter pred predstavama.

S. G.

Zveza komunistične mladine iz Križa priredi v soboto, 8. t.m., v Ljudskem domu v Križu od 21. do 4. ure zjutraj pustni ples. Igral bo ansambel Pomlad.

MED TAJNIKI ŠTIRIH STRANK LEVE SREDINE IN KOMISARJEM PSDI

Dosežen načelen sporazum o izvolitvi novega odbora tržaške občinske uprave

V bistvu malo sprememb v odboru, v katerem ostanejo socialdemokrati - Dve različni stališči na seji pokrajinskega odbora PSI

Sinoči je bil verjetno zaključni sestanek pokrajinskih tajnikov strank leve sredine (KD, PSI, PRI in Slovenska skupnost) in izradnega komisarja PSDI o sestavi občinskega odbora ter preosnovi pokrajinskega odbora. Dogovorili so se, da bo prišlo do minimalno možnih sprememb, tako da ostane razmerje sil v obeh odborih nespremenjeno. Na tej osnovi bo torej mogoče v petek izvoliti nov občinski odbor, kolikor se stvari seveda zadnji trenutek ne bi zapletle, za kar pa je trenutno večja verjetnost samo med demokristjani.

Na osnovi do sedaj znanih stališč naj bi za PSDI bila v odboru prof. Lanza, ki bi obdržal odborništvo za šport in časnikar Cesare, ki je pripravljen sprejeti odborništvo za kulturo, ker se za kulturne ustanove že sedaj živo zanima. S tem pa bi seveda prišlo med demokristjanskimi odborniki do novih sprememb in bi tako najbrž zamenjali tri odbornike: poleg Verze še Pecorarija in Faraguno, za kar naj bi bili kandidati Ghersi, Sai, Bartoli in Fabiani. Seveda pa je o teh razdelitvah mest zelo težko kaj točnega predvideti, ker gre pri tem tudi za zelo zapletene odnose med demokristjanskimi strujami.

Po teh vesteh bi republikanci še vedno ostali brez mesta v odboru, dokler se ne razčisti položaj Gasperinija, ki vztraja in pravi, da bo v odboru ostal, ker je bil izvoljen in ker ga k temu spodbujajo njegovi volivci. Odprto pa je še vprašanje De Gioie, ne več kot odbornika, pač pa kot občinskega svetovalca in se bo menda danes izvedelo, če bo odstopil tudi kot občinski svetovalec, kar odločno zahteva strankin komisar.

Glede ureditve novega občinskega odbora in zlasti glede odgovora na odločilno vprašanje, če bodo socialdemokrati ostali v odboru, ali če gredo ven, je dalo odločilno besedo ponedeljkovo zasedanje pokrajinskega vodstva PSI, ki se je zaključilo po eni uri ponoči, tako da o zaključkih včeraj nismo mogli poročati. Na seji vodstva PSI sta prišli do izraza dve tezi: teza tajništva, ki je mnenja, da je trenutno važno samo obnoviti občinsko ter pokrajinsko upravo in teza opozicijskih struj (Pittoni in avtonomisti), da je treba razpravljati o vseh vprašanjih, ki trenutno zanimajo občinsko in pokrajinsko upravo (in v tem okviru tudi o rabi slovenskega jezika) ter zlasti, da je treba zahtevati odstranitev socialdemokratov iz upravnih organov.

Po zaključku sestanka je tajništvo PSI včeraj izdalo uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da bodo obnovili sodelovanje strank leve sredine v občini in pokrajini na osnovi že podpisanih sporazumov. Socialisti pri tem zastavljajo kot pogoj samo dosledno moralizacijo in pravijo, da se ne smejo rabiti pretveze, ki naj bi raščirile razpravo tudi na drugo tematiko. V zaključku uradno poročilo poziva svetovalski skupini, da ohranita sedanjo razdelitev mest. To pomeni, da bo Giuricin ostal podžupan, Hreščak pa občinski odbornik, ker socialisti ne bodo zamenjali svojega predstavništva v občinskem svetu. Na seji pokrajinskega vodstva PSI niso razpravljali o drugih zadevah niti o nekaterih važnih vprašanjih, ki zanimajo slovensko narodnostno skupnost v Italiji.

Deželna komisija o ljudskih stanovanjih

Peta stalna deželna komisija je pod predsedstvom svetovalca Vicaria (KD) zaključila razpravo o zakonskem predlogu za dodelitev ljudskih stanovanj ter za določitev stanarin. Prihodnjič bo komisija izglasovala ta predlog ter predlog slične narave, ki ga je predstavil za komunistično svetovalsko skupino svetovalec Bosari.

SUNKI VETRA SO DOSEGLI SKORO 90 KM NA URO

Z burjo so se pojavile stare težave: padci, odkrušeni dimniki in požari

V pristanišču je dejavnost nekoliko zastala

Burja, ki je pritisnila na naše kraje po dolgem obdobju vlažnega in ustaljenega vremena, je včeraj povzročila nemalo preglavic, zlasti gasilcem, ki so morali večkrat poseči. Plameni so se razvneli pod pritiskom burje v raznih krajih okolice in so uničili obsežne površine travnikov in grmičevja, vendar škoda ni velika.

Prvi požar je izbruhnil kmalu po 15. uri pri Devinu pod železnico in ga je verjetno zanetila iskra vlaka ali cigaretni ogorek, ki ga je kak potnik vrgel skozi okno. Posegli so gasilci z mestne centrale in z Opčin ter gozdni čuvaji, ki so po dveh urah plamene pogasili. Ravno pravočasno, ker so se morali lotiti požara pri Sesljanu in sicer nad avtocesto pri hotelu «Ai Sette nani». Po večurnem delu so gasilci ukrotili plamene. Bolj omejeni požari so izbruhnili tudi nad Grljanom, ob cesti Brigata Casale ter pri Domju. V nobenem primeru ni bilo večje škode ali ranjencev.

Gasilci so morali večkrat poseči tudi zaradi škode, ki jo je burja povzročila na stavbah in zaradi nevarnosti, ki je pretila mimoidočim. Tako se je z nekega poslopja pri Sv. Ivanu odtrgal strešni žleb, ki je visel na cesto in so ga morali odstraniti, drugod pa so se zamajali ali odkrušili dimniki ali omet z zidov.

Zaradi burje jo je izkupil 73-letni upokojenec Edoardo Gradischar. Hodil je po Ul. Orlandini, kjer stanuje, ko je zapihal tako močan sunek burje, da ga je vrglo na tla. Pri padcu se je potolkel po glavi tako, da so ga morali z rešilcem odpeljati v bolnišnico. Na zdravljenje so ga sprejeli v ortopedski oddelek s prognozo okrevanja v 20 dneh, ker si je med drugim tudi zlomil nosno kost in se pobil po vsem trupu.

To so seveda najhujši dogodki, ki jih je zakrivila burja. Na pa mogoče našteti vseh težav, ki jih je povzročila Tržačanom, zlasti pa jugoslovanskim kupcem v Terezijanski četrti, ki našega močnega vetra niso vajeni. Dejavnost je nekoliko zastala tudi v pristanišču, saj so sunki presegali hitrost 85 km na uro, kar postaja nevarno pri dviganju tovorov z žerjavi, pa tudi pri drugih pristaniških in pomorskih dejavnostih.

V sami srajci ponoči sredi burje na Trgu Unità

Prejšnjo noč je postal 33-letni delavec Emilio Babich iz Ul. G. Stampa žrtev kaj nenavadne tatvine. Po polnoči je na Trgu Unità srečal znanca Paola Racienovicha, ki se je čudil prijateljevemu usnjenemu plašču. Hotel je tudi poskusiti, če je po njegovi meri in Babich mu je takoj ugodil. Slekel si je plašč in ga dal prijatelju, ki je ves žarel od veselja. «Odlično mi pristaja» je rekel Racienovich in zbežal, še prej pa je zakričal, da mu ga bo vrnil, ko mu bo dal 30.000 lir. Šele tedaj je Babicha, ki ga je imel verjetno kaj pod kapo, streznil mraz in se je med silovitimi sunki burje zatekel po pomoč (in tudi na toplo) na kvesturo. Agenti so res šli na Racienovichev dom, a ta jim ni hotel odpreti. Oni so tako ostali praznih rok, Babich pa v sami srajci. Verjetno mu bodo že danes pomagali do gorkega plašča.

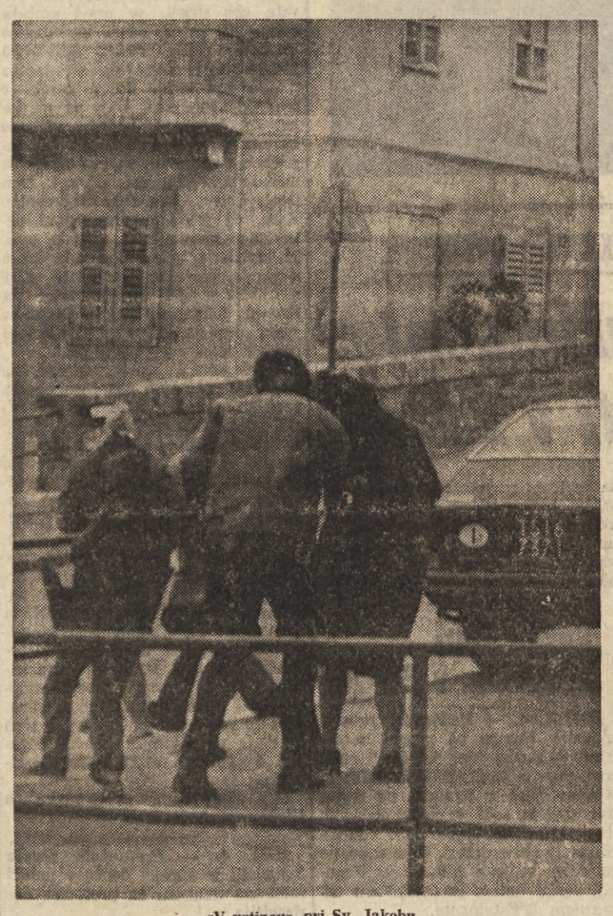

«V vrtincu» pri Sv. Jakobu

Deželni odbornik Mauro z obrtniki

Deželni odbornik za obrtništvo Mauro se je udeležil zaključnega zasedanja tečaja za strokovno posodobljenje obrtnikov za postavljanje ploščic in keramik. Tečaj je bil v Trstu na pobudo ustanove Iris in so ga vodili strokovno usposobljeni tehniki. Odbornik je vsem udeležencem tečaja podelil diplomo in keramično ploščico, v kateri je gravirano ime obrtnika. Deželni zastopnik je ob tej priložnosti tudi orisal smernice delovanja deželne uprave za podpiranje in večanje dejavnosti obrtnikov, zlasti spričo sedanjega težkega gospodarskega položaja v gradbeništvu. Odbornik Mauro je orisal načrt za porazdelitev 35 milijard lir v podporo gradbenih dejavnosti, od česar bodo imeli precejšnjo korist tudi obrtniki, ki postavljajo ploščice ali ki kako drugače sodelujejo pri gradbenih dejavnostih.

Razna obvestila

Vodstvo Tržaškega partizanskega pevskega zbora obvešča, da bo danes, 5. februarja, ob 20. uri seja širšega odbora, obenem sporoča, da bo v petek, 7. februarja, skupna vaja pevcev in orkestra v Bazoviškem domu.

SPDT — smučarski oddelek vabi na «Prvi smučarski večer». Predaval bo **Rasto Furlan**, trener ekipe SPDT o temi **Predsmučarska priprava.** Predavanje bodo spremljali diapozitivi. V petek, 7. februarja, ob 20.30 v Ul. Geppa 9.

Glasbena matica — Trst. V četrtek, 20. februarja 1975, bo v društvenih prostorih, Ul. R. Manna 29/II. ob 19.30 v I. sklicanju in ob 20. uri v II. sklicanju redni občni zbor Glasbene matice s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Prečitanje poročil. 3. Diskusija, 4. Volitve, 5. Razno.

Včeraj - danes

Danes, SREDA, 5. februarja
AGATA

Sonce vzide ob 7.22 in zatone ob 17.16 — Dolžina dneva 9.54 — Luna vzide ob 3.05 in zatone ob 12.10

Jutri, ČETRTEK, 6. februarja
DORA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 6,5 stopinje, najnižja 4,6, ob 19. uri 4,6 stopinje, zračni pritisk 1031 narašča, veter 37 km severovzhodni, sunki 85 km na uro, vlaga 50-odstotna, nebo skoraj jasno, morje razburkano, temperatura morja 8,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 4. februarja se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo pa je 15 oseb.

UMRLI SO: 71-letna Maria Furlan vd. Siard, 76-letni Carlo Fabris, 72-letna Maria Karnjel por. Stefani, 74-letni Mario Sentieri, 78-letna Ernesta Germek vd. Rudez, 66-letna Ljudmila Tretjak vd. Ferlan, 74-letna Angela Maier vd. Vascon, 79-letna Maria Coren vd. Bossi, 81-letni Antonio Sirol, 53-letna Luigia Campanale por. Maroder, 97-letna Barbara Petronio vd. Scarizza, 74-letna Elisabetta Crasnich vd. Strader, 73-letna Giuseppina Crecich vd. Bobini, 95-letni Filippo Kreutzer in Arnaldo Scacciati.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. uri)

Alla Basilica, Ul. S. Giusto 1; Croce verde, Ul. Settefontane 39; Alla Giustizia, Trg Libertà 6; Alla testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Al Lloyd, Ul. Orologio 6 — Ul. Diaz 2; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Picciola, Ul. Oriani 2; All'Annunziata, Trg Valmaura 11.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec (tel. 228-124), Bazovica (tel. 226-165), Opčine (tel. 211-001), Prosek (tel. 225-141), Božje polje — Zgonik (tel. 225-596), Nabrežina (tel. 200-121), Sesljan (tel. 209-197), Žavlje (tel. 213-137), Milje (tel. 271-124).

Krožek za družbene in politične vede «Pinko Tomažič» — Trst

Danes, 5. februarja 1975, ob 20. uri bo na sedežu KPI na Trgu Stare mitnice 11/II. nadstropje

večer solidarnosti s koroškimi Slovenci

O njihovem boju proti fašizmu in za narodne pravice bo govoril tovariš

MIRKO MESSNER

koroški javni delavec in publicist. Nastopil bo pevski zbor «Vesna» iz Križa pod vodstvom Frančka Žerjava.

Vljudno vabimo k udeležbi!

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Jutri, 6. februarja 1975, ob 20. uri v dvorani p.d. «Ivan Cankar», Ul. Montecchi 6/IV. nadstr.

BERTOLT BRECHT

IZJEMA IN PRAVILO

(Die Ausnahme un die Regel)
Igra za pouk
(prvič v slovenščini)

Prevod **Herbert Grün**
Scena **Ivan Verč**
Kostumi **Marija Kobi**
Songi in baletna oprema **Ivan Mignozzi**
Korepetitor **Ignacij Ota**
Lektorica **Mira Sardoč**
Asistentke kostumografinje in šiviljska dela **Lučana Pribac Margaret Nadlišek** in **Disla Spetič**
Dramaturško vodstvo in režija **SERGEJ VERČ**
Igrajo: Boris Mihalič, Igor Sancin, Boris Kobal, Samo Sancin in Rosanna Tul.

Tehnični ansambel: France Meula, Alenka Cepar, Dušan Milič, Franko Rapotec, Klavdij Prašelj.

Predstava je izrecno namenjena mladini.

Prosveta

Prosvetno društvo «I. Grbec» v Škednju priredi v četrtek, 6. februarja, v društvenih prostorih **pustni večer**, na katerega vabi članstvo in vse škedenjske rojake. Začetek ob 20. uri. Na pustno soboto, 8. februarja, ob 17. uri pa bo v istih prostorih **otroško rajanje.**

Špartašice in špartaše obveščamo, da si bodo mogli ob tej prireditvi ogledati in naročiti slike z jubilejnega srečanja.

Moški pevski zbor Tabor — Opčine priredi osmico na Brdini v četrtek, petek in soboto od 17. ure dalje. Dobra vina in izvirna jedača!!!

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst

Lepo vam bo tukaj,
če boste prišli,
bomo peli vsi skupaj
naj Jurček živi!

OTROŠKO PUSTNO RAJANJE

v nedeljo, 9. t. m., ob 14.30 v Kulturnem domu v Trstu

Zabavni program na odru se prične ob 15.30

Rezervacija miz od danes, 5. t. m., dalje od 12. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma (tel. 734-265).

PD VESNA — KRIŽ

prireja v torek, 11. t. m., v Ljudskem domu v Križu ob 15.30

PUSTNO RAJANJE

in zvečer od 20.30 do 4. ure zjutraj

PUSTNI PLES

Igral bo ansambel Kras

Rezervacije miz v Ljudskem domu

SPD IGO GRUDEN - Nabrežina

vabi vse otroke na veselo

PUSTNO RAJANJE

ki bo v nedeljo, 9. t.m., od 15. do 18. ure v društveni dvorani.

BCRB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 - ☎ 61-446

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	646.—
Funt šterling	1527.—
Švicarski frank	253.—
Francoski frank	147,25
Nemška marka	271,50
Avstrijski šiling	38,25
Dinar: debeli	37.—
drobni	37.—

MENJALNICA
vseh tujih valut

Gledališča

SSG

SSG v Trstu gostuje danes, 5. t.m., ob 19.30 v Kranju s predstavo Ivana Cankarja «Za narodov blagor» in v petek, 7. t.m., ob 20. uri v Tolminu s predstavo F. Molnarja «Liliom».

POLITEAMA ROSSETTI

V. abonmajska predstava, jutri ob 20.30 premiera dela Arthurja Millerja «Lov na čarovnice». Režija Sandra Bolchija, scene S. D'Osma, kostumi M. Monteverdija. Igrajo Marina Dolfin, Franco Mezzera, Ludovica Modugno, Lino Savorani, Lino Troisi, Giorgio Valetta. Rezervacije za ponovitev do 16. februarja pri Osrednji blagajni (tel. 36-372 — 38-547).

AVDITORIJ

Danes ob 20.30 VI. revija Teatro oggi «Renzo in Ana» (Oberösterreich) F. X. Kroetza. Velja osmi odrezek Rossetti in prvi Teatro oggi. Rezervacije pri Osrednji blagajni (tel. 36-372 — 38-547).

VI. revija Teatro oggi. Od petka, 7. februarja skupina La Loggetta «Vihar» W. Shakespeara z režijo M. Castrija. III. odrezek. Rezervacije pri Osrednji blagajni (tel. 36-372—38-547).

VERDI

V soboto ob 19. uri (red A za lože in parter, C za galerijo in balkon) bo premiera opere Riharda Wagnerja «Parsifal». Pod taktirko Georgesa Seabstiana bodo v glavnih vlogah nastopili Ursula Schroeder — Feinen, Herbert Becker (protagonist), Franz Mazura, Rudolf Holtenau in George Fourié, v stranskih pa Fulvio Ciano, Gianna Jenco, Luciana Palombi, Gloria Paulizza, Miti Truccato Pace, Maria Maddalena, Raimondo Battoghelli, Eno Mocchiutti, Maria Loredan, Maya Sunara, Giuseppe Botta in Dario Zerial. Scene so po zamisli Petra Bissegerja pripravili v scenski delavnici gledališča Verdi. Režija Wernerja Kelcha. Orkester, zbor in balet gledališča Verdi. Dirigent zbora Gaetano Riccitelli.

Pri gledališki blagajni so na razpolago še preostale vstopnice.

Kino

La Cappella Underground 19.00—21.30 «Vinci per me!». Carl Brisson in Lillian Hall-Davies.
Ariston 16.00 «Il giro del mondo degli innamorati di Peyret». Barvne risanke.
Nazionale 16.00 «Non t'arrabbiare questa volta ti faccio ricca». Film v barvah, igra Antonio Sabato.
Excelsior 15.30 - 17.40 - 20.00 - 22.15 «Gruppo di famiglia in un interno». S. Mangano, B. Lancaster, H. Berger. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Grattacielo 16.00 «Spazio: 1999». Film v barvah, igrata Martin Landau in Barbara Bain.
Fenice 16.00 «Il fantasma della libertà». Barvni film, režiser: Luis Bunuel.
Eden 15.00 «Il saprôfita». Barvni film, v katerem igrajo Valeria Moriconi, Al Cliver, Janet Agren. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Ritz 15.30 «Emanuelle». Barvni film, v katerem igrata Silvia Kristel in Marika Green. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Aurora 16.30 «Per favore non mordermi sul collo». John McGowran. Prepovedano mladini pod 14. letom. Barvni film.
Capitol 16.30 «Amore mio non farmi male». Walter Chiari. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Cristallo 16.00 «L'uomo di mezzanotte». Barvni film, v katerem igra Burt Lancaster.
Impero 16.30 «Un uomo, una donna». J. L. Trintignant, A. Aimeé. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Filodrammatico 16.30 «Club privè per coppie raffinate». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Moderno 16.30 «La sbandata». Barvni film, igrata Domenico Modugno in Luciana Paluzzi. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Ideale 16.00 «Le amazzoni donne d'amore e di guerra». Lincoln Tate in Robert Widmark. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Vittorio Veneto 16.00 «Contratto marsigliese». Barvni film, v katerem igrata Michael Caine in Anthony Quinn. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Abbazia 16.00 «L'uomo dal lungo fucile». Barvni vestern. Lex Baxter, Pierre Brice in Clara Reynold.
Astra 16.30 «I ribelli di Scozia». Film v barvah, igrata Michele Caini in Trevor Howard.
Radio Dvorana rezervirana.
Mignon 16.00—22.00 «L'assassino di pietra». S. Bronson. Barvni film.

Prispevki

Ob 4. obletnici smrti Pavla Jankoviča daruje družina 10.000 lir za Glasbeno matico.

V spomin pok. Ferdinanda Ferjančiča daruje Anka Barei 1.000 lir za PD Slavko Škamperle.

Dne 3. t.m. nas je za vedno zapustila

Ljudmila Tretjak vd. Ferlan

Pogreb bo danes, 5. t.m., ob 14.30 v Sv. Križu.

Žalujoči sinovi, snahi, vnuki in drugo sorodstvo

Sv. Križ, 5. februarja 1975
Pogreb. pod. Ul. Zonta 3, tel. 38-006

ZAHVALA

Ganjeni ob izrazih sočutja ob izgubi našega dragega

Antona Novaka

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli počastili njegov spomin.

SVOJCI

Trst, 5. februarja 1975
Pogrebno podjetje Zimolo

NAROČITE SE NA
PRIMORSKI DNEVNIK

S SKLEPOM OBČINSKEGA SVETA

Osnovan protifašistični odbor dolinske občine

Številne naloge in obveznosti 13-članskega odbora

Na pobudo italijanskih dežel so se po vseh občinah v Italiji pričeli ustanavljati protifašistični odbori, čigar naloga je bdeti nad fašistično nevarnostjo ter razkrivanje fašističnih organizacij in spletk.

Tej pobudi se je pridružila tudi občina Dolina, ki je s sklepom občinskega sveta imenovala protifašistični odbor, ki je tako sestavljen:
Dušan Lovriha — župan
Marino Bandi — podžupan
Rudolf Žerjal — predstavnik KPI
Silvester Metlika — predstavnik SS
Alfio Fumani — predstavnik KD
Benjamin Salvi — predstavnik srednje šole S. Gregorčič
Bruno Prašel — predstavnik političnih preganjancev
Josip Bolčič — predstavnik bivših borcev
Silvio Bandi — predstavnik bivših borcev
Fulvio Švara — predstavnik športnih društev
Oskar Kocjančič — predstavnik mladinskih krožkov
Bruno Samec — predstavnik sindikalnih organizacij
Josip Hervat — predstavnik prosvetnih društev

Na prvi seji, ki je bila prejšnji teden, si je odbor začrtal smernice svojega delovanja, in sicer: predvsem ugotoviti če so v okviru občine kaki odtenki fašističnega delovanja, medtem ko je gotovo, da v dolinski občini ni fašističnih organizacij. Ugotavljati in nemudoma naznaniti vsak pojav, ki bi se nanašal na take dejavnosti. Ugotoviti, če se res v Glinščici vadijo fašistični pobalini; sestati se s tovarniškimi sveti tovarn, ki so na področju dolinske občine, če imajo v teh fašisti kakšen vpliv ali organizacijo.

Glede na poseben značaj letošnjega leta, ko poteka 30-letnica osvoboditve in zmage nad nacifašizmom, bi moral ta odbor koordinirati vse morebitne proslave, svečanosti in druge pobude na področju dolinske občine. Obenem poiskati in sprožiti stevilne pobude za dostojno proslavljanje 30-letnice. Vzporedno z gradnjo dolinskega občinskega spomeniškega parka, zbirati prispevke za proslave in druge pobude kot literarni in likovni natečaj po šolah, organiziranje izleta v nemška nacistična taborišča za svojce in otroke 51 dolinskih občanov, ki so umrli v taboriščih.

Med živahno diskusijo je prišlo na dan veliko predlogov, ki jih je vredno upoštevati in kar dokazuje, da so se posamezni odborniki takoj zavedali, da gre za plemenito delo, za katero se splača nekaj žrtvovati.

Na koncu so se še odborniki porazdelili v tri skupine: v prvi, 5-članski, je malo predsedstvo, ki bo vodilo vse delovanje, v drugi, 5-članski, je skupina, ki bo sestavljala programe za posamezna tekmovanja na šolah in organizirala kulturni program ob odkritju spomenika, ter sploh koordinirala proslave.

Tretja, 6-članska, skupina pa se bo angažirala v nabiralni akciji za zbiranje sredstev za vse zgoraj omenjene pobude.

Odbor je sklenil, da se bo obrnil na vse občane da si zagotovi čim širšo podporo za svoje delovanje in na tem mestu pozivamo vse, da posameznikom nudijo vso pomoč. O nadaljnjem delu tega odbora bomo še poročali.

Novi zakoni v deželnem vestniku

V deželnem Uradnem vestniku št. 7 je objavljenih sedem novih zakonov, od katerih so trije že stopili v veljavo. Omenjeni trije zakoni (štev. 3, 5 in 9) se nanašajo na strukturo deželne uprave, na delovanje deželnega solidarnostnega sklada za pomoč kmetijstvu ob vremenskih nezgodah in na izredne dodatke za uslužbence avtoprevoznih podjetij.

V drugem tednu tega meseca pa bodo stopili v veljavo še ostali štirje zakoni (štev. 4, 6, 7 in 8), ki se nanašajo na deželno pomoč za športne in razvedrilne dejavnosti, na deželne prispevke v prid organizacijam ANCI, UPI, UNCEM in AICCE, na razvoj jamarstva in na ponovne posega deželne uprave za izboljšanje zdravstvenih naprav v Furlaniji-Julijski krajini.

● **Deželni odsek** Svetovnega sklada za zaščito narave (World Wildlife Fund) je zavzel odločno odklonilno stališče do namere tržaške pokrajinske uprave, da bi v okviru javnega parka «Villa Giulia» zgradili vrsto stavb za novi industrijski zavod za geometre. Vodstvo odseka meni, da je v Trstu že itak premalo zelenih površin in da je treba vsaj obstoječe javne parke ljubosumno očuvati pred vsakršnimi posegi, ki niso v skladu z naravnim razvojem okolja. Vodstvo v tej zvezi opozarja, da se je na primer občinska uprava na Dunaju, kjer imajo občani na razpolago neprimerno več zelenih površin, pred kratkim odreklo gradnji nove univerze v nekem mestnem parku, in sicer prav zato, da bi občinstvu tudi za naprej zagotovila prosto uživanje javnega parka.

IREDENTISTIČNA PROVOKACIJA

Posebno priznanje legionarjem, ki so anektirali Reko

V torek smo lahko v listu «Il Piccolo» brali v rubriki «Segnalazioni» uradno obvestilo, ki ga je podpisala «Legione Vittoriale», ki sporoča, da je bilo z ministrskim odlokom od 14. 11. 1974 odrejeno, da se izda posebno priznanje reškim legionarjem ob «50. obletnici aneksije Reke k materi domovini» in da se jim prizna «kot vojaško dejanje razdobje aneksije Reke od septembra 1919 do oktobra 1922». Posebno priznanje pomeni tudi ugodnosti, ki jih imajo borci glede pokojnin itd. V sporočilu je nadalje izrecno rečeno, da bodo to posebno priznanje prejeli svojci v primeru smrti legionarja.

To posebno priznanje d'Annunzievim arditom zaradi zasedbe Reke ob fantomatični 50-letnici ne more imeti nobene praktične humane vrednosti, saj gre za osebe, ki imajo sedaj najmanj 75 let ali pa so v veliki večini že preminile. Zato pa je očiten politični - iredentistični pomen, ki ima še zlasti čuden prizvok, če pomislimo, da se bodo ta priznanja delila prav v razdobju, ko bomo v Trstu proslavljali trideseto obletnico osvoboditve. Tudi zato pa je upravičeno vprašanje, kako to, da sedaj dele priznanja tistim, ki so bili prvi pobudniki fašizma in kakšen odjek bo lahko imela taka iredentistična provokacija na dobre sosedske odnose, za katere se zavzema prebivalstvo obmejnega področja. Pri tem pa še zlasti čudi vloga in zadržanje obrambnega ministrstva, ki je uradno pobudnik politično tako dvomljivega ukrepa.

PROSVETNI PROSTORI V DOLINSKI OBČINI

RICMANJE BODO IMELE SRENJSKI KULTURNI DOM

V «Babni hiši» bo kletni prostor za manjše prireditve, večja dvorana v prvem nadstropju in zdravniška ambulanta v pritličju - Strošek 45 milijonov lir

Prejšnjo nedeljo so se v Ricmanjih, na pobudo dolinske občinske uprave in ricmanjske srenje, sestali vaščani iz Ricmanj in Loga ter dokončno odobrili načrt nove srenjske hiše — Kulturnega doma, ki bo v preurejeni «Babni hiši».

Iz starinske obokane kleti, ki bo ohranila sedanjo podobo, bo nastal prostor za manjše prireditve, v pritličju bo zdravniška ambulanta, v prvem nadstropju pa dvorana za kulturne prireditve.

Predstavniki občinskega odbora so se obvezali, da bodo na prvi seji občinskega sveta potrdili načrt, denar v ta namen pa je že v proračunu za letošnje leto, ki je odobren. Še nekaj formalnosti, pa bodo dela lahko stekla.

Vsa zadeva se je začela že v prvih povojnih letih, ko so oblasti razlastile srenjske «Vale». Z denarjem so vaščani sklenili urediti torklo na «Brdah», vendar je načrt propadel, ker so oljke na tem področju zmrznile.

Sledile so druge pobude, dokler niso sklenili, da se zgradi srenjska hiša. V ta namen so izbrali hišo «pri Križe», kar je predvideval novi regulacijski načrt. Ker pa se niso mogli dogovoriti z lastnikom poslopja, je izbira padla na «Babno hišo».

Srenjski Kulturni dom bo stal 45 milijonov lir, od tega 20 milijonov iz sreniske blagajne, medtem ko bo ostalih 25 milijonov krila občinska uprava.

Z ureditvijo ricmanjskega srenjskega Kulturnega doma se zaključuje dolinski načrt gradenj namenjenih prosvetnemu in družabnemu izživljanju domačinov. Kulturni dom v Boljuncu naglo raste, prispevki za ureditev srenjskih kulturnih domov v Mačkoljah in Prebenegu so že odobreni. Isto velja za Boršt. Prostori za prireditve na prostem, v poletnem času, pa so že urejeni v Dolini, Boljuncu, Borštu in Ricmanjih. Nekatere prav sedaj končujejo. Ostane samo še Domjo, kjer je v teku nakup prostora za šagre, medtem ko še iščejo primeren prostor za gradnjo srenjske hiše.

Po ugotovitvah mejne policije

V januarju viden porast osebnega prometa čez mejo

Osebni promet na italijansko-jugoslovanski meji se je v preteklem januarju po daljšem času ponovno povečal. Statistična služba mejne policije je namreč ugotovila, da je v omenjenem mesecu na področju tržaške pokrajine stopilo čez mejo skupno 1.905.068 ljudi, medtem ko so jih v ustreznem mesecu lani zabeležili 1,851.963.

V mednarodnem prometu (t.j. s potnim listom), je v letošnjem januarju prestopilo mejo 904.155 ljudi (lani v istem času 804.714), od tega 416.498 italijanskih in 487.657 tujih državljanov. V januarju 1974 so mejni organi našteli 370.477 italijanskih in 434.237 tujih državljanov.

V maloobmejnem prometu (s prepustnico) pa je v januarju 1975 prestopilo mejo 1,000.913 ljudi, medtem ko je znašalo njihovo število v januarju 1974 1,047.254. Na prebivalce z italijanskega obmejnega pasu je odpadlo 670.191 (lani 709.061), na prebivalce z jugoslovanskega pasu pa 330.722 (v januarju 1974 338.193) prehodov.

Obvestilo upokojencem

Pokrajinski sindikat upokojencev CGIL sporoča vsem upokojencem, ki so podpisali sindikalno poverilnico za odtrgljaje na podlagi zakona 485, da lahko dvignejo izkaznico za leto 1975 na sindikalnem sedežu v Ul. Pondares. Škedenjski upokojenci se lahko zglasijo v Škedenjski ulici 87, za miljsko področje pa na Trgu Galilei 4. Sindikat ob tem naproša vse interesente, da prinesejo s seboj pokojninsko knjižico.

Vesti z onstran meje

ENOTNA OBALNO-KRAŠKA ORGANIZACIJA ZVEZE BORCEV

KOPER, 4. — Na sestanku v Kopru so se dogovorili o enotni obalno-kraški skupščini Zveze združenj borcev NOB. Za predsednika skupščine so izvolili Rada Pišota. Udeleženci so menili, da bo z novo organizacijsko obliko možno uspešneje reševati probleme Zveze borcev, zlasti še, ker bodo izpopolnili statut. V razpravi so med drugim poudarili, da bo potrebno posvetiti večjo pozornost urejevanju spominskih obeležij NOB ter se bolj zavzeti za zdravstveno varstvo bivših borcev.

***

USPEŠNO GOSTOVANJE IZOLSKEGA ANSAMBLA V ZDA

IZOLA, 4. — Z gostovanja po ZDA se je vrnil izolski ansambel narodno zabavne glasbe Ottavia Brajka. V ZDA in v Kanadi so se mudili 35 dni ter imeli 8 nastopov. Njihove predstave so bile razprodane, razen tega pa so nastopili tudi na radiu in televiziji. Dva nastopa (v domu za stare ljudi v Clevelandu in v otroški bolnici v Torontu) so imeli tudi v dobrodelne namene. Ansambel Ottavija Brajka se je predstavil predvsem z lastnimi kompozicijami, ki so nastale v istrsko-primorskem okolju. Zaradi velikega zanimanja bo v kratkem ponovno obiskal Kanado.

Rojstva, smrti in poroke v zgoniški občini v letu 1974

V zgoniški občini so ob koncu preteklega leta prešteli 1.736 prebivalcev (888 moških in 848 žensk). Skupno je v letu 1974 prebivalstvo zgoniške občine naraslo za 119 ljudi. 1. januarja 1974 je namreč občina štela 1.617 prebivalcev (812 moških in 805 žensk).

V istem letu se je v občini rodilo 29 otrok (17 moškega in 12 ženskega spola, eden se je rodil mrtev), umrlo pa je 13 oseb. V istem obdobju 1974 so zabeležili 16 porok.

UMRLI SO: 80-letna Amalija Furlan vd. Fabiani iz Koludrovce, 93-letna Justina Pahor vd. Pahor iz Brišč, 85-letni Ivan Doljak iz Samatorce, 89-letna Marija Gruden vd. Živec iz Koludrovce, 62-letna Gioconda Komel por. Desco iz Samatorce, 74-letni Emil Furlan iz Zgonika, 46-letna Lilijana Pagliaga por. Štoka iz Božjega polja, 74-letna Elizabeta Geri vd. Švara iz Briščikov, 71-letna Ana Dolenc por. Daneu iz Devinščine, 43-letni Josip Gruden iz Zgonika, 81-letna Marija Emili vd. Emili iz Zgonika, 87-letna Marija Bratina vd. Alberi iz Zgonika, 72-letni Emil Daneu iz Zgonika.

POROKE: Zvonimir Simoneta in Tamara Blažina (Zgonik), Dario Poropat in Graziella Colonna (Briščiki), Paolo Del Fabbro in Valnea Romano (Briščiki), Vladimir Budin in Lilijana Kralj (Saležd), Giovanni Paulina in Nadja Auber (Saležd), Egon Križmančič in Vojka Milič (Repnič), Ivan Pahor in Božka Rebula (Saležd), Jordan Pernarčič in Ana Živec Milič (Saležd), Boris Zafran in Darina Terčič (Gabrovec), Slavko Bercè in Karla Marc (Koludrovca), Francesco Vinci in Diva Briščik (Briščiki), Giordano Pavanello in Ana Lenarduzzi (Božje polje), Miloš Peric in Ondina Kralj (Saležd), Carmine Montello in Annamarija Molina (proseška postaja), Roberto Zappador in Rita Polla (Gabrovec), Sergio Biondi in Grazia Mariotti (Briščiki).

Prva seja novega odbora PD «Gruden» in ŠD «Sokol»

Novi odbor prosvetnega društva «I. Gruden» in športnega društva «Sokol» iz Nabrežine, ki je bil izvoljen prejšnjo nedeljo na občnem zboru obeh društev ,se je sestal na svoji prvi seji že naslednjega dne, v ponedeljek. Po pregledu zaključkov občnega zbora in razpravi o programu za bodoče delo in nadaljnji razvoj prosvetne in športne dejavnosti v Nabrežini, si je odbor porazdelil funkcije. Na predsedniško mesto je bil spet potrjen Stanko Devetak, za podpredsednika je bil izvoljen Savo Ušaj, na tajniško mesto Marinka Terčon, za blagajnika Vladimir Caharija, za gospodarja Nevenko Gruden, kulturnega referenta Lucijan Terčon ter športnega referenta Damjan Pertot. Pred novim odborom je sedaj cela vrsta nalog, med katerimi so priprave na proslavitev 30-letnice osvoboditve in zmage nad nacifašizmom.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SKGZ V GORICI

V programih komisij in referentov opredeljena politična usmeritev naše krovne organizacije

Ustanovljen odbor SKGZ za proslavljanje 30-letnice osvoboditve - Zasebni slovenski pouk otrok v Gorenjem Trbilju v Beneški Sloveniji

Na ponedeljkovi seji izvršnega odbora SKGZ v Gorici je predsednik Boris Race najprej pozdravil dva nova člana, delegata Kmečke zveze Remigija Tula ter Sergeja Lipovca, potem pa je odprl razpravo o programih komisij, in referatov, ki bi služili za sestavo seznama prioritetnih vprašanj, s katerimi bi se moral ukvarjati izvršni odbor.

V dveletnem programu komisije za družbenopolitična vprašanja je za uspešno zadovoljevanje potreb naše narodnostne skupnosti na gospodarskem sektorju najprej potrebno preučiti stanje in gibanje gospodarstva v Italiji in v naši deželi, pa še v Jugoslaviji, potem pa ugotoviti gospodarski potencial naše skupnosti. Ko bomo opravili to delo ter hkrati ugotovili, katera so tista področja, ki so nam blizu in so perspektivna, se bomo lahko odločili za konkretne rešitve. V razpravi o sestavi komisij je bilo sklenjeno, da bodo za obravnavo specifičnih vprašanj povabili k sodelovanju strokovnjake. Zaradi težnje po vključevanju mlade generacije v delo in življenje naše krovne organizacije je izvršni odbor sprejel načelni sklep o obveznem vključevanju enega mladinca v komisije. V komisije bodo vključeni tudi časnikarji, da se bodo seznanjali s stališči, ki se oblikujejo v zvezi s celo vrsto pomembnih vprašanj, in da bodo čitatelji z njimi seznanjeni. Ob sklenitvi razprave o gospodarski temi je izvršni odbor sklenil, da bo pristojno deželno odborništvo seznanil s svojimi zahtevami na tem področju.

Zaradi pomanjkanja načrtnosti in zaradi njenega posvetovalnega značaja je prišla do izraza nejasna opredeljenost dela v komisiji za mladino in šport. Pokazala se je tudi potreba po strukturalni spopolnitvi članstva v komisiji ter vsaj najnujnejši organizacijski ustroj. Poglavitno težo svojega dela je komisija oslonila na mladinska krožka v Gorici in Trstu, v razpravi pa sta se poleg drugih nalog izoblikovali vsaj še dve, ki jima namerava komisija še posebej streči: povezati prosvetno in športno dejavnost, da se doseže učinkovitejša narodnoobrambna politika, ter s poglobljeno razpravo določiti komisiji tudi konkretne naloge.

V zvezi z načrtom delovanja komisije za doraščajočo mladino je izvršni odbor ugodno ocenil dosedanje delo ter sprejel nekatere napotke, med katerimi naj bi bilo tudi zanimanje te komisije za šolska vprašanja, ki postajajo spričo demokratizacije šole predmet širokega družbenega soočanja. S tem v zvezi je bila nadalje ugotovljena potreba po izkazovanju stalne pozornosti mladim staršem ter vključevanju mlajših mladincev v delo komisije. O programih ostalih komisij in referatov bodo načelniki poročali na prihodnjih sejah.

Predsednik Race je nato seznanil člane izvršnega odbora s potekom pripravljalnega sestanka informativnega značaja o predvidenih in možnih pobudah v zvezi s proslavo 30-letnice osvoboditve. Po obsežni razpravi, med katero so okvirno govorili o prireditvah spominskega, kulturno-prosvetnega in športnega značaja v počastitev tako pomembne obletnice za splošno družbeni kakor tudi specifično slovenski razvoj, so ustanovili odbor SKGZ za proslavljanje 30-letnice osvoboditve. Sestavljen bo iz članov IO SKGZ in predstavnikov članic. Prva seja tega odbora bo 14. februarja ob 20. uri v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa.

Odborniki so nato z zadovoljstvom sprejeli na znanje vest o uvedbi zasebnega slovenskega popoldanskega pouka za otroke Gorenjega Trbilja v Beneški Sloveniji ter so šolski komisiji priporočili, naj pomaga z didaktičnimi nasveti.

PSDI nasprotuje gradnji bolnišnice za kronične bolnike

Na seji mestne sekcije PSDI v Gorici so osvojili predlog občinskega odbornika za zdravstvo Zucallija, da v sedanjem trenutku krčenja javnih izdatkov ni ne smotrno in ne upravičeno graditi v Gorici novo bolnišnico z dolgotrajnimi in ponavadi kroničnimi boleznimi, ker bi za takšne potrebe zlahka uporabili sanatorij in en del njegovih naprav, ki ga zaradi zmanjšanja bolezni na srečo bolj malo uporabljajo.

Odbornik Fantini je poročal o izvolitvi novih demokratičnih teles, ki jih predstavljajo rajonski sveti, o nadzorstvu nad cenami ter o potrebi sindikalne akcije za zavarovanje kupne moči pokojnin, ki so prenizke za sedanjo draginjo.

Občinski svetovalec Bianconi je nato opozoril na težave, ki se pojavljajo pri izgradnji obrata v industrijski coni, v katerem bi bilo mogoče zaposliti od 300 do 400 delavcev; težave nastajajo pri širjenju industrijske cone. Skupščina članov je nato poudarila svojo protifašistično usmeritev, ko črna mreža napada javno varnost, branitelja demokratičnih in republiških ustanov.

LEKARNA V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna Rismondo, Ul. E. Toti — tel. 72-701.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA FEDERACIJE

PSI se pripravlja na izdelavo programa za upravne volitve

Negativna ocena vsedržavne in krajevne naravnanosti KD - Zahteva po izvolitvi šolskih teles tudi v občinskih otroških vrtcih

Pokrajinsko vodstvo PSI je v svoji razčlembi vsedržavnega položaja ocenilo najpomembnejši politični dogodek prejšnjega tedna, vsedržavni svet krščanske demokracije, ter odločno zavrnilo poročilo političnega tajnika sen. Fanfanija. Razprava v tem najvišjem demokristjanskem vodstvenem organu, nadaljuje tiskovno sporočilo pokrajinskega socialističnega vodstva, ki mu načeluje tajnik Mario Del Ben, je tudi v luči nasprotovanja levičarskih skupin prikazala krizo v krščanski demokraciji, ker večinska skupina v stranki znova odlaša z reševanjem ključnih vprašanj ter se utrjuje na konservativnih in integralističnih položajih vsedržavnega tajnika.

Stranka je v oceni domačih razmer spoznala naravnanost KD in njenih zaveznikov k negibnosti in k slabšanju političnega okvira, v zvezi s katerim navaja poskus ustanovitve posebnega podjetja trgovinske zbornice za tržiško pristanišče, kar je v nasprotju s koristjo delavcev in vsega prebivalstva. Zavezništvo med KD in PSDI v Tržiču dokazuje globoka notranja protislovja v tej koaliciji ter njeno nesposobnost, da bi nakazala odprte in pogumne rešitve.

V razpravi je izvršni odbor PSI za goriško pokrajino sklenil mobilizirati svoje članstvo ter poglobiti razpravo o odprtih vprašanjih, kar bo hkrati predstavljalo uvod v sestavo strankinega programa za bližnje upravne volitve.

Izvršni odbor goriškega PSI je nato odobril stališče vsedržavnega vodstva stranke glede splava. Zahteval je odpravo določil kazenskega zakonika, po katerih je splav kaznivo dejanje, ter sprejem novega zakona, ki naj to vprašanje uredi na bolj človeških temeljih. S tem v zvezi je goriški PSI izrekel svojo podporo poslancu Lorisu Fortuni, ki je prvi predlagatelj zakona o splavu ter podpira njegov boj za civilne pravice.

Občinski svetovalci PSI v Gorici Dellago, Sanzin in Tomassich so poslali goriškemu županu zahtevo, da v sedanjem razdobju, ko so v teku prive na izvolitev šolskih organov, občinska uprava poskrbi tudi za izvolitev takšnih organov v občinskih otroških vrtcih. Zakon o pooblaščenih dekretih namreč govori samo o izvolitvah takšnih teles v državnih otroških vrtcih, ne pa tudi v občinskih.

Zanimiva razstava znamk in starega denarja v Novi Gorici

Razstavo znamk in starega denarja, ki jo je konec januarja v Novi Gorici priredilo tamkajšnje filatelistično društvo «Franc Marušič», si je ogledalo nad 3.000 ljudi. V prvi vrsti so si razstavo ogledali dijaki z novogoriškega področja, ki so z velikim zanimanjem sprejeli to pobudo. Še posebno so mladince zanimali tisti panoji, na katerih je bilo prikazano, kako se pravilno zbirajo znamke.

Vzporedno z razstavo je bilo v prostorih «Park hotela» srečanje filatelistov iz Slovenije in inozemstva. Na tem srečanju, kjer so podelili razna priznanja, so bila prisotna tudi filatelistična društva iz Vidna, Gorice, Gradišča in Tržiča. Svoj pozdrav je prinesel tudi predstavnik slovenskega filatelističnega društva «L. Košir» iz Trsta.

Ob tem srečanju si je novogoriško društvo zastavilo kot glavni cilj nalogo, da bi v društvu sodelovalo čimveč mladih. Poleg tega si FD «Franc Marušič» prizadeva, da bi letos prišlo do svojih prostorov, kjer bi svojo dejavnost še bolj razvejalo.

Hujši nesreči včeraj v Gorici

V Grojni je prišlo včeraj popoldne do hujše prometne nesreče, pri kateri sta se ranili dve osebi. Gre za 50-letnega invalida Giorgia Corvo iz Štandreža, Ul. del Carso 74, ter za 59-letnega industrijca Guida Ruggerija iz Milana. Oba so sprejeli v goriško bolnišnico, kjer se bo prvi zaradi zloma treh reber zdravil 30 dni, drugega pa so sprejeli za 40 dni na zdravljenje zaradi možganskega pretresa.

Na občinskem stadionu se je v popoldanskih urah ponesrečil 15-letni dijak Enrico Savio iz Romansa. Ko je z drugimi dijaki igral nogomet je padel in je z glavo udaril ob kamen. Z zasebnim avtomobilom so mladeniča odpeljali v goriško bolnišnico, od tu pa v Viden, kjer so si zaradi možganskega pretresa zdravniki pridržali prognozo.

Predavanja

Slovensko planinsko društvo priredi v petek, 7. februarja, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Gorici predavanje o temi «5. jugoslovanska alpinistična odprava v Himalajo leta 1974, in sicer na Kangbačen (7.902 m)». Dr. Jože Andlovic iz Šempetra bo predvajal ozkotračni film o tej ekspediciji, inž. Peter Ščetinin iz Ljubljane pa bo prikazal številne barvne diapozitive o potovanju po Indiji in Nepalu ter o vzponu na Kangbačen, ki ga je opravil z dvema tovarišema 29. septembra 1974.

Kino

Gorica

VERDI 17.00—22.00 «Robin Hood». Barvna risanka.
CORSO 17.00—22.00 «Il clan degli imbroglioni». J. Carmet in D. Cowl. Barvni film.
MODERNISSIMO 17.15—22.00 «Hollywood party». Peter Sellers. Barvni film.
VITTORIA 17.00—22.00 «L'appartamento del 13. piano». V. Parra in E. Choen. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.
CENTRALE 17.00—21.30 «Il drago si scatena». C. K. Tai. Barvni film.

Tržič

AZZURRO Zaprto.
EXCELSIOR 16.00—22.00 «Organizzazione crimini». Barvni film.
PRINCIPE 17.30—22.00 «La sorpresero a letto con un altro». Barvni film.

Nova Gorica

SOČA «Maščevanje prevaranega soproga». Ital. barvni film ob 18. in ob 20. uri.
SVOBODA «Orgije», angleško-nemški barvni film ob 18.00 in 20.00.
DESKLE «Naboj za spomin», ameriški barvni film ob 19.30.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Provvidenti, Travnik št. 34, tel. 29-72.

ZAKON O POOBLAŠČENIH ODREDBAH

V nedeljo prve volitve v šolske svete na vseh slovenskih ljudskih šolah

Glasovali bodo starši, učitelji in pomožno osebje - Jutri v Gorici in Doberdobu predstavitev programov - Izbrani kandidati staršev na klasičnem liceju

Priprave za volitve v šolske svete gredo h koncu. V nedeljo bodo šli na volišča starši otrok, ki obiskujejo osnovne šole. Istočasno bodo volili tudi učitelji in pomožno osebje. Starši bodo volili tako medrazredne svete kot tudi člane okoliškega šolskega sveta. V vsakem okoliškem šolskem svetu bo šest zastopnikov staršev, šest zastopnikov učiteljstva, didaktični ravnatelj in zastopnik pomožnega osebja. Na slovenskih šolah so starši sestavili enotne liste.

V goriškem šolskem okolišu ima volilno pravico za medrazredne šolske svete 569 slovenskih staršev; za okoliški šolski svet pa ima volilno pravico 457 staršev. V doberdobskem volilnem okolišu pa ima za medrazredne svete volilno pravico 423 staršev, za okoliški šolski svet pa 347 staršev. Volišča na raznih šolah bodo odprta od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Staršem bi že sedaj priporočali, da gredo na volišča čimprej. Tako bi olajšali delo skrutinatorjem.

Jutri zvečer ob 18. uri bosta tako na šoli v Ulici Croce kot v Doberdobu sestanka staršev-kandidatov v okoliški šolski svet. Tisku in drugim staršem bodo predstavili svoj program delovanja v bodočih treh letih. Sestanka sta sklicala predlagatelja list v Gorici Zorko Čotar in v Doberdobu Ivana Babnik.

Medtem ko je s kandidaturami za nižjo srednjo šolo postopek že zaključen, je še nekaj dni časa za predstavitev list kandidatov na višjih srednjih šolah. O kandidatni listi na trgovski šoli smo že pisali, sinoči so se sestali starši slovenskega učiteljišča, v ponedeljek pa starši klasičnega liceja. O tem sestanku prinašamo tudi poročilo.

Zborovanje je otvoril v imenu dosedanjega sveta staršev te šole njegov predsednik Ivo Marinčič, ki je na kratko obrazložil volilno proceduro in pomen nastopa slovenskih staršev z enotno listo za izvolitev treh predstavnikov staršev v zavodni svet. V isti svet bodo tri predstavnike izvolili tudi dijaki, šest predstavnikov pa izvoli profesorski zbor; poleg teh bo v zavodnem svetu še en predstavnik pomožnega osebja šole in pa seveda tudi ravnatelj šole. Govornik je povedal nadalje, da bodo starši pri volitvah v nedeljo 23. t.m. volili tudi po enega kandidata v razredne svete za posamezne razrede, ki bodo imeli po dva predstavnika staršev in po enega predstavnika v disciplinski svet zavoda. Pri teh volitvah pa ni nobene kandidatne liste in bodo vsi volilni upravičenci izbirali za posamezne razrede med vsemi starši tistega razreda, za disciplinski svet pa med vsemi starši celotne šole.

Sledila je precej razgibana debata, med katero je bilo predloženih šest predstavnikov staršev za zavodni svet. Na osnovi predloga da naj se sestavi enotna lista staršev so sledile potem tajne volitve z listki pri katerih je vsak od prisotnih staršev izbral 3 imena izmed predlaganih šest kandidatov. Volilo je 37 staršev in z absolutno večino so bili predlagani za kandidate staršev prof. Andrej Makuc, učitelj Miro Lojk in časnikar Ivo Marinčič.

Sledil je reden roditeljski sestanek, na katerem je ravnatelj prof. Tomažič govoril o učnih uspehih, ki so bili v zadnjih mesecih nekaj slabši in o potrebi večjega sodelovanja staršev s šolo na osnovi sloge in sodelovanja. Povedal je tudi o prispevkih za šolsko blagajno, kateri je Podporno društvo nakazalo 100 tisoč lir, Cassa di Risparmio 70.000 lir in manjše zneske še razni drugi dobrotniki. Sledil je razgovor staršev s profesorji o podrobnih učnih uspehih posameznih dijakov.

V torek v Gorici pustna maškarada

Slovenska prosvetna zveza in Komisija za doraščajočo mladino pri SKGZ priredita tudi letos, v torek, 11. februarja, ob 15. uri v Prosvetni dvorani, otroško pustno rajanje. Ta priljubljena prireditev je zelo uspela v prejšnjih letih, zato pričakujejo prireditelji, da se bo uspeh ponovil tudi letos. Na sporedu so šaljive tekme, srečolov, predvajanje filma in druge zabavne igre. Na rajanje so vabljeni otroci iz mesta in s podeželja. Seveda naj mamice pripravijo tudi lepe maske.

Razstava slikarke Noris Bevilacqua - Ferfolja

V kavarni «Teatro» razstavlja svoja olja slikarka Noris Bevilacqua-Ferfolja. Je to njena prva osebna razstava. Za razstavni prostor si je raje izbrala kavarno kot galerijo, ker bodo njene slike — tako je dejala — deležne številnejših pogledov, kot bi bile v galeriji.

Vsebina razstave je dokaj preprosta: približno polovica slik je namenjena kraški pokrajini, polovica pa cvetlicam v vazah.

Pristop naše slikarke h kraški pokrajini je vsekakor svojevrsten. V slikarskem «krasoslovju» smo do sedaj našteli številne umetnike, Kraševce in nekraševce, iz slovenskega in furlanskega prostora. To pot se oglaša ženska — in vse prej kot plaho, kajti njena pokrajina je tako ognjevita, kot še nikoli: odmaknjena je ta pokrajina v dobo, ko je pravzaprav šele nastajala, ki ni bilo še definitivno odločeno, kakšna bo njena površina. Tako nekako namreč zgledajo ti izrezi, kot da se neke elementarne sile šele potegujejo za ta prostor, in še sonce ne more prodreti v to vulkansko, iz kaosa komaj porajajočo se pokrajino. Povsod gospodari rdeča barva, ki pomeni nekakšno plinasto stanje poznejše kraške rdeče zemlje. Taki so torej povečini ti pojavi.

Tak pristop ne nosi v sebi nič naučenega in nič preračunanega, prav narobe: slikarko premaguje neko instinktivno hotenje in pa strastna govorica, ki daje razumeti, da hoče priti ona po svoji poti do samostojnega izraza. Oljna tehnika ji pri tem ustreza, čeprav se še ni razčistila in odmerila vloga posameznih barvnih tonov pri poustvarjanju takega ozračja.

Pri cvetlicah sicer ne izstopa taka ognjevitost kot v krajinah, vendar pa so ti «pušelci» taki, da nočejo učinkovati sladkobno, pač pa so kompaktni tako v kompoziciji kot v barvni sestavini.

Pri tako občutenih motivih si smemo torej pričakovati, da se bo tudi izražanje vedno bolj izčiščevalo v smislu okusnega in dognanega.

m. r.

Razstave

V prostorih Slovenske prosvetne zveze, Ulica Malta 2, razstavlja svoje slike Antonija Rožič iz Števerjana. Razstava bo odprta do 15. t.m.

Slikarka Noris Bevilacqua - Ferfolja iz Tržiča razstavlja te dni v kavarni «Teatro» v Gorici. Razstava bo odprta do 20. februarja.

V umetnostni galeriji «Il Torchio» v Ulici Mameli 6 razstavlja slikarka Fee Muhlfeld. Razstava bo odprta do 14. februarja, in sicer od 11. do 13. ter od 17. do 20. ure.

Šahovski turnir obmejnih mest

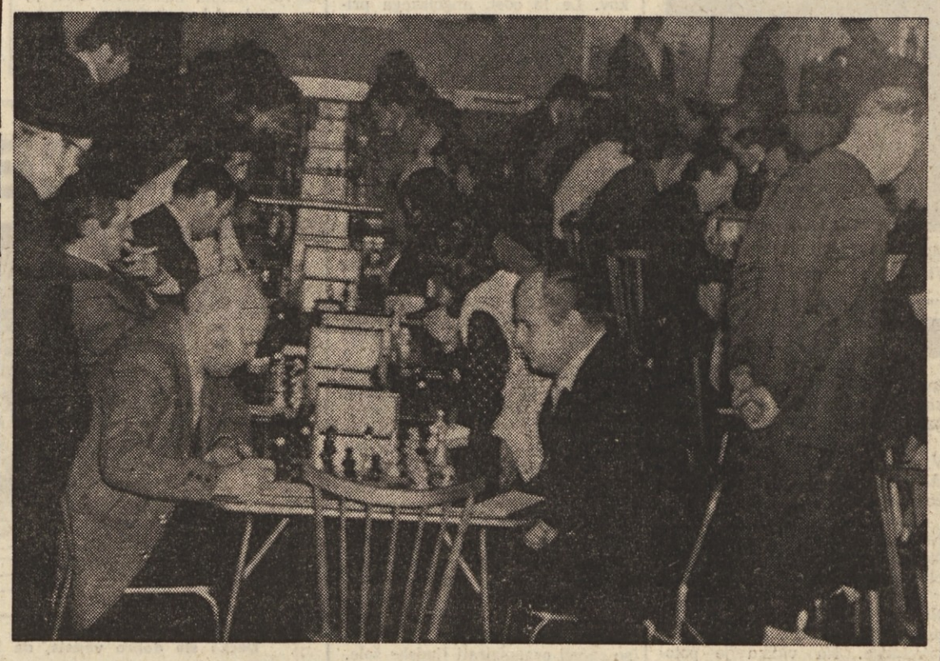

Prvo nedeljo meseca februarja je bilo v Novi Gorici četrto in peto kolo šahovskega turnirja obmejnih mest. V dvorani kavarne «Park hotela» se je zbralo veliko ljubiteljev kraljevske igre, ki so predstavljali razne šahovske krožke z Goriškega, s Tržaškega, Tolminskega, Novogoriškega in Koprskega. Organizacijo nedeljskega turnirja si je prevzel novogoriški šahovski krožek.

Turnir se ne odvija samo v enem mestu, marveč si organizacijo vsakega kola prevzame šahovski krožek enega mesta, ki sodeluje na tem tekmovanju. Prvo kolo letošnjega turnirja je bilo v Gorici. Namen tega turnirja pa ni le igranje šaha. Organizatorji so s tem hoteli, da bi se šahisti s te in one strani meje bolje spoznali med sabo.

(Na sliki: šahisti v dvorani kavarne «Park hotela» v Novi Gorici.)

Čitalnica v Dolu in prosvetno društvo «Kras» vabita vaščane na

Prešernovo proslavo

ki bo danes, 5. februarja, ob 19.30 v šolskih prostorih na Palkišču. Domači dijaki bodo nastopili z recitacijami; gost večera bo Sovodenjski nonet.

STALIŠČA HAK IN HKD SO JASNO OPREDELJENA

GRADIŠČANSKI HRVATI NOČEJO BITI «FOLKLORNA ZANIMIVOST»

Kaj pravi o njih avstrijski strokovnjak dr. Theodor Veiter, ki trdi, da Avstrija dolguje gradiščanskim Hrvatom bistvene dele državne pogodbe

DUNAJ, 4. — Bodočnost gradiščanskih Hrvatov je v integraciji in pluralizmu, katerih temelj je v povezanosti z Avstrijo, Gradiščansko in hrvatstvom. Ta sinteza temelji na moderni dvojezičnosti ter na pripadanju dvema kulturama, to pa je znak, ki vodi v bodočo večnacionolna in večkulturno Evropo, kateri bi dvojezični in bikulturni gradiščanski Hrvati mogli služiti kot zgled.

Tako nekako trdijo člani Hrvatskega akademskega kluba (HAK) na Dunaju in to so tudi napisali v predgovoru nedavno objavljene knjige z naslovom «Symposion Croaticon» to se pravi v zbirki predavanj na znanstvenem zasedanju, ki je bilo lani na dunajskem vseučilišču. Organizatorji tega zasedanja, so bili aktivisti HAK, ki so nato izročili po en izvod knjige tudi avstrijskemu predsedniku Kirchschlaegerju, kanclerju Kreiskemu in drugim avstrijskim vidnim predstavnikom oblasti in javnega življenja.

Člani HAK so se lotili akcije, pravijo, v trenutku, ko je na Gradiščanskem «blokirana moderna in evropsko zrela rešitev manjšinskega spora». Organizirali so znanstveno zasedanje in izdali publikacijo «Symposion Croaticon» kot «konstruktiven prispevek mlade generacije Gradiščanske», generacije, ki želi da se «na hrvaško vprašanje gleda trezno, brez predsodkov ter usmerjeno v — bodočnost». Člani HAK so, pravijo, uspeli potegniti manjšinski spor iz sfere emocij in strankarsko političnih interesov.

Hrvati kot največja manjšina v Avstriji živijo na Gradiščanskem v 41 krajih in naseljih kot večina, v 24 krajih pa kot manjšina prebivalstva. Po uradnem štetju je gradiščanskih Hrvatov le 25 tisoč, po statistiki, ki jo je izvedla škofijska uprava v Železnu, pa jih je 39 tisoč. Poslednja številka bo verjetno veliko bolj točna kot prva. To pa je približno deseti del vsega prebivalstva Gradiščanske.

Te podatke navaja znani avstrijski znanstvenik Franz Hieronimus Riedl, ki poudarja, kako bi «bilo zaželeno, da večina aktivno pomaga manjšini in da se zanima za njen jezik in njeno kulturo, ne pa da jo uporablja le kot folklornoturistični propagandni okras».

V pravilnost te trditve so se mogli prepričati tudi tisti, ki so se pred nedavnim udeležili letne konference Hrvatskega kulturnega društva (HKD) na Dunaju, kjer je večina aktivistov izjavila približno takole:

«Dovolj nam je tamburice; siti smo je čez glavo! Hočemo se počutiti Hrvate tudi po nečem drugem, in ne le po tem, kar pomeni tamburica. Avstrijska vlada pa nikakor noče tega dojeti in sprejeti!».

Tako je član HKD in Odbora za pravice gradiščanskih Hrvatov Hubert Rešetarič na raznih zborovanjih na Dunaju delil letake v katerih se zahteva, naj avstrijska vlada izpolni določila državne pogodbe o manjšinah. Aretirali so ga že večkrat, vendar ga niso nikoli obsodili ker je vedno na temelju državne pogodbe zahteval, da se sodni proces vrši v hrvaščini. In tudi sedaj čaka, da ga ponovno pokličejo na sodišče in ponovno uporno deli letake in lepi lepake.

Sodelavec na dunajskem simpoziju, zagrebški profesor in strokovnjak, ki se je posebej ukvarjal z zgodovino in razmerami gradiščanskih Hrvatov dr. Mirko Valentić trdi, da zgodovina evropskih narodov ne pozna tako drastičnega primera nacionalnega spora, kakršno je zapostavljanje hrvaške manjšine na Gradiščanskem. Gradiščanski Hrvati — danes prav gotovo odločna jezikovna, kulturna in nacionalno osveščena skupnost — beležijo svoj zgodovinski začetek na prelomu od 15. na 16. stoletje, v času ko je bila kot skupni interes evropskih držav, borba proti Turkom, ki so spravljali v nevarnost že sam obstoj Evrope. V tej dobi preplaha in strahu pred Turki je papež Leon X. imenoval Hrvate kot «antemurale christianitatis», to se pravi nekakšno zadnjo stražo krščanstva.

Tako so nekoč, pravi Valentić, nazivali hrabre vojščake, hrabre Hrvate, ki so umirali v borbi proti Turkom, da so zaščitili avstrijsko in evropsko omiko pred nevarnostjo, ki je prihajala z jugovzhoda. Danes pa je skupnost teh bivših bojevnikov v nevarnosti za lasten obstanek, kajti dežela, ki so jo njeni predniki zavarovali pred Turki, ne izvaja do njih mednarodno sprejetih obveznosti.

Poudarjajoč, da Avstrija ne izvaja mednarodnih obveznosti, avstrijski zgodovinar Heodor Veiter trdi, da je Avstrija prekršila manjšinske pravice Hrvatov in da ji to ni v čast kot deželi, ki je članica Združenih narodov in ki se v evropskem svetu baha kot branitelja narodnih in jezikovnih skupnosti ter njihovih pravic do zaščite in razvoja. Doslej, pravi Veiter, ni nobena avstrijska vlada odgovorila na spomenico gradiščanskega HKD, avstrijski radio in televizija (ORF) pa je najprej odklanjal, nato pa celo odbil željo gradiščanskih Hrvatov, da bi dobili lasten program.

Praksa ugotavljanja jezikovne pripadnosti pri popisu prebivalstva, pravi Veiter, vsiljuje vprašanje, kakšen je bil način tega ugotavljanja, ki se je izvajal nasproti hrvaški manjšini na Gradiščanskem. To pa iz naslednjih razlogov: po popisu iz leta 1920 je bilo na Gradiščanskem ugotovljenih 44.753 Hrvatov, kar je bilo 15,2 odst. vsega prebivalstva, leta 1939 je bilo 35.482 oziroma 13 odst. Hrvatov. V treh popisih po drugi svetovni vojni pa se je število gradiščanskih Hrvatov še nadalje občutno manjšalo in so 1951. leta ugotovili 34.471 oziroma 12,47 odst. Hrvatov, 10 let pozneje le 28.126 oziroma 10,40 odst., leta 1971 pa že samo 24.526 oziroma 9 odst. Hrvatov. Važno pa je pri tem omeniti, poudarja Veiter, da bi bilo ob povoljnejšem in bolj poštenem popisu Hrvatov veliko več. To se kaže tudi iz cerkvenega popisa, ki ga je 1963. leta izvedla škofijska uprava v Železnu, ki je ugotovila na Gradiščanskem 37.828 Hrvatov.

Veiter opozarja, da državna pogodba ne določa, da se na Gradiščanskem hrvaščina predava na šolah kot tuji jezik, podobno kot angleščina ali kak drugi tuj jezik, pač pa določa, da se hrvaščina uporablja kot učni jezik, kar je vse kaj drugega kot to, kar se danes dogaja. O ravnanju z manjšino — pravi Veiter — na področju višjega šolstva na Gradiščanskem pa se ne da niti govoriti: učiti se materinega jezika kot nekega tujega jezika je zares najnižja meja, ki jo more doživeti neka nacionalna manjšina.

Čeprav državna pogodba pravi, da bo na upravnih in sodnih področjih Koroške, Štajerske in Gradiščanske, s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom slovenski in hrvaški jezik dopuščen kot uraden jezik, poleg nemščine, in da bodo krajevni napisi tudi v slovenskem oziroma hrvaškem jeziku, enakopravno z nemškim jezikom, se dogaja, da se gradiščanski Hrvat sodnik neuradno pomenkuje s svojim rojakom kot stranko v hrvaščini, razpravo pa vodi v nemščini, ker mu to vsiljujejo avstrijski pravni predpisi.

Na avstrijskih zemljevidih ni hrvaških imen naselij, občin, rek, planin itd. Vse je le v nemščini. Prav tako je vse v nemščini na napisih pred hrvaškimi naselji. Kot pripadnik večinskega nemško govorečega avstrijskega naroda Veiter toži nad tem, da je Avstrija na Gradiščanskem še bolj kot na Koroškem povsem zanemarila in se odpovedala mednarodnim pogodbam in jih ne izvaja. Theodor Veiter dobesedno ugotavlja «*Avstrija dolguje gradiščanskim Hrvatom še veliko bistvenih delov državne pogodbe*».

B. R.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Černigojeve risbe

Tržaška javnost pa tudi strokovna kritika že desetletja priznava Černigoju velike rezultate na področju njegovega grafičnega ustvarjanja, ki ga dviga na sam vrh tržaške zadevne likovne ustvarjalnosti. Zares mnogostranski mojster v tej zvrsti umetnosti sicer obvlada vse možne strokovne prijeme, se pa najraje posveča jedkanicam in linorezu, ki tvorijo jedro njegovih grafičnih razstav. To čudovito spretnost August Černigoj že nad 50 let vzgojno posreduje tržaškemu umetniškemu naraščaju, kot jo je posredoval tudi meni, ko sem izrezal svoj prvi linorez, ki je bil objavljen v «Našem glasu» leta 1926. Prav ta ljubezen pa je kriva, da je na Černigojevih razstavah čista risba bolj redko navzoča ali kjerkoli zastopana. Šele razstava v galeriji «Stadion» v Ul. C. Battisti je posvečena izključno risbam. Razstavljene risbe so iz zadnjih let in govore o neusahljivi domišljiji ustvarjanja in tudi o njegovem nemirnem iskanju, v čemer je mojster, ki je hkrati vedno pripravljen prisluhniti rasti vsega, kar komaj klije novega na področju svetovne likovne ustvarjalnosti.

Odtod tudi tako raznolika pestrost, ki ga je več ali manj posledica že uveljavljene mnogoterosti naprednih likovnih tokov. Le te pa je Černigoj vedno izrecno tenkočutno dojemal, rekli bi že ob njihovem samem porajanju, ter jih tako že zgodaj usmerjal v tržaško umetnost. Vse to preskakovanje iz enega sloga v drugega pa mu je verjetno potrebno, da bistva teh novosti osebno prefiltrira. Iz njihovih usedlin pa nastane tisti rodovitni humus za izvirnost oblik Černigojevih linorezov in bakrorezov.

Vse to pa nam otežkoča, da bi mogli sestaviti natančno analizo, kako so nastale prikazane risbe, izrisane z najrazličnejšim gradivom. Tako so tu črnilne lavirankе strojev rudarskega muzeja v Idriji in bolj sproščeni likovni «zapisi» z obiska v Švici, pa vse dalje do zgolj duhovnih prividov lepotne igre razpleta črt, ki se zdi kot da teče iz enega samega klobčiča pa spet dalje, dalje vse do skoraj odbijajočih dvobarvnih risb razmrcvarjenih delov teles in do prijetne intimnosti zvrhanih drobnarij njegove skoroda picassovske delavnice. Zaključek: prikaz risb je kot koncert različnih glasbil, ki pa pod veščo taktirko dirigenta morejo doseči izredno umetniško harmonijo.

Petkovšek v knjigarni

V povojnem desetletju tako redka vrsta naših tržaških slikarjev je v preteklih petnajstih letih narasla v kar zavidljivo skupino. Sedaj pa stopa vanjo s svojo prvo lastno razstavo tudi mladi Ivo Petkovšek. V Tržaški knjigarni prikazuje okoli dvajset grafičnih listov v linoleju, perorisb in nekaj v lesu izrezljanih kipcev zanimivih oblik.

Petkovšek dokončuje medicino, bil pa je med Černigojevimi učenci v srednji šoli in je z njim večkrat razstavljal. Sodeloval pa je kot Svetoivančan seveda tudi na spominski razstavi PD «Slavko Škamperle». Vendar pa se nam šele danes kaže z določeno zrelostjo svojih del, iz katerih nedvomno pronica poseben čar igrive lepote, nekakega sožitja dekorativne znakovnosti afriško - kitajske in še mehiško - južnoameriške likovnosti. Dekorativno oblikovana stopnja njegovih linorezov pa je že tolikšna, da nam obeta razvojne možnosti bolj osebne usmeritve.

Njegovi znaki ne izgubljajo povsem zveze s stvarnim predmetom njih pobude. Na prvi pogled se tiski zde le kot igra lepotne abstraktnosti na robu one geometrične smeri po njih združevanju oglato prirezanih in okroglo zaokroženih ploskev črnine in ilovnate rdečine. Se pa med pozornejšim opazovanjem kar nenadoma zlijejo v prečudne maske oholega kralja, v obraz režečega se skopuha, zagledanega svetca, a iz sredine nekega lista se krožni disk spreminja v usta s cigareto tetovirane lepotice. Ironičen sarkazem pronica iz edine risbe, ki je bliže mladostnemu občutju novega rodu, nasprotujočemu stehnizirani civilizaciji.

Petkovšek kaže tudi izoblikovan smisel za kiparsko rezlanje in iz trte izrezljana ženska ter v grče vrezani obrazi in izdolbeni obrazi so sicer le prvenci, a bi mogli postati z resnim delom začetek rasti novega kiparja, ki nam med mladimi povsem primanjkujejo.

Bianchi v «Tergeste»

Po daljšem premoru se je Claudio Bianchi ponovno predstavil s prav lepo zaokroženo razstavo oljnatih slik v galeriji «Tergeste». Dela tega slikarja smo sicer že večkrat srečavali na skupinskih razstavah, kjer so izstopale zlasti podobe podmorskih pokrajin, s katerimi je presenetil pred leti na samostojni razstavi v Miljah. Te vrste razgledov s fantastičnimi in vendar povsem verjetnimi oblikami izlizanih čeri in morskega rastlinstva, potopljenega v kopreno plavkasto zelenega mraka, so po-

Milko Bambič

(Nadaljevanje na 6. strani)

BEŽEN PREGLED BOLJ ŽALOSTNE A JUNAŠKE ZGODOVINE

Angolsko ljudstvo se organizira v politične stranke in gibanja

Portugalske oblasti uvajajo celo prisilno delo - Pritisk rodi odpor pri prebivalcih in zato se srečujemo s prvimi poskusi, nato pa s pravimi strankami in organiziranim odporom

II.

Z neodvisnostjo Brazilije 1822. leta se je položaj v Angoli krepko spremenil. Domača aristokracija, ki je s trgovino s sužnji obogatela, ni hotela več brazilske nadoblasti. Najraje bi bila samostojna, pa ni imela dovolj moči. Mednarodni sporazumi o ukinitvi suženjstva in o razdelitvi Afrike med posamezne imperialistične sile, so onemogočili Braziliji nadaljnje vmešavanje. Trgovina s sužnji je začela upadati, toda ne iz človekoljubnih namenov. Razdelitev Afrike pa je pomenila začetek izkoriščanja drugih afriških bogastev, domače delovne sile na plantažah in v rudnikih. Delo se je vsaj simbolično plačevalo, deloma tudi za to, da je domačin prišel do kakega vinarja za nakup.

Kot kolonialistična sila je Portugalska hotela zavzeti čim več ozemlja. Njen namen je bil, združiti Angolo z Mozambikom. Ob koncu prejšnjega stoletja so zato Portugalci napadli samostojne «kraljevine» v osrednjem delu Angole in do 1915. leta so svoj program dokončali. Doživeli so nekaj porazov, saj so 1893 imeli opravka z Orlogom, nekakšnim tedanjim afriškim Guevaro. To ni bil «kralj», oziroma poglavar plemena, boril pa se je iz prepričanja v pravice domačega ljudstva. Kot poročajo tedanji portugalski kronisti, je bil Orlog velik strateg, ki je večkrat spravil v nevarnost veliko bolje oborožene kolonialistične sile in jih potolkel. Šele po njegovi smrti 1904 so se Portugalci počutili spet varne.

K dokončni osvojitvi vsega ozemlja današnje Angole pa sta pripomogli dve nevarni katastrofi. Leta 1895 je kuga skoraj uničila črede goveda v pokrajini Humbi in ljudstvo je trpelo lakoto. Dvajset let pozneje je deželo zajela strahotna suša z enakimi posledicami. S popolno vojaško zasedbo se je začelo tudi večje izkoriščanje prebivalstva. Veliko je bilo uporov, ki pa so jih vojaki, s pomočjo katoliških in protestantskih misijonarjev, kar sproti dušili. Najhujši upori so bili v letih 1902, 1913, 1917 in 1924. Zadnji upor pa je bil 1940, ko so se v pokrajini Kubal ljudje uprli zaradi tega, ker so jim Portugalci pobrali črede.

Medtem so prišli na vrsto že mednarodni monopoli, ki so se začeli vmešavati v notranje življenje. Leta 1918 so odprli rudnike bakra v kraju Bembe, tri leta pozneje so ustanovili družbo za iskanje in eksploatacijo rudnikov diamantov. Afričani, domačini, so se morali opredeliti za preprosto kmetijstvo, rudna bogastva in razne kulture, kot na primer pridelovanje kave, kakaa itd. so bile domena tujcev. Leta 1900 je v vsej Angoli živelo 9.000 belopoltih ljudi, leta 1930 jih je bilo že 30.000, pravi naval na Angolo pa smo doživeli v dobi 1940-1960, ko je portugalska fašistična vlada skušala razbremeniti domačo revščino in brezposelnost s tem, da je del tega prenesla na Angolo in to tudi z vojaško silo.

Če hočemo slediti nadaljnji zgodovini Angole, moramo poznati obe strani, ki sta si stali nasproti, kolonizatorje in domačine. Oba sta bila ali že organizirana ali sta se začela organizirati.

V začetku stoletja se je število belcev v Angoli znatno povečalo, v letih po 1940 pa je doseljevanje zavzelo že množičen obseg. Portugalske oblasti so pomagale tistim, ki so hoteli v Angolo. Ustanovila je vojaške utrdbe, naselja, začela graditi ceste in namakalne naprave. Če je nekje potrebovala zemljo za obdelovanje, je domače prebivalstvo enostavno izgnala. V dobi med 1945 in 1960 je prišlo v Angolo nad 100 tisoč Portugalcev.

Razvoj družinskih podjetij oziroma posesti pa tudi plantaž pa je začel povzročati težave portugalski vladi, ki je bila pod pritiskom velikih družb. Monopoli so vladi vsilili poseben davek, katerega so seveda morale plačevati majhne kmetije. Te pa tega niso zmogle in posestva so drugo za drugim prišla v roke veleposestnikov. Le 15 odst. angolskega pridelka kave odpade danes na plantaže majhnih posestnikov. Portugalske oblasti pa so se posluževale tudi prisilnega dela, v katero so vpregle domače prebivalstvo na plantažah bombaža in kave. Za vsako malenkost so domačine kaznovali s prisilnim delom na plantažah kakavovca in kavovca na otoku S. Tomè ali v Cabindi, kjer so velike plantaže palm.

Nacionalna zavest angolskega ljudstva pa se je začela vzporedno s pritiskom tujcev večati. In prvo afriško organizacijo modernega tipa srečamo leta 1929. Bila je to «Afriška narodna zveza», ki ji je sledila nato «Afriška skupnost», obe pa sta se združili v «Združenje angolskih domorodcev». Značilnost te organizacije je bila, da so v njej imeli večino bogatejši ljudje, predstavniki delavskih množic pa so bili v manjšini. Vrhu tega ni bilo prave enotnosti, ker so prvi težili za tem, da bi naj boj slonel na zakonitih sredstvih, vtem ko so drugi bili bolj odločni

V takšnih razmerah je Portugalcem bilo lahko nadzirati oboje in zato se je revolucionarna struja zatekla k ilegalni dejavnosti. V revnih predelih Luande pa so začeli organizirati ljudske šole, tiskati letake in prirejati kulturna srečanja. Izdajali so tudi dve reviji, v katerih je bilo od časa do časa objavljeno tudi kako naprednejše čtivo. V Novi Lizboni pa je bilo 1954. leta ustanovljeno «Združenje Afričanov južne Angole», ki pa ga je policija v kratkem onemogočila.

Prvo politično stranko domačega angolskega ljudstva zasledimo šele 1953. leta, ko so ustanovili «Stranko združenega boja Afričanov Angole» (PLUA). PLUA je objavila zelo jasen poziv ljudstvu, naj se pripravi za morebitno ilegalno borbo. In res, decembra 1965 so nekateri člani te stranke ustanovili Ljudsko gibanje za osvoboditev Angole (MPLA), ki je danes vodilna politična organizacija v Angoli. Gibanje MPLA je dobilo tudi posnemovalce v raznih manjših krajih, vendar je šlo povsod le za plemenska gibanja brez politične usmerjenosti. Zato je vloga MPLA postajala iz dneva v dan važnejša. Posebno leta 1958 je bila aktivnost MPLA velika.

Vedno bolj pa je bila organizirana tudi fašistična policija PIDE, ki je začela z množičnimi aretacijami, umori in drugim zločinskim početjem. V juliju 1960 so aretirali voditelja MPLA Agostina Neta. To je povzročilo velike demonstracije v pokrajini Icolo, od koder je Neto doma. Manifestacije je policija krvavo zatrla. Bilo je 29 mrtvih in nad 200 ranjenih. Bile so to prve žrtve odkritega upora v novejši zgodovini Angole. Kmalu zatem je gibanje MPLA pozvalo ljudstvo k uporu. Prebivalstvo pokrajine Kasanja ni več hotelo obdelovati plantaž, tudi ker so te odkupovali po smešno nizki ceni. Kolonialisti so upor zatrli na najbolj zločinski način. Neko področje so napadli celo z letali in do tal uničili 17 naselij, ki so jih požgali tudi z napalmskimi bombami. Pri tem zločinu, ki je bil le eden izmed tolikerih, je izgubilo življenje 20 tisoč ljudi. To je dokončno prepričalo ljudi, kaj namerava portugalska oblast. In 4. februarja 1961 je bila izvedena prva oborožena akcija MPLA neposredno proti Portugalcem. Tega dne so borci osvobodilnega gibanja izvedli napad na zapore v Luandi, da bi rešili politične jetnike. Napadli so tudi radijsko postajo. Podobnih dejanj je bilo v naslednjih dneh veliko. Afriški viri označujejo 4. februar 1961 kot nekakšno prelomnico v zgodovini Angole. Tege dne se je končala kolonialna doba in se začela doba osvobajanja

Bruno Križman

(Nadaljevanje sledi)

Luca De Filippo, sin Eduarda De Filippa, nadaljuje umetniško tradicijo, ki je v družini De Filippov že tako bogata

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) V okviru vašega poklicnega dela se pojavljajo obrisi nekega spora. Bodite previdni glede svojih ocen.

BIK (od 21.4. do 20.5) Intenzivni delovni dan, ki bo uspešen v teku jutra. V svojih čustvenih odnosih bodite odkritosrčni.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Lepe možnosti za uspeh v delu, ki zahteva smisel za opazovanje. Brzdajte svojo napadalnost.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Ne zaupajte preveč obljubam. Postavite se po robu slabemu razpoloženju.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Imeli boste vtis, da neki nasprotnik uporablja vaše ideje. Ljubljena oseba vam bo pripravila presenečenje.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Izberite v svojem delu pot, ki najbolj odgovarja vašim ambicijam.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Imeli boste težave v zvezi s pismom, ki ga boste prejeli. Ne zaupajte novim prijateljem.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) V svojih finančnih pobudah upoštevajte predvsem koristi. V družini zadoščenje.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Neko nasprotstvo se bo posebno močno izrazilo v poklicnem ambientu. V večeru prijetno srečanje.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Nevšeno vendar koristno delo vas bo začasno odtrgalo od vašega prvotnega. Na vidiku je potovanje.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Nekaj težav pri delu, ki pa jih s primernim naporom odstranite. Poiščite si novo družbo.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Trčenje med interesi, ki se nikakor ne morejo uskladiti. Tudi v ljubezni bo šlo nekaj navzkriž.

RADIO VELEVIZIJA

SREDA, 5. FEBRUARJA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA
PRVI KANAL

12.30 *Poljudna znanost:* OBIŠČIMO MUZEJ
12.55 *Anketa o poklicih*
13.30 DNEVNIK
14.10 *Sodobni vzgojni problemi*
17.00 DNEVNIK
17.15 *Program za najmlajše*
Qui comincia l'avventura del signor Bonaventura
17.45 *Program za mladino*
Spettacolo dall'Antoniano
18.45 *Poljudna znanost*
19.15 *Italijanske kronike*
20.00 DNEVNIK
20.40 OB ZORI ČLOVEŠTVA
21.45 *Športna sreda*
ŠPANIJA — ŠKOTSKA
V današnji oddaji «Športna sreda» bodo oddajali nogometno tekmo, ki spada v okvir evropskega nogometnega prvenstva
22.45 DNEVNIK

DRUGI KANAL

18.45 *Športni dnevnik*
19.00 *Ob sedmi uri zvečer*
20.30 DNEVNIK
21.00 RAZPOROKA NA ITALIJANSKI NAČIN
«Divorzio all'italiana» je zadnji film iz ciklusa, ki je bil posvečen pred nedavnim umrlemu italijanskemu filmskemu človeku Pietru Germiju. Glavno vlogo v filmu igra Marcello Mastroianni, ki je filmu dal tudi določen ton, saj je verjetno prav na njegov račun film dobil tudi oskarja. Film je bil izdelan leta 1961 in na zelo dostojen način obravnava problem, ki je tipično italijanski. Ne gre pravzaprav za vprašanje razporoke, torej za vprašanje, ki je bilo v Italiji vsaj deloma rešeno, pač pa za tako imenovano vprašanje časti.
Zgodba filma je zgodba sicilskega barona Cefaluja, ki ne prenese več svoje žene, češ da je preveč vsiljiva. To pa predvsem zato, ker se je zagledal v ljubko komaj 16-letno sestrično Angelo. Zato je njegova glavna skrb, kako se otresti žene. Pri tem mu pomaga Carmelo Patanè, slikar, ki restavrira stare freske in ki je nekoč rad videl njegovo ženo Rosalio. Baron se potrudi, da bi slikar in njegova žena ostala na samem in to se mu tudi posreči in tedaj Carmelo in njegova žena zares zbežita. Vse mesto s prezirom gleda sedaj na «ubogega» barona, ki se noče maščevati nad svojo ženo, ki ga je žalila. Toda končno se baron odloči in reši čast.
V filmu, poleg Marcella Mastroiannija, igrajo še Stefania Sandrelli, Lando Buzzanca in Daniela Rocca
23.00 *Filmske premiere*

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

8.10 *TV šola*
Amerika, Skrivnosti lutk, Nove knjige, Filmski jezik, Prirodoslovje, Protihitlerjevska koalicija, Živali, Elektrika itd.
16.25 *Košarka: Bosna — Barcelona*
18.00 *Obzornik*
18.15 VIKING VIKI — risani film
18.45 BRIGADA VETERANOV
19.15 *Risanka*
19.30 DNEVNIK
20.05 *Film tedna:* «ČUDAKI»
Neomejena človekova fantazija, želja po neodkritem še ne preizkušenem, to je ideja veselega filma, ki ga s svojimi številnimi komponentami opira na bogate gruzinske folklorne tradicije. Film je skoraj bi rekli nov, saj ga je Eljdar Šengelaja napravil lansko leto.
Misel na polet stoletja ni dala miru ljudem — pripoveduje scenarist. — Tudi Ikar je hotel leteti. To se pravi, da je v človeku nekaj, kar ga vleče v višine. Avtorji filma so sprva hoteli posneti film o prvih gruzinskih letalskih poskusih ob koncu 19. stoletja. Ko so zbrali vrsto resničnih dejstev, pa so začeli s povsem drugega konca. Bujna domišljija jih je zapeljala, da so čas dogajanja postavili na začetek 19. stoletja v malo gruzinsko podeželsko mestece
21.45 *Miniature: Nocoj ste povabljeni*
21.50 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

19.55 *Risanke*
20.15 DNEVNIK
20.30 NOGOMETNA TEKMA: ŠPANIJA — ŠKOTSKA
22.15 *Zabavno-glasbena oddaja*

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 11.40 Šola; 12.00 Opoldne z vami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Šola; 18.50 Koncert; 19.15 Družinski obzornik; 19.35 Zbor in folklora; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; 21.30 Pesmi brez besed.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 8.30 Jutranja glasba; 10.10 Oddaja za šolarje; 11.15 Melodije; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Politične aktualnosti; 16.10 Poskočne; 16.45 Mladi glasbeniki; 17.15 Primorski kulturni ustvarjalci; 18.00 Oddaja progresivne glasbe; 18.30 Pevci zabavne glasbe; 19.00 Prenos RL; 19.30 Glasbeni program; 21.00 Literarna oddaja; 22.00 Jazz.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 7.25 Jutranja glasba; 8.30 Popevke; 9.00 Vi in jaz; 10.00 Posebna reportaža; 11.10 Srečanja; 11.30 Izbran spored; 12.10 Četrti program; 14.05 Drugi zvok; 14.40 Radijska nadaljevanka; 15.10 Program za mladino; 17.05 Operna in komorna glasba; 19.30 Pisan glasbeni spored; 20.20 Ponovno na sporedu z Mino.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 7.40 Pevci lahke glasbe; 8.40 Kako in zakaj?; 8.55 Plošče; 9.35 Nadaljevanka; 9.55 Pesem za vsakogar; 10.35 Na vaši strani; 12.40 Pevci in avtorji; 13.50 Kako in zakaj?; 14.00 Plošče; 15.40 Glasbeno-govorni spored; 17.30 Posebna reportaža; 17.50 Telefonski pogovori; 20.50 Najnovejše plošče.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 6.50 Rekreacija; 8.10 Glasbena matineja; 9.05 Nenavadni pogovori; 9.25 Glasba pripoveduje; 9.40 Temelji marksizma; 10.15 Urednikov dnevnik; 11.15 Z nami doma in na poti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.30 Priporočajo vam...; 14.10 Naši operni pevci; 15.45 «Loto vrtiljak»; 16.45 Zvoki in barve orkestra; 17.00 Aktualnosti; 17.20 Komorni zbor RTV; 18.05 Naš razgovor; 18.35 Predstavljamo vam...; 19.40 Ansambel Atija Sossa; 19.50 Lahko noč, otroci!; 20.00 Koncert iz studia; 22.20 S festivalov jazza; 23.05 Črnska lirika angleškega izraza; 23.15 Revija jug. pevcev.

ZA OČETOM

PIŠE JANEZ TRNOVC, RIŠE MIKI MUSTER

Dečka sta dobro vedela, da Indijanci iz svojih skrivališč skrbno opazujejo vsak njun gib in da se ne bodo prikazali, dokler ne pristaneta. Zoran je ukazal Kuniju, naj neha lajati, kar je pes nerad storil. Ko je bil dosežen breg, je Bojan skočil na kopno in privezal kanu za obrežno drevo. Potem je pričel znova v kečuanščini pozdravljati nevidne Indijance. Tudi Zoran je skočil za njim.

Trajalo je še nekaj trenutkov, preden se je prikazal izza grmovja prvi Indijanec z lokom in puščico v roki. Bil je ves drugačen od tistih, katerih sta bila dečka dotlej vajena. Okoli ledij je imel ovito neko travnato pletenino, drugače pa je bil popolnoma nag. Pa tudi jezik, ki ga je govoril, je bil drugačen od kečuanščine, ki jo govore kultivirani perujski Indijanci.

Bojan in Zoran sta spoznala, da s kečuanščino ne bosta nič opravila. Prišla sta v stik s pripadniki enega izmed plemen Ikitov. Prisiljena sta bila sporazumeti se z njimi z znaki. Indijanec je kmalu doumel, da dečka nimata sovražnih namenov. Prikimal je in nekaj zaklical v goščavo. Brž se je prikazalo še šest mož, prav tako golih kakor je bil prvi. Nezaupljivo so se približali.

Odvetnik svetuje

V tej strokovni rubriki naš pravni svetovalec, goriški odvetnik dr. Peter Sanzin, seznanja čitatelje z vsakdanjo problematiko pravnega značaja, tako z lastnimi sestavki, kot z odgovori na vprašanja, ki jih lahko čitatelji naslovijo na uredništvo v Trstu (Ul. Montecchi 6) in v Gorici (Ul. 24. Maggio 1) ali na pisarno dr. Sanzina v Gorici (Ul. Duca d'Aosta 42).

Dolgovi in razvrednotenje lire

V zadnjih letih lira izgublja veliko na vrednosti, v tolikšni meri, da je to postalo predmet špekulacij pri zadolževanju. Ne mislimo tu toliko na bančna posojila, saj je znano, da denarni zavodi, prilagajajo dana posojila takim obrestnim meram, ki odražajo «ceno» denarja na tržišču, tako, da so danes obrestne mere — vedno pri bankah — na višini 16-18-20 in še več odstotkov, kar je v denarnem posojilu povsem normalno. Dalo bi se sicer reči, da so tako visoke obresti v veliko škodo in oviro za določeno gospodarsko dejavnost, posebno pri manjših operaterjih, vendar je tako stanje odraz težkega ekonomskega položaja v državi in protiukrepov, ki jih ne mislimo tu obravnavati.

Visoka cena denarja je povzročila, da marsikdo išče kredit pri zasebnikih, ki večkrat podležejo skušnjavi in posojajo lasten denar po dokaj visokih obrestih, prepričani, da na ta način povečajo svoje prihranke, tudi s tem, da se s takimi posojili izognejo davčnim dajatvam. Take privatne investicije so postale že precej običajne in imamo že nekatere negativne posledice, v glavnem zaradi «nesolvilnosti» dolžnikov, ki so znali spretno prikriti svojo ekonomsko šibkost .

Prišlo je pa do že splošno razširjenega pojava, da dolžniki (nakupovalci ali drugi gospodarski operaterji) zavlačujejo s plačili za nabavljeno blago ali napravljeno uslugo, posebno ko je govor o večjih zneskih.

Vzemimo nekaj primerov, ko recimo kmet proda govedo za 300-500.000 lir, ko obrtnik izvrši delo v vrednosti tudi preko milijona lir, ko trgovec proda večjo količino blaga. Po ustaljenih poslovnih običajih so se usluge plačevale ali sproti ali v kratkem roku 30-60 dni; sedaj pa je čedalje več primerov, da dolžnik odlaša s plačilom, išče raznovrstne tudi izmišljene izgovore, samo da bi pridobil na času in plačal čim kasneje. Razlog za tako odlašanje je kaj preprost: ob današnji ceni denarja pomeni odlog plačila večjega zneska, tudi za nekaj mesecev, prihranek ter dodatni zaslužek za dolžnika. Pri tem utrpi upnik še škodo, da ne more razpolagati s svojim kapitalom, ki se bo celo manjšal zaradi razvrednotenja denarja.

Marsikateri prizadeti upnik se noče sprijazniti s takimi špekulacijami dolžnikov in zahteva priznanje zamudnih obresti. Te obresti so znašale včasih 8-9 odst., ko ni bilo še takega pojava razvrednotenja lire, ter bi morale danes znašati 16-20 odst., kot je cena denarja v bankah. Dolžniki pa nočejo plačati teh obresti. Edina rešitev bi mogla biti v sproženju sodnega postopka, po katerem bi sodišče obsodilo dolžnike na plačilo dolžne vsote in na dozorele obresti.

Tu pa nastane problem, o katerem sem v bistvu hotel govoriti.

Po obstoječi italijanski zakonodaji ima upnik pravico do tako imenovanih «pravnih obresti» (interessi legali), ki so že od nekdaj določene v višini 5 odst., ter ne priznava upniku nikakih drugih, drugačnih in višjih zamudnih obresti, če niso te bile vnaprej pismeno domenjene med strankama (člen 1284 civilnega zakonika).

Taka zakonska določba je danes težko razumljiva in za prizadetega hudo krivična; da navedem kak primer: grosist je dobavil javni ustanovi (bolnišnici) za 20 milijonov lir mesa, čaka na plačilo že eno leto ter bo dobil le 1 milijon obresti, četudi stane njega denar, izposojen na banki, skoro 4 milijone; majhno gradbeno podjetje (s tem primerom se sedaj osebno ukvarjam) je zgradilo nekomu stanovanjsko hišo, dobilo je na račun med gradnjo skupno 8 milijonov lir, ter ima dobiti še saldo 3 milijonov, lastnik stavbe pa je z raznimi izgovori (neka vrata se ne zapirajo dobro, deževnica ne odteka v redu z balkona itd.) odlašal z izplačilom celi dve leti, dokler se ni gradbenik naveličal prosjačiti in je šel v tožbo: četudi je upati, da bo tožbo dobil, bo ob ves dobiček mu 5-odstotne pravne obresti ne bodo mogle kriti izgube večletnega čakanja izplačila in razvrednotenja denarja.

Ob takem stanju svetujem prizadetim, ki se hočejo zavarovati pred podobnimi nevšečnostmi, da določijo pismeno — s posebno klavzulo — roke plačil in višino zamudnih obresti (interessi di mora).

Sodišča so v zadnjem času začela priznavati v nekaterih primerih pravico do protivrednosti ob upoštevanju razvrednotenja lire, tako v glavnem pri kreditih v delovnih sporih in v odškodninskih zahtevkih pri prometnih nezgodah, vendar je možnost sodnega posega omejena, če ne bo prišlo do spremembe člena 1277 CZ, ki določa, da se dolg poravna v nominalni vrednosti valute ob trenutku plačila.

Davčna posvetovalnica

V tej strokovni rubriki naš davčni izvedenec dr. Stanislav Oblak seznanja čitatelje z davčnimi novostmi in odgovarja na vprašanja čitateljev, ki se nanašajo na novo davčno reformo in sploh na davčna vprašanja. Vprašanja lahko naslovite na uredništvo lista v Trstu (Ul. Montecchi 6) in v Gorici (Ul. 24. Maggio 1) ali na strokovne in stanovske organizacije (Slovensko gospodarsko združenje in Kmečka zveza) v Trstu in Gorici.

Priprava na velikonočno davčno prijavo

Vsako leto bodo morali, kakor doslej, davčni obvezanci položiti davčno prijavo, nanašajočo se na dohodke prejšnjega sončnega leta in to najkasneje do 31. marca. Letos se bo navedeni rok podaljšal za en dan (t.j. 1. april), ker je 31. marec praznik (velikonočni ponedeljek).

V zadnjem pogovoru smo obširno obravnavali primere fizičnih oseb, ki jim ne bo potrebno predlagati nikakršne prijave. Tako smo med drugim poučarili, da fizične osebe, ki jim dohodki v letu 1974 niso presegli meje 840.000 lir, niso podvržene obvezi, o kateri teče govor, pod pogojem, da dohodek izvira le iz pokojnin in prejemkov od podrejenega dela. Seveda se v dohodek prištevajo tudi morebitna pokojnina ali zaslužki žene in mladoletnih otrok prijavljalca. Družinske doklade so od lanskega leta obdavčljive in jih je potemtakem treba vključiti v dohodek. Vojne pokojnine kakršnekoli vrste in iz kakršnegakoli vira so sicer dohodki, vendar so proste vsake davščine in jih kot take ni potrebno niti prijaviti. Praktično bodo vsi, ki od dohodkov od dela in pokojnin v letu 1974 niso imeli poprečno več kakor 70.000 lir kosmatih dohodkov na mesec (računajoč kot rečeno, tudi dohodke od dela in pokojnin žene in mladoletnih otrok), svojih dohodkov ne bodo dolžni prijaviti.

K izračunavanju raznih dohodkov se bomo obširneje še povrnili. Danes bomo začeli obravnavati odtegljaje, ki jih zakon o dohodkih fizičnih oseb uvršča med neobdavčljive postavke. Te postavke namreč lahko odštejemo od letnega kosmatega dohodka. Na ta način bomo prišli do čistega obdavčljivega dohodka, ki bo obdavčen z že vsemi znanimi alikvotami ali odstotki (10 odst. do 2 milijonov, 13 odst. od 2 do 3 milijonov, 16 odst. od 3 do 4 milijonov, 19 odst. od 4 do 5 milijonov lir itd.). Na tako izračunani davek bo vsak davkoplačevalec deležen še raznih popustov (najmanj 36.000 lir za vse davčne obvezance brez izjeme, 36.000 za ženo, 7.000 lir za vsakega otroka in vsako osebo, ki mu je v breme). Vsem delojemalcem in upokojencem je poleg tega priznan še naknadni popust v znesku 48.000 lir. Če delojemalec in upokojenec ne preseže 4.000.000 lir letnega dohodka od dela, mu bodo priznali poleg navedenih še nadaljnji popust v znesku 36.000 lir, od 1. januarja letos pa še odtegljaj 4.000 lir letno za vsakega družinskega člana.

Ena izmed najobičajnejših postavk, ki jo lahko vsak davčni obvezanec odšteje od vsakoletnih dohodkov, je skupiček neposrednih davkov, ki jih je vplačal v letu, na katere se nanaša obdavčitev. Tako bo lahko ob prihodnji prijavi vsak prijavitelj odtegnil davke, ki jih je začel plačevati v letu 1974. Pri tem pa kot v preteklosti velja in bo veljalo načelo, da davkarija ne bo priznala odtegljajev, ki zadevajo istoimenski ali istovrstni davek.

Za primer, že v preteklosti ni davčni obvezanec mogel zmanjšati svojega kosmatega dohodka za znesek dopolnilnega davka (complementare), ko je šlo za odmero samega dopolnilnega davka. Lahko pa je, nasprotno, odtegoval od dohodkov za odmero istega davka občinski družinski davek. Ker so z davčno reformo odpravili vse neposredne davke in jih nadomestili z davkom na dohodke fizičnih oseb in z davščino za krajevne ustanove ILOR, bo odslej moč odtegovati od dohodkov, ki bodo služili za odmero prvega davka, le ILOR. Pripomniti pa je treba, da se bo ILOR začel pobirati šele v teku letošnjega leta in ne bo mogel potemtakem biti predmet odtegljajev v prihodnji prijavi.

Vendar je večina davkoplačevalcev med lanskim letom plačala zaostanke starih neposrednih davščin, predvsem dopolnilnega davka (complementare) in družinskega davka (imposta di famiglia). Prehodno določilo zakona dopušča v tem primeru odtegovanje od kosmatega dohodka, ki ga bomo do 1. aprila prijavili za dohodke v letu 1974 in sicer v polovičnem znesku. Tako bomo lahko odtegovali polovico premičninskega davka (ricchezza mobile), družinskega davka, davka na zgradbe (imposta fabbricati) ter zemljiških davkov (reddito domenicale e agrario). Posredna davka kot sta INVIM in davek na dediščino vsekakor nista odbitni postavki. Prav tako ne bomo mogli odbijati raznih drugih pristojbin in taks, kot so davek na reklamne napise, takso za pobiranje smeti, pristojbine za zasedbo javnega prostora (occupazione suolo pubblico), pristojbine na razne licence in koncesije itd. Nazadnje navedene postavke bodo lahko kajpada uvrstili med stroške poslovanja in obratovanja le podjetniki in profesionisti. Ob prihodnji prijavi bodo prizadeti lahko odšteli polovico vseh zgoraj navedenih davščin, ki so jih začeli plačevati med letom 1974, vključno torej tiste, ki jih bodo morebitno obročno poravnali šele v teku 1975. leta. Glavni dokaz odtegljivih davščin so davčne kartele. Vsaj po dosedanjih navodilih ni potrebno tovrstne dokumente priložiti prijavam, nič pa ne škodi, da davčni obvezanec priloži prijavnemu dokumentu fotografski posnetek zadevnih kartel.

Z obravnavo odbitnih postavk bomo nadaljevali prihodnjič.

SO ZADETKI «TOTOCALCIO» OBDAVČLJIVI?

Čitatelj iz Tržiča, ki je lani zadel dvanajstico na «Totocalcio», vprašuje ali bo moral prijaviti tudi tovrstni sicer manjši zadetek. Odgovor je dokaj preprost. Pravila novega zakona na dohodke fizičnih oseb jasno narekujejo, da se vsi davki na zadetke za stave, loterije itd. plačujejo «pri viru». Na zadetek našega bralca mu je že Totocalcio odbil in pobral definitivno 25 odst. na pripadajoči mu znesek. Enak odstotek davščine je predviden za loterijo, ki je povezana s «Canzonissimo». Kot zanimivost bomo navedli, da so zlate ploščice (žetoni) Mikea Bongiorna podvržene 20-odstotnemu prikrajšanju.

Pouk: zaradi bojazni pred davkarijo ne bo več potrebno skrivati tovrstnih «dohodkov», saj ne bodo odslej niti predmet davčne prijave.

Patronat KZ - INAC svetuje

V tej rubriki naš izvedenec Boris Simoneta seznanja čitatelje z vsemi vprašanji v pristojnosti Patronata Kmečke zveze. Za vsa pojasnila se lahko zainteresirani obrnejo na Patronat KZ INAC, Ul. Cicerone 8/b, tel. 62-785. Urad je odprt vsak dan od 8.30 do 12.30 in popoldne od 15. do 17. ure, ob sobotah pa od 8.30 do 12. ure.

Možnost ureditve zavarovalnega položaja politično-sindikalnih delavcev

Za vse tiste uslužbence, ki so pred junijem 1974 opravljali politično - sindikalno dejavnost: a) pri tistih političnih strankah, katerih predstavniki sedijo v parlamentu, b) pri sindikalnih organizacijah, c) pri patronatih za socialno skrbstvo ali č) pri državnih združenjih za kooperacijo, ki jih priznava ministrski odlok, predvideva zakon z dne 11. junija 1974 št. 252, da si lahko uredijo svoj zavarovalni položaj. Gre torej za neko posebno vrsto odkupa delovne dobe, za katero niso bili plačani zavarovalni prispevki v pokojninski sklad podrejenih delavcev. S tem zakonom se lahko okoristijo vsi tisti, ki so bili v plačanem delovnem razmerju ter so trajno (ne le občasno) in pretežno opravljali to svojo dejavnost. Odkupljiva so le tista obdobja, ki so povsem «nekrita» z zavarovalnega vidika, tako pri splošnem obveznem zavarovanju podrejenih delavcev, kot pri nadomestnih socialnih zavarovanjih. Začetni datum obdobja je lahko: 1) 8. september 1943 ali pozneje, če so bile posamezne pokrajine naknadno osvobojene, 2) odkar so spet obnovili posamezne politične stranke, sindikalne organizacije in združenja za kooperacijo, 3) odkar je ministrski odlok priznal juridični status posameznim patronatom za socialno skrbstvo; zaključni datum odkupljivega obdobja pa je junij 1974.

Prošnje za ureditev zavarovalnega položaja morajo vložiti osrednji organi posameznih strank, sindikalnih organizacij, patronatov in združenj za kooperacijo, naslovit pa jih morajo na glavno ravnateljstvo INPS. Rok je odprt 18 mesecev, se pravi do decembra letošnjega leta. Posamezni organi morajo prošnji na lastno odgovornost priložiti izjavo, ki označuje točno dobo delovnega razmerja, kvalifikacijo in plačo, ki jo je vsak posameznik prejemal. Obvezna je tudi navedba skupne delovne pogodbe, po kateri so se v dobi zaposlitve ravnale posamezne organizacije. Prošnjo lahko predloži tudi vsak posameznik ali njegovi svojci (če je medtem umrl), z vso zgoraj navedeno dokumentacijo.

Najugodnejši je odkup za obdobja pred 1. majem 1964, saj bo treba plačati INPS le osnovne prispevke za invalidsko, starostno in družinsko pokojnino, ki so bili tedaj zelo nizki. Za delovno razmerje po 1. maju 1964 pa bodo morali prosilci plačati višji znesek, ki bo določen na podlagi posebnega odstotka vseh prispevkov. Za vse prispevke bo INPS izračunal tudi obresti v višini 5 odstotkov.

Zelo pomemben je člen 5 omenjenega zakona št. 252, ker bo INPS smatral prispevke, ki bodo plačani v roku 90 dni po odobritvi odkupa, kot da bi bili plačani istega dne, kot je bila predložena ustrezna prošnja. Na podlagi tega privilegija se bodo lahko zavarovanci okoristili, da bo zadoščeno zavarovalnim pogojem pri invalidski ali družinski pokojnini in pri prostovoljnem plačevanju prispevkov.

Zakon našteva še nekatere podrobnosti v zvezi z družinsko doklado, ki pa niso bistvene važnosti.

NOVI ZNESKI POKOJNIN IN DRUŽINSKE DOKLADE

Več upokojencev se je v teh dneh zglasilo v naših uradih in spraševalo, koliko znaša točen znesek minimalne pokojnine po avtomatičnem povišku 13 procentov, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem letos, ker se jim zdi znesek kljub povišku zelo reven. Seznam posameznih minimalnih pokojnin je sledeč:

1. invalidska, starostna ali družinska pokojnina INPS za podrejene delavce znaša sedaj 48.550 lir mesečno;
2. invalidska, starostna ali družinska pokojnina pri kmečkem, trgovskem in obrtniškem avtonomnem upravljanju znaša 39.300 lir mesečno;
3. socialna pokojnina znaša 29.200 lir na mesec.

Pri tem velja poudariti, da se bodo s 1. julijem poenotili zneski vseh minimalnih pokojnin, se pravi, da bodo kmečko, obrtniško in trgovsko pokojnino zvišali na 48.550 lir mesečno, kar predstavlja napredek.

Končno naj navedem, da se je s 1. januarjem 1975 družinska doklada za neposredne obdelovalce povišala od 55.000 lir na 79.000 lir letno, kar pa je odločno premalo v primerjavi z družinsko doklado podrejenih delavcev, ki znaša 97.720 lir letno.

SAMOSTOJNA JUGOSLOVANSKA STAROSTNA POKOJNINA

Vpr.: «Stara sem 55 let in dopolnila 23 let delovne dobe. Delati sem prenehala leta 1962. Pokojnina v Jugoslaviji mi je bila odklonjena. Je to prav?»

Zavarovanka pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni 55 let starosti, pod pogojem, da ima vsaj 20 let pokojninske dobe in da je bila zavarovana tudi po 1. januarju 1965. Za osebe, ki po tem datumu niso bile zavarovane, pa veljajo strožji pogoji — moški morajo biti stari vsaj 65 let in morajo imeti 30 let pokojninske dobe, ženske pa morajo biti stare 60 let in imeti 25 let pokojninske dobe.

Po veljavnih predpisih torej vi nimate pravice do starostne pokojnine v Jugoslaviji s 55. letom in ne boste pridobili te pravice niti s 60. letom, razen če se ponovno ne zaposlite in tako pridobite lastnost zavarovanca po 1. 1. 1965.

SKRB ZA SKLADEN EKOLOŠKO-GOSPODARSKI RAZVOJ V SR SLOVENIJI

Skupnost za varstvo okolja v Sloveniji in urbanizacija v prostorskem planu

Prvi ukrep politike prostorskega razvoja Slovenije mora biti zakonsko zavarovanje površin za intenzivno kmetijstvo in gozdarstvo, za vodne rezervate ter za gojitev in obnavljanje dobrega zdravja in kulturnega življenja njenega prebivalstva

Ker imajo vsi temeljni vzroki onesnaževanja in razvrednotenja okolja svoj prostorski vidik, ki se izraža v ekološko neusmerjeni prostorski delitvi dela, je postala politika varstva okolja eden od osnovnih sestavin prostorskega planiranja in urbanizma. Vidik varovanja kvalitet okolja mora biti navzoč v nacionalni politiki dolgoročnega razvoja in v sistemu planiranja tega razvoja.

Tako obravnava varstvo in izboljšanje človekovega okolja tudi 104. člen ustave SRS, ki pravi, «da družbeno politične skupnosti določajo s prostorskimi plani politiko urbanizacije, prostorskega urejanja in varstva okolja». Tudi v «Smernicah za urejanje prostora», ki jih je sprejela Skupščina SRS, je navzočnost vidika varovanja okolja očitna. Oba dokumenta potrjujeta in izpričujeta sovisnost, neločljivost in enovitost prostorskega planiranja, urbanizma in politike varstva okolja.

Ko gradivo za javno razpravo «Zasnova urbanizacije» nudi model urbanega sistema SRS kot glavno sredstvo za uravnavanje procesa urbanizacije v Sloveniji, zapostavlja varovanje okolja s tem, da bolj nadaljuje podedovane tokove prostorskega razvoja kot pa gradi kvalitete tega razvoja, ki bi nastale na osnovi ekološke analize prostorskih danosti in socialno politične analize podedovanih tokov urbanizacije ter na osnovi že znanih smotrov dolgoročnega razvoja Slovenije in Jugoslavije.

Kolikor iz dokumentov o dolgoročni usmeritvi razvoja Slovenije in Jugoslavije ni mogoče razbrati vseh smernic za njun prostorski razvoj, si je potrebno na osnovi nedvoumne razvojne usmerjenosti socialistične skupnosti ustvariti predstavo najboljšega prostorskega razvoja za namen, ki ga narekuje ekološka in socialno politična analiza naravnih in podedovanih pogojev ter sodobnih razvojnih tokov v mednarodnem prostoru.

Tehnološko razvite države zaskrbljuje demografska ekspanzija, grozeče pomanjkanje hrane, surovin in energije. Razvoj tehnologije kot samostojne sile je uvrstil v seznam naravnih bogastev, ki jim grozi izčrpanje, tudi zemljo, vodo in zrak. Slovenija je dežela umirjene natalitete, skromne surovinske osnove in razgibanega geografskega profila, svojstev, ki narekujejo rast proizvodnje brez večanja delovne sile, intenzivno usmerjeno industrijo in najbolj smotrno prostorsko delitev dela v ravninskih območjih, skratka intenzivni gospodarski in prostorski razvoj.

V pogojih razvite tehnologije, industrializacije in prometne tehnike, urbanizacija ni enostavno zbiranje ljudi v mestih, marveč je proces kvalitativnega napredovanja pogojev življenja, prebivanja, dela in rekreacije v vseh naseljih. Zaradi onesnaženja in razvrednotenja okolja v mestih, se je začelo preseljevanje ljudi, industrije in trgovine v okolico mest in dlje v zaledje. Zato se problemi urbanizacije ne rešujejo več samo znotraj mestnih območij, marveč v vsej širini nacionalnega prostora. Če imamo pred očmi ta proces, potem ni mogoče brez dvomov reči, da je urbanizacija že sama po sebi pozitiven družbeni proces, ki ga je treba z vsemi sredstvi pospeševati. Sodobno urbanizacijo spremljajo tudi nezaželeni pojavi, kot je preveliko zgoščevanje življenja in dela v mestih in industrijskih središčih — tudi takih, katerih ekstenzivni razvoj je že presegel prostorske in demografske možnosti, (n.pr. Jesenice) — na drugi strani pa širjenje predmestij globoko v najboljše obdelovalne površine. V obeh primerih spremljajo urbanizacijo tudi specifični pojavi onesnaževanja in razvrednotenja okolja.

Zato je treba model urbanega sistema Slovenije graditi iz ekološke analize naravnih danosti in iz podedovanih procesov urbanizacije, a ne nadaljevati teh procesov, ki se bodo zaradi razvojnih nasprotij lahko prej ali slej pokazali kot omejitveni dejavniki samega gospodarskega razvoja. Interesi gospodarske samostojnosti in obrambne sposobnosti Slovenije zahtevajo smotrno gospodarjenje z naravnimi viri v rudarstvu, kmetijstvu, gozdarstvu in vodnem gospodarstvu, ki jih ekonomska teorija ne imenuje zaman primarni sektor gospodarstva.

«Zasnova urbanizacije» v bistvu nadaljuje tokove urbanizacije, ki so se začeli v drugačnih gospodarsko-političnih pogojih kot so današnji: v pogojih avstrijskega in starojugoslovanskega upravno-političnega sistema, v pogojih, ko je tuji kapital iskal lokacije za tovarne predvsem v dolinah bistrih rek, da bi bile bližje tehnološki vodi in da bi se lažje razbremenjevale odpadkov in odplak. Tako «Zasnova» podpira nadaljevanje take urbanizacije, ne da bi pri tem pokazala ekološko osnovan model prostorske delitve dela v rečnih dolinah ter na neobhodnost rekonstrukcije tehnoloških postopkov in uvajanja reciklaže tehnologije v gospodarstvo. Nadaljevanje podedovanih tokov urbanizacije se kaže tudi v tem, da «Zasnova» pušča ob strani širok neurbaniziran pas ob bivši jugoslovansko-italijanski meji. To velja še posebej za Postojno in dinarsko-kraški predel nasploh, ki odpira ob ustrezni skrbi široke možnosti razvoja.

Vprašati se moramo, kakšna urbanizacija in kje? Ali urbanizacija obdelovalne zemlje? Ali urbanizacija izbranih mest in dolgih predmestij, ali urbanizacija policentričnega razvoja? Z namenom odpravljanja razlik med razvitimi in nerazvitimi območji in socialnega razlikovanja samo v načelu osvojili politiko policentričnega razvoja. Toda taka politika policentričnega razvoja se ne uresničuje z urbanim sistemom 12 izbranih mestnih središč, kot jih predvideva «Zasnova urbanizacije», kajti sama mesta, t.j. središča terciarnih in kvartarnih dejavnosti, niso niti glavni, niti edini nosilci razvoja. Lep primer razvoja zunaj «urbanega sistema» je Velenje, ki ga «Zasnova urbanizacije» sploh ne omenja. Zato usmerjena urbanizacija ne sme zanemarjati drugih nosilcev razvoja, kot so industrijska, turistična, zdraviliška, kulturna in ne nazadnje občinska središča, in mo-

SKUPNOST ZA VARSTVO OKOLJA SLOVENIJE

(Nadaljevanje na 6. strani)

PO PODATKIH NEKATERIH OBČIN ZA LETO 1974

Beneške vasi se še praznijo kljub zastajanju emigracije

Razne industrijske cone na robu Beneške Slovenije ne morejo absorbirati delovne sile, ki se zaradi recesije vrača iz zapadne Evrope

Kot vsako leto, so tudi letos januarja nekatere občine v Benečiji na podlagi občinskih anagrafskih podatkov ugotovile, da se tok izseljevanja tudi v preteklem letu 1974 ni ustavil. Vse slovenske občine Beneške Slovenije so tudi v lanskem letu zaznamovale padec prebivalstva.

Padanje prebivalstva je neprimerno močnejše v zadnjih tridesetih povojnih letih, kot pa je bilo med dvema vojnama od 1918 pa do 1941. Izredno zanimivo pa je, da v občinah Beneške Slovenije med samo vojno prebivalstvo ne pada, nasprotno, se je celo rahlo dvignilo kljub strašnemu prelivanju krvi, lakoti in širjenju nalezljivih bolezni v vojnem času.

Od zadnjega ljudskega štetja leta 1936 pa do prvega povojnega ljudskega štetja leta 1951, je prebivalstvo desetih slovenskih benečanskih občin naraslo od 23.702 na 24.614, torej za 912 oseb. Fašistični režim je bil že nekaj let pred izbruhom druge svetovne vojne za Italijo v juniju 1940 zapleten v manjše krajevne vojne v Albaniji, Abesiniji in v Španiji. Te krajevne vojne niso bile kdo ve kako krvave, a vseeno je padlo precej italijanskih vojakov, ali pa so umrli zaradi raznih bolezni. Druga svetovna vojna ni pravzaprav odprla za Italijo nobene nove velike fronte, kakor je bila v prvi svetovni vojni ob Soči in v Južnem Tirolu. Pač pa je dobila Italija hude udarce v morskih bitkah, pri bombardiranju mest in pa v bitkah v Afriki. Veliko žrtev je padlo v Italiji v državljanski vojni, ko so združeni fašisti in nacisti streljali in požigali mesta in vasi, ki so se upirale v antifašističnem odporu. Prebivalstvo je sicer raslo, emigracije ni bilo, ker pač v vojnih letih ni bilo kam emigrirati. In še vsi emigranti so se pri vstopu v vojno v juniju 1940 vrnili domov.

Že dve leti po vojni pa so se leta 1947 odprle zatvornice za izseljevanje in v desetih letih je število prebivalstva v slovenskih občinah padlo od 24.614 na 21.291 ali za 3.323 oseb. Še enkrat več kot v prejšnjem desetletju pa je padlo število prebivalstva v 10 slovenskih občinah v letih 1961-1971, in sicer kar za 7.500 prebivalcev. Število prebivalstva v Beneški Sloveniji se je praktično prepolovilo.

Ta proces se je nadaljeval tudi po letu 1971 in se še nadaljuje, čeprav je bilo lani izseljevanje bolj omejeno, ker so vasi že napol izpraznjene in se praktično nima kdo več izseliti, saj je večina ljudi, ki so še ostali v beneških vaseh že starih, rojstev v povojnih letih pa je bilo zelo malo prav zaradi izselitve mladih.

Nerazumljivo se zdi, kako se je moglo v Reziji pri 1.805 prebivalcih, kot so jih našteli pri ljudskem štetju leta 1971, izseliti toliko ljudi, da jih je sedaj le še 1.710? Rezija je v petih letih izgubila skoraj sto ljudi, in samo od lani do letos, je 27 Rezijanov manj. Nekaj jih je pomrlo, toda večino ni pokosila smrtna kosa, temveč jih je odpravila emigrantska povodenj. Vse kaže, da bo od nekdanjih 4.000 Rezijanov ostalo do drugega štetja le nekaj nad tisoč.

Podbonesec je imel po prvi vojni nad 4.000 ljudi, zdaj jih ima samo 1.711. Letos je 27 ljudi manj zaradi izselitve.

Manjše benečanske občine imajo zdaj vsako leto od 5 do 10 ljudi manj, večje okoli 15 do 20. To pomeni, da jih bodo našteli leta 1981 samo še kakih deset tisoč.

V štirih letih od zadnjega ljudskega štetja 1971 je padlo število prebivalcev v 10 občinah najmanj za 1.500 oseb.

Razne industrijske cone v Vidnu, Čedadu, Tumeču, Huminu, Špetru in drugih krajih na robu Beneške Slovenije niso niti najmanj vplivale, da bi vsaj zavrle razseljevanje iz gorskih krajev in odhajanje v tujino.

Kako naj razne državne, deželne, pokrajinske in občinske ustanove, razni skladi za ustanavljanje novih delovnih mest v videnski pokrajini sprejemajo beneške emigrante, ki se morajo vračati zaradi gospodarske krize v zahodnih evropskih industrijskih državah, kje bi mogle najti za povratnike nova delovna mesta, ko so pa brez moči in brezbrižno gledale skoraj 30 povojnih let na odhajanje desettisočev iz slovenskih hribovskih krajev?

Kakšno je torej migracijsko gibanje v Beneški Sloveniji ob začetku leta 1975? Vse preteklo leto so emigrirali iz vseh slovenskih občin v upanju, da dobijo v emigraciji delovno mesto, že od lanskega poletja pa se vračajo domov razočarani in obupani.

Tisti, ki so lani šli v tujino, so odhajali iz Beneške Slovenije, ker v njej ni bilo niti enega delovnega mesta več, tisti, ki se sedaj vračajo iz emigracije pa se zato, ker jih je že zadela recesija zahodnih evropskih držav. Novi emigranti stojijo pred nevarnostjo, da jih industrijske države zavrnejo na meji ali pa, če se jim posreči izogniti se kontroli na meji, da jih kasneje izženejo. Povratniki vedo, da v Beneški Sloveniji ni dela, ni prostih delovnih mest. Tako je za naše ljudi brezupno stanje na delovnem trgu.

A. REJEC

Filmski amater Sergio Delmasso je redan udeleženec izletov Primorskega dnevnika, vendar ne samo kot izletnik, temveč tudi kot snemalec celotnega poteka izleta. Svoje posnetke z zadnjih dveh izletov, z ladjo «Istra» na Malto in v Tunis ter z letali v Španijo, je pokazal v preteklih dneh v klubu «Simon Gregorčič» v Gorici in v Slovenskem klubu v Trstu. V Bazovici, kjer prebiva, pa je v tamkajšnjem prosvetnem domu predvaljal filme o odkritju spomenika NOB v Bazovici, o Partizanskem pevskem zboru, o tekmi «debelih» v vasi in še o španski «corridi»

KAM?

Mere človeških interesov so različne. Interesi vsakega človeka, vsake osebe, so prav gotovo odvisni od njegove kulture, minulih izkušenj, od nujnosti vprašanj, ki ga mučijo. Toda največ ljudi zajema svoj interes in perspektive v zelo skrčenem krogu časa in prostora. Kaj pomeni to? Pomeni, da oko večine ljudi gleda zelo egoistično in sebično, gleda le v oseben, ozek krog svojega vsakdanjega življenja. Le redko kakšen pogled sega v bližnjo ali daljno bodočnost, uokvirjeno istočasno v zaskrbljenost do «celotnega življenja» v svetu. Razumljivo je, seveda, in tudi človeško, da mora na splošno neka oseba najprej z uspehom rešiti vprašanja, zadevajoča njeno ožje okolje in šele potem preiti na širša. Zaradi tega, čim bolj se neko vprašanje razteza v čas in prostor, tem manj je ljudi, ki se z njim ukvarja. Vse to je zgrešeno, ker je nekoristno omejiti interese na ne dovolj obširen krog, saj se nemalokrat zgodi, da nekdo ne more rešiti nekega vprašanja, ker njegovi vzroki izhajajo iz nekega širšega kroga.

Neobhodno potrebne elemente za celotno človeštvo in za ekonomski razvoj v svetu bi lahko razdelili na materialni faktor, ki predstavlja osnovo vsake fiziološke in ustvarjalne dejavnosti (hrana, prvinske snovi . . ., torej snovi, brez katerih si je nemogoče predstavljati kakršenkoli bodoči razvoj na Zemlji), in pa «socialni» faktor: mir, izobrazba, delo, stalen tehnološki napredek — ti niso prav nič manj pomembni za naš razvoj od naravnega faktorja.

Ni dolgo, odkar se je človek pričel ukvarjati s posledicami, ki jih imajo njegove dejavnosti na naravno okolje. Zaradi tega so še toliko bolj nepopolni vsi poizkusi, s katerimi bi bilo moč znanstveno izmeriti njih učinke. Trenutno človek ni sposoben prikazati nobenega gotovega zaključka o možnostih, ki bi jih lahko imela Zemlja za «vsrkavanje» onesnaženosti. Lahko pa ugotovimo, da se zdi v neki dinamični perspektivi, ki zavzema celoten svetovni sistem, zelo tezko razumeti in nadzorovati bodoči položaj raznih ekoloških sistemov.

Pretežni del onesnaženosti v svetovnem sistemu je na neki način pod vplivom rasti prebivalstva in industrializacije; praktično raste vzporedno s prebivalstvom. Prebivalstvo, industrializacija, izkoriščanje naravnih dobrin, onesnaženje pa rastejo vzporedno s časom.

Obstoječe naravne zamude v ekoloških procesih povzročajo in večajo nevarnost podcenjevanja potrebe po nadzornih merah za dosego tiste meje varnosti, ki prav gotovo obstaja. Praktično, se ne ve do kakšne mere si lahko dovoljujemo vznemirjati naravno ekološko ravnovesje Zemlje, ne da bi povzročili katastrofalne posledice. Ta nevednost bi nam pa morala svetovati toliko večjo previdnost, še posebno, ker se je ugotovilo, da obstaja dolga zamuda med začetkom nekega onesnaženja in pa začetkom prvih negativnih učinkov. Vsaka metoda nadzorstva nad onesnaževanjem, ki bi jo vzpostavili, ko škoda že obstaja, nam zagotavlja, da se bo položaj še poslabšal, preden se bodo opazili prvi znaki izboljšanja.

Mnogi že menijo, da je degradacija okolja dosegla neozdravljive mere že v širših naravnih sistemih in to je prav gotovo res. Čeprav ne poznamo te skrajne meje, ki jo dovoljuje narava onesnaženju, vemo, da obstaja in da je v nekaterih predelih ta meja že prekoračena. Prav gotovo najboljši način za dosego take meje, za spoznanje njenih posledic v globalnem merilu, je v tem, da se dopusti onesnaževati. Človek ni vesel, če se sam ne prevriča nad delom, ki ga je «opravil». Zakaj pa ne bi uslišali njegovi poslednji želji?!

Ne smemo pa misliti, da je onesnaženost odvisna sama od sebe, kar tako, da je le «posoda smeti» sama zase, neodvisna . . . Ni res. Je le obroček verige. Prebivalstvo ne raste brez hrane, pridelovanje hrane pa spodbuja vedno večji kapital; vedno večji kapital zahteva vedno več naravnih prvin, in te, uporabljene, so pozneje odstranjene kot smeti in postanejo vir onesnaženja, ki v vedno večji obliki vpliva tako na prebivalstvo kot na hrano. Vse je povezano. Nemogoče je govoriti samo o nekem posameznem problemu, ne da bi upoštevali tudi druge.

Vse preveč se posameznik ukvarja z osebnimi, v ozkem krogu nagačenimi interesi in pogled mu ne sega dlje od hišnih vrat ali do soseda. Taki problemi bi morali pritegniti pozornost večine in razširiti njene interese v širše obzorje. Človeška dejavnost se približuje tistim naravnim mejam, prek katerih Zemlja ni več sposobna vzdržati.

J. F.

Pregled vprašanj bolnišniške oskrbe

Deželni odbornik za zdravstvo Tripani se je včeraj v Trstu sestal s predsedniki in zdravstvenimi ravnatelji bolniških ustanov iz Furlanije - Julijske krajine. Razpravljali so o nekaterih vprašanjih, ki so se pojavila po 1. januarju letošnjega leta, ko je deželna uprava prevzela bolnišniško oskrbo nad vsem deželnim prebivalstvom. Odbornik Tripani je nato obrazložil nekatere nove pobude, ki jih namerava deželna uprava sprejeti na področju zdravstva in v tej zvezi omenil pravkar objavljen zakon štev. 8, ki določa nova finančna sredstva za razne posege na področju zdravstva.

NA MEDNARODNI KONFERENCI V DAKARJU

Države v razvoju zahtevajo pravičnejše trgovinske odnose

Alžirski minister za trgovino: OPEC naj bo zgled Zahod računa na popuščanje držav proizvajalk nafte

DAKAR, 4. — Predsednik senegalske republike Leopold Sengor je danes uradno odprl dela konference držav v razvoju o surovinah. Dela konference bodo trajala do 8. februarja, udeležujejo pa se je delegacije iz Latinske Amerike, Azije in Afrike. Navzoči so tudi trije opazovalci: Avstrija, Finska in Švedska. Generalni tajnik OZN K. Waldheim je poslal svojega osebnega predstavnika Vladimira Bauma.

Na dnevnem redu konference je devet točk, od katerih pa sta vsaj dve izredno pomembni za ves svet ter še posebej za odnose med nerazvitimi in razvitimi državami. Predvsem gre ze definicijo skupne strategije držav v razvoju v odnosu do industrijskih držav, ki naj bi slonela na stalnih posvetovanjih glede vzpostavitve ravnotežja svetovne trgovine. Na drugem mestu pa je definicija novih osnov za okrepitev solidarnosti in dejanskega sodelovanja med državami v razvoju.

V svojem uvodnem govoru na konferenci je predsednik Sengor poudaril važnost in pomembnost srečanja v Dakarju v sedanji svetovni gospodarski konjunkturi. V tej zvezi je pojasnil, da je poslabšanje trgovinske izmenjave med industrializiranimi državami ter državami v razvoju, ki proizvajajo surovine, povzročilo sistem gospodarskih odnosov, ki pelje po poti rastoče revščine v že itak revnih deželah. Sengor je nadalje dejal, da so se dežele v razvoju zavedle svojih resničnih interesov, se pravi potrebe, da nadaljujejo na politični ravni boj za gospodarsko svobodo potem ko so si z velikimi žrtvami izvojevale politično svobodo.

Predsednik je nadalje poudaril potrebo po večji solidarnosti med državami v razvoju, ki morajo v svojem boju proti krivici računati predvsem na lastna sredstva. Vendar pa je dejal, da nima nobena od teh držav nikakršnega interesa, da bi prišlo do poslabšanja gospodarskega stanja v svetu, ker je vedno bolj očitna komplementarnost med industrializiranimi državami ter državami, ki proizvajajo surovine. Pripomnil je še, da ustreznejša porazdelitev industrijskih dejavnosti v svetu s stvarnejšim sodelovanjem držav v razvoju predstavlja edini izhod iz sedanjih težav.

Na konferenci je govoril tudi predsednik skupine «neuvrščenih», alžirski minister za trgovino Lajahi Jaker, ki pa je bil dosti bolj napadalen. Med drugim je dejal, da države v razvoju računajo pri svojem razvoju predvsem na svoja lastna sredstva. Zgled, ki bi mu morale sledite vse države, ki proizvajajo surovine, prihaja od držav članic OPEC, ki so uspele zaščititi svoje interese s tem, da so vsilile svetovnemu trgu pravične cene svojih proizvodov. «Še dolgo časa se bomo morali boriti — je dejal alžirski minister — za dokončno zmago, za kar na je potrebna še večja solidarnost in enotnost vseh držav v razvoju.» «Nihče nas ne bo ustrahoval — je še dodal — s političnimi, vojaškimi in drugimi nastopi.» Na kraju je še rekel, da predstavlja dakarska konferenca odločilen korak na poti razvoja novega sistema gospodarskih odnosov in da bo mednarodna konferenca med državami v razvoju ter industrijskimi državami, ki jo je predlagal francoski predsednik D'Estaing, utegnila biti uspešna samo, če se bodo države v razvoju uspešno borile za svoje pravice.

Dakarska konferenca je zelo pomembna zaradi istočasnih naporov in pobud v zahodnem svetu, ki stremijo za tem, da bi se znižala cena petroleja. Sem spada predvsem živahna dejavnost ameriškega državnega tajnika Kissingerja, ki je prav v zadnjih dneh predlagal, naj bi države potrošnice ustanovile nekakšen kartel, ki bi kontroliral odkup in prodajo naftnih proizvodov. V ZDA in tudi drugje, posebno v razvitih zahodnih državah prevladuje mnenje, da bodo morale države, ki proizvajajo petrolej, prej ali slej kloniti pod pritiskom držav potrošnic. Domnevajo, da bo proizvodnja petroleja začela padati, kar bo povzročilo velike težave spričo rastočih cen industrijskega blaga, ki ga države proizvajalke petroleja in države v razvoju kupujejo v industrijsko razvitih državah. Domnevajo celo, da bo prišlo prej ali slej do ostrega spora med državami, ki proizvajajo petrolej ter državami v razvoju. Vse to naj bi vplivalo po njihovem mnenju na države proizvajalke petroleja, ki bi bile prisiljene, da popustijo pri svojih zahtevah.

Generalni tajnik OZN Waldheim je včeraj prispel na svoj prvi uradni obisk v zahodnonemško republiko. Na letališču v Bonnu je uglednega gosta pričakal zahodnonemški zunanji minister Genscher

V ITALIJI V ZVEZI S SPLAVOM ZAOSTREN BOJ

Vidne osebnosti zahtevajo osvoboditev G. Spadaccie

Svet evangeličanskih cerkva zahteva spremembo fašističnih zakonov - Pobuda «Espressa»: referendum

RIM, 4. — Rimski dnevnik «Momento Sera» je objavil v svoji današnji izdaji poziv, da bi oblasti izpustile na začasno svobodo tajnika radikalne stranke Gianfranca Spadaccio. Skupaj s pozivom so bili objavljeni tudi prvi odgovori, od katerih so najvidnejši naslednji: senatorja Lelia Bassa od «neodvisne levice», poslanca Bettina Craxia, podtajnika PSI, poslanca Oscarja Mammia od PRI, poslanca Pietra Longa, podtajnika PSDI ter poslanca Renata Altissima od PLI.

V uvodniku, kjer je pojasnjena pobuda kampanje za osvoboditev Gianfranca Spadaccie, odgovorni urednik rimskega dnevnika Salvatore D'Agata piše med drugim: «S svojim posegom je Gianfranco Spadaccia hotel poživiti zavest skupnosti glede krvave in krvaveče drame, ki se vsak dan odigrava v ilegalnih razmerah. Gianfranco Spadaccia je to storil, ker se je zavedal, da bo svoje dejanje plačal z aretacijo in z zaporom zaradi «prekrška», ki ga lahko definiramo samo kot prekršek izražanja lastnega mnenja. Na ta njegov nastop so upravitelji državnega zakona odgovorili s tem, da so uveljavili zakonske člene, ki kaznujejo dejanja, ki zadevajo splav. Sedaj pa morajo izvajati tudi zakonske člene, ki nudijo sodnikom možnost, da ukrepajo o začasni svobodi. Če bi se to ne zgodilo, potem bi zoperstavili «političnemu nastopu» radikalne stranke «državno maščevalnost», ki je tuja zakonom in šegam vsake kulturne družbe.»

Odgovarjajoč na poziv je poslanec Craxi dejal, «da je aretacija Spadaccie pomenila neznosno krivico. Gre za odkrit nastop in jasno izzivanje določenega konservativnega kroga sodnijskih organov.»

Poslanec Mammi je v svoji izjavi dejal, da se že vse ustavne stranke, vštevši KD, strinjajo o potrebi in nujnosti, da se spremenijo norme kazenskega zakona o splavu ter je zato zahteval, naj se v imenu pravice in uvidevnosti prizna Spadaccii pravica do začasne svobode.

Senator Basso je dejal, da so z aretacijo vsedržavnega tajnika radikalne stranke, kateri je sledila še aretacija Adele Faccio, skušali udariti z ustrahovalnimi metodami iste sile, ki se pogumno borijo v hudih težavah za demokratične svoboščine in za državljanske pravice. To se dogaja v trenutku, ko ti boji (dovolj je pomisliti na rezultat referenduma o razporoki) začenjajo porojevati svoje najbolj obilne sadove.

Poslanec Pietro Longo pa je s svoje strani izjavil, da ne obstaja noben dvom, da vprašanje splava, upoštevajoč politično raven, na kateri se postavlja, ne zadeva sodnijskih organov, temveč le parlament in stranke, ki so v njem zastopane.

Liberalni poslanec Altissimo je v svoji izjavi dejal, da italijanska družba ne smatra več splava kot prekršek in da to dejstvo povzroča protisloven in nedopusten položaj. Tako se dogaja, da je še vedno v veljavi zakon, ki se sistematično ne spoštuje več, razen v primerih kot je primer Spadaccie, kjer pa dobiva obeležje namernega preganjanja.

V posebnem sporočilu je svet federacije evangelskih cerkev v Italiji obvestil italijansko javnost, da je obravnaval vprašanje splava zlasti pod zornim kotom njegovega sedanjega množičnega pojava. V dokumentu se obsoja reakcionarna kampanja, ki se poslužuje zakonov za zaščito integritete rase iz fašističnih časov in ki je prišla do svojega viška z aretacijo ljudi, ki so zavzeli nasprotna stališča. Svet evangelskih cerkva pravi, da je treba korenito spremeniti sedanjo zakonodajo, ker ta dejansko ne ščiti življenja, temveč služi samovolji, diskriminacijam in šrekulacijam, na škodo zdravja in dostojanstva ter često tudi življenja žena posebno tistih, ki pripadajo ljudskim slojem.

V dokumentu je še rečeno, da gre za vprašanje svobode in odgovornosti, ki zadeva vsakogar in ki se ne more rešiti s tem, da se obremeni samo ženske s težo protislovij, ki obstajajo v družbi, ki ne more prenašati svobodnega toka naravne plodnosti, a ki na drugi strani ne zna poskrbeti za nadzorstvo nad rojstvi, ki bi bilo človeško sprejemljivo.

Medtem sporočajo, da bo desetina italijanskih državljanov vložila jutri zjutraj pri pisarni kasacijskega sodišča zahtevo po referendumu, ki naj bi zbrisal s kazenskega zakona člene, ki zadevajo prekrške «proti rasi» (vštevši seveda prekršek splava). Sporočilo o tej pobudi sta dala davi na tiskovni konferenci na sedežu vsedržavne federacije italijanskega tiska odgovorni urednik «Espressa» Livio Zanetti in Marco Pannella. Pobudi sta se pridružila radikalna stranka in gibanje za osvoboditev žena (MLD).

ODGOVORNA STA ZA SMRT POSADKE LADJE «SEAGULL»

Na zatožni klopi zastopnika izkoriščevalcev pomorščakov

Genovska trgovinska zbornica začela preiskavo o delu pomorske agencije «Agena», ki je zastopala lastnike ladje

GENOVA, 4. — Genovski pomorski agenciji «Agena» trda prede in povsem možno je, da jo bo preiskovalna komisija genovske trgovinske zbornice črtala iz seznama pomorskih agencij. Na zahtevo Rajne Junakovič, soproge radiotelegrafista tovorne ladje «Seagull», ki je brodolomila pred enim letom v Sicilski ožini, je komisija začela preiskavo o «tehnični sposobnosti» lastnikov agencije Levinsonu in Calafatiju.

Tragična smrt mornarjev ladje «Seagull» je le eden od toliko primerov izkoriščanja mornarjev, ki plujejo na ladjah z liberijsko in panamsko zastavo. Po večini gre za ladje italijanskih in grških brodarjev, ki so vpisali svoje ladje v liberijski ali panamski register, da bi se tako izognili razmeroma strogim predpisom italijanskega pomorskega zakonika in nadzorstvu sindikalnih organizacij. Mornarji, ki so vkrcani na teh ladjah, so izpostavljeni nečloveškemu izkoriščanju, ne uživajo praktično nobenih sindikalnih pravic in čestokrat tvegajo celo življenje. Ladje so večinoma stare, brez ustreznih varnostnih naprav in bi morale že zdavnaj na odpad, kljub temu pa še vedno plujejo, čeprav jim je že manjše neurje lahko usodno.

Rajna Junakovič, ki je sklenila, da bo šla zadevi brodolома «Seagulla» do dna, je na primer odkrila, da mornarji te ladje niso bili zavarovani. Zato pa sta bila ladja in tovor zavarovana za trikratno vrednost. Ko je v noči med 17. in 18. februarjem lanskega leta «Seagull» presenetila nevihta, je na ukaz kapitana, radiotelegrafist prosil družbo «Agena» za pomoč. Čeprav bi po nekaj urah zamude genovskima agentoma bila lahko jasno da se je na morju pripetila tragedija, sta čakala pet dni, preden sta obvestila genovsko pristaniško poveljstvo o domnevni nesreči in tudi takrat sta zahtevala naj odda po radiu le «opozorilo pomorščakom»

V brodolomu je izgubilo življenje vseh trideset članov posadke s kapitanom vred. Doslej so našli le truplo enega brodolomca: Iva Valiča iz Pulja, ki je — kot je ugotovil sodni zdravnik — zmrznil v ledenih vodah Tirenskega morja. Če bi genovska agenta pravočasno zahtevala pomoč, bi vsaj njemu lahko rešili življenje.

Prav zaradi tega je Rajna Junakovič, ki bo pričala pred genovsko preiskovalno komisijo 20. februarja, prepričana, da bo agencija «Agena» črtana iz seznama genovskih pomorskih agencij. Levinson in Calafati — poudarja — nista le pokazala strokovno nepripravljenost onesposobila sta tudi reševalno akcijo, ker sta o domnevnem brodolomu obvestila luško poveljstvo pet dni po tragediji.

V svojem boju za pravice mornarjev, ki plujejo na ladjah anonimnih brodarjev, je Rajna Junakovič dosegla pomemben uspeh. Na njeno zahtevo je ministrstvo za trgovsko mornarico zadolžilo vsa italijanska luška poveljstva, da preverjajo varnostne naprave ladij, ki plujejo z liberijsko ali panamsko zastavo, in ugotovijo, če je bila posadka zavarovana in najeta v skladu s pravili italijanskega pomorskega zakonika.

To pa je le prvi korak — pravi pogumna ženska. Zadevi je treba iti do dna in preprečiti brezvestnim brodarjem, da bogatijo na koži nezavarovanih mornarjev in se skrivajo za malimi pomorskimi agencijami, ki največkrat ne odgovarjajo ne pred civilnim ne pred kazenskim sodiščem za usodo nesrečnih mornarjev.

Spet svobodna predsednik veronskega kluba in sin sicilskega trgovca

Silverio Garonzi osvobojen včeraj pri Bergamu Tudi Luciano Privitera objel starše v Acirealu

Za veronskega industrijca je družina plačala poldrugo milijardo lir odkupnine - S pogumnim nastopom se je mali Luciano prikupil tudi ugrabiteljem

VERONA, 4. — Silverio Garonzi, predsednik nogometnega kluba «Verona H.», ki je bil ugrabljen 29. januarja zvečer, je bil osvobojen davi. Našla sta ga okrog 8. ure uslužbenca papirnice iz Lallia, vasi v neposredni bližini Bergama, zaprtega v fiatu 500 svetle barve, z obliži na očeh in rokami vklenjenimi v lisice. Kmalu nato je po predsednika nogometnega kluba prišel nečak, ki ga je peljal s svojim avtomobilom do Verone.

Garonzija, ki je imel podplutbe in prask epo obrazu, rokah in telesu, je malo pred 8. uro opazil šofer papirnice «CA. MA» iz Lallia pri Bergamu. Možakar se je radovedno približal fiatu 500, iz katerega je industrijec s kretnjami prosil za pomoč. Vklenjen in z obliži na očeh ni mogel namreč odpreti zaklenjenih vrat avtomobila. Šofer je poklical na pomoč še nekega delavca, da sta s skupnimi močmi osvobodila Garonzija in ga odnesla v upravne prostore papirnice. Tu je industrijec prosil, naj ne pokličejo takoj policije in šele po dobri uri se je vdal prošnjam uradnikov in privolil, da obvestijo može postave.

Predsednik veronskega nogometnega kluba je bil vidno zdelan in rane, ki jih je dobil v pretepu z ugrabitelji, so ga močno skelele. V skopih besedah je uradnikom papirnice opisal dni svojega ujetništva in med drugim dejal, da so mu banditi dali le malo hrane. Po prihodu policije je Garonzi telefoniral nečaku, ki je prišel ponj s svojim avtomobilom in ga odpeljal domov.

Pred njegovo hišo v Veroni ga je pričakala množica navijačev, ki ga je pozdravila z burnim vzklikanjem. Industrijcu so se od ginjenosti orosile oči, vendar je bil preslab, da bi se lahko zadržal z navijači. Zato se je takoj povzpel do svojega stanovanja, kjer ga je čakala žena.

V nekaj trenutkih je bil v industrijčevem stanovanju popoln kaos. Prišli so orožniki, prišli igralci njegovega kluba, znanci in nekaj časnikarjev. Utesnjeni v majhno stanovanje so vsi silili v Garonzija, da bi zvedeli kaj o ugrabitvi. Industrijec je povedal, da se je po napadu tudi v avtu upiral banditom, dokler ga niso onesposobili z orožjem. Povedal je, da so tisto noč, ko so ga ugrabili, banditi dvakrat zamenjali avtomobil. Dve noči so prespali v vozilu in šele tretjega dne so ga odpeljali v neko gorsko kočo. Tu je preživel vse dni vklenjen na postelji.

Davi so ga banditi prepeljali s sanmi v dolino in nato z avtom do Lallia, kjer so ga zaprli v ukradeni fiat. Povedal je tudi, da so ugrabitelji imeli predhodnico, ki jih je sproti obveščala po radiu, če je cesta prosta.

Zadnje dni je pogajanja z ugrabitelji vodil neki nogometaš, ki je že včeraj pozno zvečer obvestil policijo, da bo Garonzi danes verjetno osvobojen. Včeraj naj bi tudi industrijčeva družina izplačala odkupnino, baje poldrugo milijardo lir. Takoj po osvoboditvi je preiskava stekla s polno paro in kot kaže so preiskovalci že dosegli majhen uspeh. Prepričani so, da so odkrili avto, s katerim so banditi pripeljali davi predsednika veronskega nogometnega kluba do Lallia. Gre za avto s tržaško evidenčno tablico, ki ga je policija dopoldne zaman zasledovala na avtocesti Milan - Verona. Vozilo jim je ušlo, potem ko je prebilo dva cestna bloka prometne policije.

Tržaški karabinjerji so ugotovili, da je bil avto s tržaško evidenčno tablico, ki ga je policija zaman zasledovala na avtocesti pri Veroni, ukraden Tržačanu Lucianu Pernarčiču. Gre za fiat 130 temnoplave barve, ki ga je mož včeraj zjutraj parkiral pred svojim bivališčem v Ul. Catullo.

* * *

CATANIA, 4. — Skoraj istočasno z Garonzijem je bil pri Catanii osvobojen Luciano Privitera, 10-letni deček iz Acireala, ki je bil ugrabljen pred dvema tednoma. Dečka je prestrašenega in premraženega našel okrog 5. ure zjutraj pri neki bencinski črpalki šofer tovornjaka in ga zapeljal do črpalke v Catenanuovi, od koder je Luciano telefoniral domov. Kmalu nato je prišel ponj stric, ki ga je odpeljal v bolnišnico v Catanio, kjer je njegov oče na zdravljenju. Kot je znano so banditi ranili trgovca s strelom v prsi, ko se jim je 22. januarja zvečer postavil po robu, da bi branil sina.

Dečkovo zdravstveno stanje je zadovoljivo, čeprav si še ni opomogel od šoka, ki mu ga je povzročila ugrabitev. Med kratkim sestankom s časnikarji je odgovarjal na njihova vprašanja le s skopimi «da» in «ne» ter tako do pičice spoštoval navodila preiskovalcev, naj ne bo preveč zgovoren, da ne bi onesposobil preiskave. Kljub njegovi molčečnosti pa je le nekaj povedal o tem, kako je preživel ta dva tedna, kako so ugrabitelji ravnali z njim, kako so ga osvobodili. Poudaril je, da ni nikoli videl banditov v obraz, ker je imel vedno zavezane oči. Krinko so mu sneli le dvakrat, ko so ga prisilili, da je pisal staršem z navodili za izplačilo odkupnine. Koliko je premožni trgovec iz Acireala plačal za sina ni bilo mogoče točno zvedeti, govori pa se o nekaj stotinah milijonov lir.

Deček je dodal, da so ugrabitelji ravnali z njim dobro. Hranili so ga s konzervami in mu vsiljevali mirilna sredstva, tako da je prespal dober del dveh tednov, ki jih je preživel v ujetništvu. Preden so ga osvobodili, so banditi davi prisilili dečka, da je v njihovem imenu napisal pismo pravosodnemu ministru. V pismu, ki so ga našli v Lucianovem žepu, banditi poudarjajo, da so ranili dečkovega očeta po pomoti, ker se jim je med rvanjem sprožilo orožje. Zato pozivajo ministra naj umakne nagrado 20 milijonov lir, ki jih je obljubil tistemu, ki bo odločilno pripomogel k odkritju njihove istovetnosti. Na koncu banditi hvalijo mladega Luciana, ki se je po njihovem mnenju zgledno in pogumno vedel ves čas, ko je bil v ujetništvu.

Po dečkovi osvoboditvi je preiskava stekla s polno paro. Karabinjerji in policija so postavili na desetine cestnih blokov okrog Enne in Catanie. Kaže tudi, da so že pripeli nekaj osumljencev in jih zaslišujejo.

PRVIČ V ZGODOVINI ITALIJANSKEGA SODSTVA

DANES IN JUTRI STAVKA SODNIKOV

Za protestno akcijo sta se izrekli večinski struji v združenju sodnikov - Pripombe «demokratičnega sodstva»

RIM, 4. — Velika večina italijanskih sodnikov se bo jutri in pojutrišnjem, prvič v svoji zgodovini, vzdržala dela, razen če ne bo v zadnjem trenutku stavka preklicana. Sodniki bodo stavkali, da tako podkrepijo svojo zahtevo po izenačenju svojih plač s prejemki višjih državnih funkcionarjev. Vlada je s tem v zvezi leta 1972 pripravila zakonski odlok, ki pa ni bil nikoli uveljavljen.

Sklep vsedržavnega združenja sodnikov, da proglasi stavko za 5. in 6. februar je vzbudil val zelo ostrih polemik. V žolčno razpravo je osebno posegel tudi predsednik republike Leone, ki je javno grajal sklep večine sodnikov. Sodstvo — je poudaril Leone — ima preveč pomembno vlogo v italijanski družbi, da bi bila stavka upravičena in opravičljiva. Včeraj so se predstavniki sodnikov sestali tudi z ministrskim predsednikom Morom, da bi našli kompromisno rešitev perečega vprašanja. Stališče vlade pa je — kot poudarja današnje sporočilo združenja sodnikov — povsem nesprejemljivo za sodstvo, saj v bistvu zavrača vse zahteve sodnikov.

Vprašanje je, do kakšne mere bodo sodniki jutri enotno nastonili v obrambo svojih «pravic». Za stavko sta se namreč izrekli večinski struji združenja «neodvisno sodstvo» in «terzo potere», medtem ko sta ji nasprotovali tako desničarska struja «unija italijanskih sodnikov» (v kateri so predvsem najvišji in najbolje plačani predstavniki sodstva) kot levičarski struji «impegno costituzionale» in «demokratično sodstvo».

Slednje je o vprašanju jutrišnje stavke razpravljalo danes na skupščini v Firencah. V zaključnem sporočilu organizacija odločno zavrača kot neumesten poseg predsednika Leoneja, ki «se je v svojem pozivu skliceval na zastarele vrednote prestiža sodnikov in njihove vloge v družbi. S svojim posegom je Leone skušal osamiti sodstvo in mu vsiliti nazadnjaško vlogo upravljanja pravice.»

«Danes pa — nadaljuje sporočilo — sodniki lahko osnujejo svoje delo le na dosledno upoštevanje zahtev demokratičnega javnega mnenja z doslednim in brezkompromisnim razkrivanjem «črne mreže» in z uveljavljanjem ustavnih določil, ne pa z obrambo zastarelih in anahronističnih mitov.»

Demokratično sodstvo v zaključku poudarja, da je zahteva sodnikov po višjih plačah upravičena le v tem širšem okviru in dodaja, da je za preosnovo sodnega sistema in demokracije v sodni hierarhiji prioravljeno nastopiti še ostreje kot doslej. Prav zaradi tega demokratično sodstvo poziva vsedržavno združenje na boj za dejansko demokratizacijo pravice v povezavi s sindikalnimi organizacijami delavcev.

Večinski struji v združenju sodnikov sta v današnjem sporočilu poudarili, da so se sodniki po dveh letih brezupnega pogajanja z vlado odločili za stavko, da bi branili raven svojih prejemkov in s tem tudi svojo neodvisnost.

Proti stavki tako korporativnega značaja se je izreklo «demokratično sodstvo», kateremu je pritegnila sindikalna federacija CGIL-CISL-UIL, ki je pozvala sodnike, naj rešujejo vprašanje svojih prejemkov vzporedno z drugimi kategorijami javnih uslužbencev. Sindikat je nadalje poudaril, da niso «nizki» prejemki glavni vzrok podrejanja sodstva politični oblasti.

Glavni vzrok, zaradi katerega vlada nasprotuje povišku plač sodnikov je strah, da bi s tem vzbudila val zahtev po višjih prejemkih med javnimi uslužbenci.

RAZOROŽIL GA JE S... KROHOTANJEM

Neki telavivski draguljar se je ubranil roparskega podviga v svoji trgovini z res nenavadnim orožjem: z gromkim krohotanjem je razorožil bandita.

Ko je nepridiprav vlomil v draguljarno s krinko na obrazu in je zahteval vse dragocenosti, ki jih je trgovec hranil v varnostni blagajni, se je 65-letni draguljar Meir Mieriovic gromko zarežal in mu odvrnil, da je za pustne šeme še prezgodaj. Trgovcu je pritegnil še klient, ki se je tudi režal na vsa usta. Krohotanje se je še podvojilo, ko je bandit izvlekel samokres, da bi z orožjem podkrepil grožnjo. Nepridiprav je končno položil orožje pred ofenzivo krohotanja in se tudi sam zarežal. Trgovino je zapustil smeje, ne da bi se polastil ničesar.

Bivši šef policije Vicari zaslišan v zvezi s protizakonitim telefonskim prisluškovanjem

RIM, 4. — Rimski preiskovalni sodnik Giuseppe Pizzuti, ki vodi preiskavo o protizakonitem telefonskem prisluškovanju je danes zaslišal bivšega poveljnika policije Angela Vicarija. Pred časom je le-temu poslal sodno sporočilo, s katerim ga je obveščal, da je osumljen zlorabljanja oblasti. Zaslišavanju Vicarija so prisostvovali načelnik preiskovalnega urada rimskega sodišča dr. Gallucci, javni tožilec Sica in policistova odvetnika Ungaro in Appella.

Kot je znano, je istega kaznivega dejanja osumljenih še 21 oseb. Gre za visoke funkcionarje ali bivše funkcionarje notranjega ministrstva, ki so bili vpleteni v nakup izdatne količine prisluškovalnih naprav. Preiskovalci menijo, da se ministrstvo ni posluževalo prisluškovalnih naprav v didaktične namene, pač pa za protizakonito telefonsko prisluškovanje. Sum je še podkrepilo dejstvo, da so v neki osamljeni rimski vili odkrili policijsko prisluškovalno centralo, ki naj bi se med drugim posluževala celo dveh telefonskih kablov.

O današnjih Vicarijevih izjavah ni bilo mogoče izvedeti ničesar. njegova obrambna teza pa je že dalj časa znana. Bivši šef policije trdi, da so prisluškovalne naprave uporabljali zgolj v didaktične namene.

Indijanski bojevniki, ki so pred časom zasedli samostan v Greshamu (Wisconsin), da bi opozorili na nerešena vprašanja, s katerimi se otepajo rdečepolti državljani ZDA, so se včeraj vdali ameriški policiji. Agenti so upornike naložili na dva tovornjaka in jih odpeljali v zapor. Znani filmski igralec Marlon Brando, ki se jim je pridružil Indijancem v protestni manifestaciji, pa ni bil aretiran. Marlon Brando (na sliki) se poslavlja od aretiranih Indijancev

DESET DNI PO UMORU POLICIJSKIH PODČASTNIKOV

Še vedno svoboden morilec Mario Tuti

Po mnenju preiskovalcev se fašistični kolovodja skriva v okolici Empolija

FIRENCE, 4. — Tudi danes so policija in karabinjerji nadaljevali s preiskavo, da bi izsledili Maria Tutija, fašističnega kolovodjo, ki je ubil podčastnika Falca in Ceravola ter nato pobegnil. Akcije policijskih organov so osredotočene predvsem na okolico Empolija, kjer je fašist pustil ženin avto, s katerim je pobegnil. Po mnenju preiskovalcev je še vedno najbolj umestna domneva, da se terorist skriva nekje v Toskani, čeprav se širijo govorice, da je že na varnem v Španiji in da so ga videli, kako se je sprehajal po Madridu.

S tem v zvezi je uredništvo toskanskega radijskega «Gazzettina» dobilo danes anonimno pismo, ki tudi zatrjuje, da je Tuti že v Španiji. Italijanska policija je že zadolžila Interpol, da preveri verodostojnost teh govoric, razširjeno pa je vsekakor prepričanje, da gre le za poskus, da bi spravili preiskovalce na stranska pota.

Prav tako kot Tuti sta še vedno svobodna pripadnika aretinske prevratniške organizacije FNR Augusto Cauchi in Marco Affatigato. Kot je znano, je prvi osumljen tudi sodelovanja pri vrsti atentatov, za katere si lasti očetovstvo organizacija «ordine nero». Med temi je tudi atentat na slovensko šolo pri Sv. Ivanu.

Bianchi v «Terǵeste»

(Nadaljevanje s 4. strani)

sebnost Bianchijevega slikarstva in zaznamujejo posrečen višek pri njem.

Na razstavi pa so le štiri take slike, kajti slikar se je tokrat spet povrnil k svoji nekdanji motiviki mirnih pmajn, njiv in gozdičev ter jezerc na Kras in vse dalje do Južne Tirolske. Večinoma gre za majhne slike, ki pa so izredno prefinjeno dodelane, tako da njihova prostorninsko opredeljiva iluzija učinkuje zelo naravno v ploskoviti resničnosti, na primer v primeru jezerca pri Perčidolu, ali pogled v daljavo v bližini Bazovice. Tu so še kraška njiva s cvetočo ajdo, gozd v jeseni in posebno še gozd s povsem golimi drevesi. Kdor pozna Bianchijevo delo, ne glede na to, da bolj redko razstavlja, mora priznati, da je v prikazanih slikah presegel samega sebe in se tako pričenja uvrščati med vidnejše tržaške krajinarje.

Skupnost za varstvo

(Nadaljevanje s 5. strani)

ra voditi v policentrično integracijo prebivanja in dela tam, kjer so zato ekološki, geoekonomski in demografski pogoji. Zato bi moral biti prvi ukrep politike prostorskega razvoja Slovenije zakonsko zavarovanje površin strateškega pomena za intenzivno kmetijstvo in gozdarstvo, za vodne rezervate ter za gojitev in obnavljanje dobrega zdravja in kulturnega življenja njenega prebivalstva, zavarovanje, ki bi odmerilo urbanizaciji smotrno omejen prostor. Kadar pa je treba v interesu razvoja prometa, industrije in energetike uporabiti tudi take površine, mora biti to utemeljeno z nedvoumno gospodarsko potrebo in zagotovljeno uspešnostjo, z zakonsko obvezo, da se izgubljene površine enakovredno nadoknadijo na drugem mestu.

Raziskovanje in spoznavanje objektivnih pogojev gospodarskega in prostorskega razvoja, upravljanje teh pogojev skladno z njihovo ekološko naravo ter samoupravljanje kot temeljni družbeni odnos narekujejo in omogočajo originalno zamisel prostorskega razvoja in urbanizacije Slovenije za dobro bodočnost njenih delovnih ljudi, ki pa se je ni mogoče zamisliti brez naravnih in kulturnih kvalitet človekovega okolja.

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO

PRIJATELJSKA NOGOMETNA TEKMA MLADINSKIH REPREZENTANC

Danes ob 14.30 na Rojcah Jugoslavija – Italija

Jugoslovani so prišli včeraj v Gorico - Napovedujejo izenačeno igro

Včeraj zjutraj je v Gorico dospela tudi jugoslovanska mladinska reprezentanca, ki se bo danes popoldne ob 14.30 na občinskem igrišču na Rojcah srečala z italijansko reprezentanco.

V včerajšnjem pogovoru z novinarji je zvezni trener italijanske mladinske ekipe Azeglio Vicini povedal, da bo današnja tekma služila kot priprava za srečanje s portugalsko reprezentanco 26. t.m., ki bo veljalo za pokal UEFA. Vicini je izrazil željo, da bi Jugoslovani bili solidna ekipa, kajti le tako bo lahko preveril pravo formo svojih igralcev.

Italijanski mladinci so včeraj okoli 11. ure imeli krajši trening. Kot smo že povedali igrajo v italijanskih vrstah nekateri zelo obetajoči igralci. Poleg Virdisa in Cesatija (ta sta najbolj znana širši publiki) naj omenimo še Greca, Galbiatija, Vincenzija in Lorina. Vsi ti so že nastopili v prvi italijanski ligi.

Sinoči smo v čakalnici Palace hotela vprašali jugoslovanskega zveznega trenerja Vilotića, kaj meni o italijanski ekipi. Povedal je, da je osebno še ni videl igrati. Po tem pa, kar piše časopisje, se sklepa, da je to solidna ekipa.

«V italijanski reprezentanci nastopa kar pet igralcev, ki so že igrali v prvi ekipi A lige. Ali imate tudi v vaših vrstah igralce, ki so že igrali v prvi ligi?»

«Reprezentanca je skoro v celoti sestavljena iz igralcev, ki nastopajo v prvi ligi, a so v glavnem rezerve. Samo dva sta že nastopala v naši prvi zvezni ligi, in sicer Kranjčar (Dinamo) in Sestič (Crvena zvezda)».

«Doslej ste odigrali že pet prijateljskih tekem, od katerih ste kar v štirih zmagali. Ob takih rezultatih morate biti ponosni na svojo ekipo?»

«Brez dvoma je mladinska reprezentanca v zadnjem času žela veliko uspeha. To pa še ne pomeni, da je vse v redu. Odpraviti bo treba še nekatere napake, ki obstajajo v igri.»

«Kaj sodite o jutrišnji tekmi?»

«O rezultatu ne morem nič reči, posebno ker ne poznam dobro italijanske reprezentance. Naš cilj je predvsem, da pokažemo lepo in zanimivo igro, ki bo brez dvoma dala tudi sadove. Mislim pa, da imo nekaj prednosti italijanska reprezentanca, saj igra pred domačo publiko.»

«Za konec povejte še postavo, ki bo jutri nastopila na Rojcah.»

«Za jutrišnjo tekmo bi morali nastopiti z naslednjo postavo: Zalat, Bobinac, Jahić, Kifer, Korać, Bogdan, Sestić, Popović, Kranjčar, Janjanin in Desnica.»

Današnjo tekmo med Jugoslavijo in Italijo bo sodil mednarodni sodnik Barbaresco iz Krmina.

P. R.

ODBOJKA

V 1. MOŠKI DIVIZIJI

Položaj domovcev postaja kritičen

Il Pozzo — Dom 3:1 (15:10, 15:11, 13:15, 15:5)

IL POZZO: Benedetti, Bernes, Clemente (k), Galliussi, Grattoni, Marcolongo, Pitassi in Santini.

DOM: Prinčič, Klanjšček, Komel (k), Peric, Nanut, Černic in Butkovič.

Sodnik: Giotta Domenico iz Pordenona; stranski: Trulli Gianni; zapisnikar: Bertiato Egidio (oba iz Vidna).

V nedeljo zjutraj je domovska šesterka doživela svoj četrti zaporedni poraz v prvenstvu 1. moške divizije.

O poteku srečanja, ki je bilo v Čedadu, ni kaj povedati, saj je Il Pozzo zasluženo zmagal. Domačini so se zlasti izkazali z borbenostjo, saj so branili vsako žogo in s hitrimi napadi spravili v težave domovsko ekipo.

V prvih dveh setih je Il Pozzo uveljavil svojo hitro igro in vsa dobra volja domovcev, da bi zaustavili razigrane nasprotnike, je bila zaman. Šele v tretjem setu so «belordeči» zaigrali organizirano ter učinkovito in ga tako tudi zasluženo osvojili. Tedaj je vse kazalo, da bodo naši fantje nadaljevali po tej poti, toda po prvih točkah četrtega seta so popustili in Il Pozzo je brez velikih težav dospel do petnajste zmagovite točke.

Kje tiči vzrok tega poraza? Najprej moramo omeniti, da so domovci odpotovali v Čedad z zelo okrnjeno postavo, brez Devetaka, Mužiča in Sošola. Trener Prinčič ni razpolagal z rezervami, tako da bi v kritičnih trenutkih lahko zamenjal, kar je bilo usodno za goriško ekipo.

Drugi vzrok naj bi bila tesna telovadnica, katere naši fantje niso navajeni. Sedaj, po tem porazu je postalo stanje Doma na skupni lestvici precej kritično, saj zaseda zadnje mesto (in še brez točk). Če pa pomislimo, da letos izpadejo iz tega prvenstva štiri ekipe, potem si je prav res težko zamisliti, kako se bo Dom izvlekel iz tega položaja, če izgublja proti ekipam, ki so z Domom v neposrednem boju za izpad.

I. K.

KOŠARKA

BOLOGNA, 4. — Posebna lestvica za «letošnjega ključnega košarkarja» prve italijanske lige zgleda takole: 1. Tom McMillen (Sinudyne) 7 točk, 2. Morse (Ignis) 6, 3. McDaniels in Malagoli (Snaidero), Brumatti (Innocenti), Recalcati in Marzorati (Forst) 5 točk itd.

SABLJANJE

VERCELLI, 4. — SZ je osvojila prvo mesto na mednarodnem tekmovanju za 8. trofejo «Marcello Bertinetti» v sabljanju — ekipno. Druga je bila Madžarska, tretja Italija, četrta ZRN.

KOŠARKA — PROTI IGNISU V ZADRU

Jutri mora Zadar zmagati z razliko vsaj sedmih točk

V prvem srečanju tekmovanja za pokal prvakov so namreč Italijani odpravili Jugoslovane z 91:85

Pokal prvakov

Jutri se bo hala v Zadru spet napolnila do zadnjega kotička. Na sporedu bo osrednje srečanje tega kola za pokal evropskih prvakov med Zadrom in Ignisom. V prvem srečanju v Vareseju je zmagal Ignis s šestimi točkami razlike (91:85).

Oglejmo si, kako sta prvaka igrala v nedeljskem kolu v svojih prvenstvih.

Ignis je dosegel rekordno zmago proti Snaideru iz Vidna (126:99). To je drugi najvišji rezultat v tem prvenstvu. Forst je namreč že zmagal s 127 točkami. Velike zasluge za ta podvig Ignisa nosi reprezentant Dino Meneghin, ki je dosegel kar 34 točk, čeprav je šele pred kratkim okreval. Kot je znano, je Ignis v Vareseju proti Zadru igral z Meneghinom le v drugem polčasu. V Zadru se bo torej obnovil dvoboj med Čosičem in Meneghinom

Če je Ignis v prvenstvu uspešno igral, tega pa ne moremo reči za Zadar, ki je v Beogradu iztržil tesno zmago (76:71 proti Radničkemu). Trener Valčič pa je po tekmi dejal, da so košarkarji Zadra že v nedeljo mislili na veliki spopad, ki bo odločal o prvem mestu v A skupini pokala prvakov.

SKUPINA A

Povratne tekme 3. kola

Jutri: Zadar - Ignis (85:91), R. Malines - Slavija (85:85), Balkan - Sefra Dunaj (72:101).

SKUPINA B

Jutri: Real Madrid-Berck (103:86).

Pokal pokalnih prvakov

Tudi v tem tekmovanju bo na sporedu spopad med italijanskim in jugoslovanskim moštvom. Sinudyne iz Bologne bo namreč igral tekmo z Jugoplastiko iz Splita.

Sinudyne je v nedeljo zanesljivo premagal Mobilquattro (90:78) in si je s tem že zagotovil eno od prvih šestih mest v italijanskem prvenstvu. Jugoplastika pa je v soboto doma iztržila izredno težko zmago proti Bosni. Spličani so nastopili brez Šolmana (gleženj v mavcu) in zmagali so le s 84:83. Brez Šolmana bo za jugoslovanske košarkarje res težko igrati proti Sinudyneju, ki ima v Američanu McMillenu svojega najboljšega košarkarja in strelca.

V prvi skupini pa bo Crvena zvezda igrala proti španskemu moštvu Juventud Badalona. Prvo tekmo bodo Beograjčani igrali doma in zato bodo morali nujno zmagati z večjo razliko v koših, kajti nasprotno bi jih lahko španski košarkarji v povratnem srečanju bridko presenetili.

SKUPINA A

Danes: CSKA Sofija - Racing Antwerpen, C. zvezda BG - Juventud Badalona.

SKUPINA B

Danes: Sinudyne Bologna - Jugoplastika Split, Le Mans - Spartak Leningrad.

Koračev pokal

PARTIZAN — TOURS 110:80

V prvem srečanju 3. kola za Koračev pokal je Partizan v Beogradu z visoko razliko (110:80) premagal francosko peterko ASPO Tours. Verjetno bo Beograjčanom ta prednost zadostovala tudi v povratnem srečanju, ki bo 11. febr. v Franciji. Partizan je torej že skoraj polfinalist tega tekmovanja.

NAMIZNI TENIS — NA 33. SVETOVNEM PRVENSTVU V INDIJI

Jugoslovani se bodo potegovali za uvrstitev na najvišja mesta

Njihovi najnevarnejši nasprotniki bodo predvsem Kitajci, Švedi, Japonci in Madžari

Jutri bo v Kalkuti predsednik republike Indije Ali Ahmed Fekrudin odprl 33. svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. Že dopoldan pa se bodo nato začeli prvi boji za zelenimi mizami in sicer bodo stopile v areno državne reprezentance.

Jugoslovanska ekipa pričakuje od tega prvenstva veliko. Šurbek, Stipančić, Karakašević, Savnik in Kosanović imajo velike ambicije. V skupini, kjer igra Jugoslavija se nahajajo še Kitajska, Japonska, Madžarska, Anglija, Indonezija, Indija in Romunija. Kitajska bo najbrž nepremostljiva ovira za jugoslovanske mojstre, Japonska in Madžarska pa sta ekipi, ki se prav tako potegujeta za drugo mesto v skupini B. Če objektivno presodimo moči teh treh kandidatk za drugo mesto, moramo reči, da je Jugoslavija najmočnejša, ni pa še rečeno, da bo tako na igrišču. V primeru osvojitve drugega mesta bo igrala Jugoslavija s prvouvrščeno iz skupine A in bi ji že bilo zagotovljeno vsaj četrto mesto. V skupini A igrajo Švedska, SZ, ČSSR, Koreja, Zah. Nemčija, Francija, Avstrija in Danska. Prvo mesto bi morali po vsej verjetnosti osvojiti Švedi, boj za drugo mesto pa zadeva SZ in ČSSR.

Jugoslovanska ženska ekipa, ki jo sestavljajo Palatinuševa, Fabrijeva, Jelerjeva in Korpova, ima precej manjše možnosti za dobro uvrstitev. Jugoslovanke igrajo v B skupini, kjer so še Kitajska, Japonska, Romunija, Vzh. Nemčija, Anglija, Poljska in Bolgarija. Nedvomno bi pomenilo četrto mesto v tej skupini že zadovoljiv uspeh.

Še beseda o favoritih. V moški konkurenci so Kitajci najbrž najboljši in naslov svetovnega prvaka jim tokrat ne bi smel zbežati iz rok. Presenečenje lahko pripravi le Švedska, vendar pa v tem primeru to ne bi bilo presenečenje, saj so Švedi svetovni prvaki iz Sarajeva. V ženski konkurenci bi morale prvo mesto osvojiti prav tako Kitajke, njihove najnevarnejše nasprotnice pa bodo prav gotovo predstavnice Koreje in Japonske.

Kot običajno bodo najprivlačnejši boji za mizami, kjer bodo igrali posamezniki. Favoritov za najvišji naslov je več. Omenili bi lahko Bengtssona, svetovnega prvaka iz Nagoje. Hsi En Tinga, osvajalca naslova v Sarajevu, Orlowskega, evropskega prvaka iz Novega Sada, Li Čen Šina, Konoja, Ita, Hsu Šao Faa, Jonyerja, Johanssona in seveda Šurbeka ter Stipančića. Nedvomno pa bi morali po zadnjih rezultatih sodeč najvažnejšo vlogo odigrati le trije igralci: Hsi En Ting, Šurbek in Li Čen Šin. Dva Kitajca in Jugoslovan. Za Šurbeka bo to najbrž edinstvena priložnost, da v svoji izredno bogati karieri doseže tudi najvišjo stopničko namiznoteniške igre.

V ženski konkurenci sta favoritinji Kitajki Hu Ju Lanova in Čang Lijeva, po vsej verjetnosti pa bo prva ponovila uspeh, ki ga je že dosegla v Sarajevu, kjer je bilo zadnje svetovno prvenstvo.

Tudi borba med pari bo zanimiva. Pri moških bo najbrž glavna beseda pripadala svetovnima prvakoma Bengtssonu in Johanssonu iz Švedske, lepe možnosti pa imata tudi Šurbek in Stipančić. Pri ženskah veljata kot favoritinji Hu Ju Lanova ter Hi Aijeva. Med mešanimi pari je najbrž prvo mesto že rezervirano za sedanja prvaka Kitajca Liang Ko Lianga in Čang Lijevo.

Kot smo že omenili, se bo prvenstvo pričelo jutri. V prvem srečanju bo že dopoldan nasprotnik Jugoslavije Indonezija, ki ne bi smela predstavljati težke ovire. Popoldanski nasprotnik, Anglija, pa je boljši in zato ga ne gre podcenjevati.

Naj nazadnje omenimo še Italijo, ki sicer v svetovnem merilu pomeni izredno malo. Italija nastopa med moškimi v skupini kjer igrajo še ZDA, Nizozemska, Grčija, Nigerija, Hongkong, Belgija in Wales. Med ženskami pa Italija sploh ne nastopa

S. K.

KOŠARKA — TEDENSKI PREGLED NAŠIH EKIP

Za nedeljski uspeh Bora v Tržiču zasluga tudi Kontovela in Poleta

Več tekem naraščajnikov - Pričelo se je prvenstvo v minibasketu

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

Nedeljska zmaga v Tržiču je bila za borovce predvsem moralno zadoščenje, da je bil njihov trud v letošnji sezoni poplačan z uspehom. Po nekoliko slabšem prvem delu prvenstva so «plavi» v drugem delu zares presenetili, saj so osvojili kar deset zaporednih zmag. Deseto zaporedno zmago so osvojili v nedeljo v Tržiču v odločilnem srečanju za drugo mesto tega prvenstva proti ekipi Radici Arte iz Gorice.

Bor se je tako uvrstil v finalni del, v katerem nastopajo še ekipe Libertas Trst, Itala Gradišče in POM Tržič. Za ta uspeh pa gre zasluga vsem trem našim košarkarskim društvom: Kontovelu, Poletu in Boru. Jasno je namreč treba povedati, da prvo Borovo ekipo sestavljajo košarkarji vseh treh naših košarkarskih društev. Mislimo tudi, da pomeni prav ta združitev raznih igralcev uspeh, še več kot uvrstitev v finalni del. Prav Borovo moštvo je torej dokazalo, da se lahko s skupnim trudom le nekaj doseže.

Pri tem ne moremo pozabiti tudi dejstva, da so v Tržiču bodrili slovenske košarkarje tudi navijači vseh naših ostalih društev. Bil je to drugi dokaz, da lahko tudi novo «mlado» moštvo vzbuja pozornost med našimi navijači, ki jih navadno obtožujemo za «lokal-navijače».

Ko torej pomislimo, da so fantje vložili veliko truda za ta uspeh, da so društva nesebično posodila svoje igralce, da so navijači polnoštevilno sledili ekipi v Tržič, z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je šport še vedno živ med nami.

Borovci bodo v finalnem delu igrali že v nedeljo, 9. t.m., in sicer ob 11. uri v Gradišču proti Itali.

BOROVI STRELCI

Klobas 253, Sosič 198, Ambrožič 191, Fabjan 117, Sirk 83, Barazzutti 64, Kralj 45, Kraus 42, Guštin 34, Koren 21, Vatovec 13, Pertot 6, Francia 2.

MINIBASKET

BREG — JUVENTUS 26:12

BREG: Peter Žerjal, Tedesco, Slavec 6, Korošec 6, Mondo, Štrajn, Florjan Žerjal 14, Kozina, Čok in Gerdančič.

SODNIK: Popazzi.

V svoji prvi tekmi prvenstva v minibasketu je Breg včeraj slavil zmago. V Dolini so namreč Brežani premagali ekipo Juventusa dokaj zanesljivo in bi lahko zmagali še z večjo razliko, če bi bolj pazljivo metali na koš.

Tudi tokrat je največ košev dosegel Florjan Žerjal, dokaj dobro sta zaigrala tudi Korošec in Slavec, medtem ko je Čok pazljivo vodil igro svoje ekipe. Zaradi požrtvovalnosti pa se je izkazal Mondo. Sicer pa so za zmago zaslužni prav vsi.

Nedvomno je bila to koristna zmaga naših fantov, saj bodo lahko v bodočih nastopih bolj sproščeno in zaupljivo igrali.

V ponedeljek so v tržaški športni palači odigrali tudi tri tekme, ki so jih svoj čas odgodili zaradi zasedene telovadnice.

IZIDI

Bor - Italsider	75:45
Lloyd B — Polet	47:43
Kontovel - Ricreatori	52:46

ODBOJKA

Slovenske dijakinje nadaljujejo svojo zmagoslavno pot na medšolskem odbojkarskem prvenstvu v Trstu. Včeraj so namreč izbojevale še tri zmage:

Slomšek - Dante	2:0
Zois - Petrarca	2:0
Prešeren - Galilei	2:0

HOKEJ NA LEDU

Ljubljanska Olimpija bo danes odigrala svojo poslednjo letošnjo tekmo v okviru državnega prvoligaškega hokejskega prvenstva pred domačim občinstvom. Njen nasprotnik bo zagrebški Medveščak.

V NARAŠČAJNIŠKI LIGI

Polet ni bil dorasel Boru

Polet — Bor 48:84 (25:34)

POLET: Petje 4, Sosič 20, Malalan 7, Piccini M., Piccini A., Danev 9, Grgič, Ferluga 8.

p.m.: 6-10

BOR Mazzucca 1, Dougan 4, Zlobec, Pegan S., Pegan A., Udovič 18, Furlan 32, Race 25, Canciani, Trevisan 4.

p.m.: 2-6

SODNIK: Piculin.

S 36 točkami razlike v korist gostov se je na Opčinah končal slovenski derbi med Poletom in Borom. Borovci so v tem srečanju očitno prevladovali pod obema košema, v napadu in v obrambi. Prišli so tako do koša z izredno lahkoto, predvsem po zaslugi openskih igralcev, ki so pozabljali, da je treba nasprotniku preprečiti nemoteno pot do koša. Kljub temu je bilo nemogoče upirati se enakovredno gostom, saj so ti gradili svojo igro na odlični trojici Furlan—Race—Udovič, ki je dosegla skoraj vse točke za svojo ekipo, ne da bi jim kdo to preprečil.

Poletovci so se gostom skusali upirati le do začetka drugega polčasa, ko so zastajali le za 9 točk, predvsem po zaslugi Sosiča in Ferluge. Nato pa so iz neznanih razlogov popustili na vsej ravni. Borovci so to izkoristili in od tod razlog za tako visoko razliko v izidu.

Lota

Predstavništvo ljubljanske Olimpije, ki je v nedeljo gostovalo pri Bregu, je sprejel tudi dolinski župan Dušan Lovriha na dolinskem županstvu (zgoraj); igralci obeh moštev so navezali med seboj prijateljske stike in so se tudi skupaj fotografirali (spodaj)

V ORGANIZACIJI DOMAČEGA PRIMORJA

JUTRI LEPA NOGOMETNA PREDSTAVA NA PROSEKU

Tržaška slovenska nogometna reprezentanca bo igrala z Wackerjem

Jutri bo na Proseku zanimivo nogometno srečanje, o katerem smo že pisali. Reprezentanca slovenskih nogometnih klubov s Tržaškega bo namreč igrala proti avstrijski prvoligaški enajsterici Wackerja iz Innsbrucka.

Igralci tega kluba so izkoristili zimski premor v svojem nogometnem prvenstvu za skupne priprave v Istri. Doslej so trenirali v Poreču, kjer so odigrali tudi nekaj trening tekem, v zadnjih dneh pa so se preselili v Piran.

Wacker je v Innsbrucku izredno priljubljena ekipa, ki privablja na tribune veliko število gledalcev. Nogomet ni namreč v tirolski metropoli prav nič manj priljubljen kot smučanje. Zanimivo je, da je v zadnjih letih to avstrijsko moštvo doseglo velike uspehe prav pod vodstvom znanega slovenskega trenerja Elznerja, ki je prej treniral ljubljansko Olimpijo. Elzner, ki je profesor (nogometa) na Visoki šoli za telesno kulturno v Ljubljani, je pred časom opustil treniranje Wackerja, vendar pa ga je vodstvo tega kluba lani zopet povabilo naj prevzame krmilo ekipe v svoje roke, kar je tudi storil.

Kako igrajo avstrijski nogometaši si bomo lahko ogledali jutri ob 10. uri na proseškem igrišču. Upajmo, da bo tekmi naklonjeno tudi vreme.

NARAŠČAJNIKI

Primorec — Muggesana 0:0

MUGGESANA: Barnaba, Ferluga, Savroni, Sabadin, Geromeglia, Zornada, Bussi, Babič, Braiva, Carbonini, Cini, 13 Magliola.

PRIMOREC: Grgič, Orazi, Milkovič (Cibic), Rismondo, E. Kralj, M. Kralj, V. Milkovič, Malalan, M. Kralj, Stojkovič, 12 Bak, 13 Cibic.

V tretjem kolu naraščajniškega prvenstva se je tekma Primorec — Muggesana končala pri belem izidu. Muggesana se je predstavila na padriškem igrišču kot precej šibka ekipa, razen Cinija, ki je res pokazal dober pregled nad igro. Primorec ni izkoristil mnogih priložnosti, ki jih je imel.

V prvem polčasu, čeprav je igral Primorec proti burji, je večkrat napadal. V 17. minuti je M. Kralj imel izredno priložnost, a je žoga šla za las mimo vratnice.

V drugem delu tekme je Primorec stalna napadal. Edinstvena priložnost se je ponudila sredi polčasa V. Milkoviču, ki se je znašel sam pred vratarjem. Žogo je močno streljal proti vratom, a vratar je dobro branil in rešil svojo ekipo pred porazom.

Darko Kralj in Alfred Cibic

* * *

GENOVA, 4. — Vodstvo italijanskega drugoligaša Genoa je odstavilo trenerja Guida Vincenzija. Njegovo mesto je prevzel Luigi Simoni.

* * *

VIAREGGIO, 4. — Na mladinskem mednarodnem nogometnem turnirju v Viareggiu so včeraj dosegli naslednje izide:

Napoli - Milan	1:0 (1:0)
Cesena - Velež	1:0 (0:0)
Juventus - Burlingame	2:0 (1:0)
Ujpest - Glasgow	1:0 (0:0)

NOGOMET

Olimpija (Ljubljana) gost Fortituda

Jugoslovanski nogometni prvoligaš Olimpija iz Ljubljane bo danes igral prijateljsko mednarodno tekmo v Miljah z ekipo Fortitudo. Srečanje se bo pričelo ob 17. uri.

Ljubljančani so te dni na pripravah v Kopru. Izkoristili so tako priložnost, da odigrajo nekaj prijateljskih tekem. Kot je znano, so v nedeljo igrali proti Bregu (5:0), danes pa se bodo pomerili z močnejšim nasprotnikom Fortitudom.

V PRVENSTVU D LIGE

Triestina v Torviscosi

Nogometna zveza je sporočila, da bo Triestina igrala prvenstveno tekmo D lige proti Pordenonu v Torviscosi. To srečanje bo v nedeljo, 9. februarja. Kot je znano, so Triestini izključili igrišče za dve koli zaradi izgredov med tekmo z ekipo Thiene.

Vodstvo Triestine pa je medtem vložilo priziv, češ da je kazen prehuda in da bi zveza zmanjšala diskvalifikacijo igrišča na eno samo kolo.

SMUČANJE

COURMAYEUR, 4. — Jutri se bo v Courmayeuru pričelo italijansko državno smučarsko prvenstvo alpskih disciplin. V prvem dnevu bodo podelili dva naslova: v moškem smuku in ženskem slalomu.

Ljudje Nadiških dolin

PASQUALE GUJON

PREVEDEL MIROSLAV KOŠUTA 9.

Sreča je v miru in nepoznavanju čezmernih želja, to učijo tudi budisti. Njihov mir je izviral iz vezi, ki so združevale njihove družine odznotraj in s sosedi.

Plutarh pripoveduje, da je veliki zakonodajalec Solon, ko ga je nekdo vprašal, katero da je po njegovem mnenju najsrečnejše mesto, takole odvrnil: «Tisto, v katerem se meščani čutijo tako medsebojno povezani, da komurkoli izmed njih prizadejano žalitev štejejo, kakor da je bila prizadejana vsem.»

Do leta 1933 so slovenščino mirno rabili v sami liturgiji, za pridigo in za poučevanje katekizma. Odredba msgr. A. Rossija iz leta 1915, da je treba rabiti ob latinščini samo italijanščino, se je nanašala samo na fare s furlanskim jezikom. Leta 1933 je torej prišel z vrha ukaz, da je treba slovenščino popolnoma pregnati iz cerkva.

V Nadiških dolinah so pognali kraljevske karabinjerje zaplenit škofijske katekizme in opomnit župnike in kaplane, da ne smejo več govoriti po slovensko. Dolinski duhovniki so se za pomoč in obrambo cerkvenih pravic obrnili na nadškofa msgr. Giuseppa Nogaro, svojega neposrednega predstojnika. Nadškof jih ni hotel sprejeti in se je izgovarjal s pomanjkanjem časa, češ da se je moral pripraviti na romanje v Sveto deželo. Zaradi tega so se duhovniki obrnili naravnost na sveto stolico. V imenu komisije za posebne zadeve je odgovoril kardinal Pizzardo samemu nadškofu, da sveta stolica ne more storiti ničesar, zakaj itak fašistična vlada ne bo v tej točki nikdar popustila. Posledica tega je bila, da je msgr. Nogara okregal duhovnike, ker so si ga drznili preskočiti, jim očital zlonamernost in ukazal, da morajo pridigati, peti in poučevati katekizem samo v italijanščini, brez kakršnekoli razlage v narečnem jeziku za tiste, ki ne bi razumeli (31).

Velik del duhovnikov se ni vdal tej nespametni in nepravični zahtevi, zaradi tega so morali, tudi to pot s posredovanjem kraljevskih karabinjerjev, pred kvestorja v Videm, kjer so jih uradno opozorili, naj ne mašujejo več po slovensko, sicer bodo poslani v konfinacijo.

Slovenski beneški duhovnik, ki bi mu danes v podobni situaciji grozili s konfinacijo, bi bruhnil v smeh. Pred štiridesetimi leti pa sta bila tako ambient kakor položaj župnika v teh dolinah nekaj povsem drugačnega. Bil je čaščen in kakor dvignjen na podstavek, šteli pa so ga za «gospoda» v pravem pomenu besede. Ljudstvo ga je označevalo z vzdevkom «gospod» te vasi tu, «gospod» tiste vasi tam. Nič čudnega torej, da so se tisti duhovniki (ne vsi!) obnašali, kakor da bi jih bili s kladivom po glavi. Vsekakor pa je bil deležen največje sramote nadškof, ki so ga spodrinili v njegovih pravicah, ne da bi si upal reagirati. Ni si namreč mogoče zamišljati, da se je hotel omadeževati z genocidom v soglasju s civilno oblastjo in še posebno z njim, ki naj bi bil človek božje previdnosti, «Uomo della Provvidenza».

JEZIK

Ime Slovan izhaja iz «slovo», ki pomeni besedo. V nasprotju s tem so namreč tistemu, ki ni govoril in je bil torej nem, rekli «nemec». Tudi Grki so pravili «barbaroi», po naše «jecljajoči», tistim narodom, ki niso poznali njihovega jezika.

Spočetka je beseda Slovan pomenila zgolj prebivalce Panonije in Norika, medtem ko so se tisti, ki so jugozahodno od njih mejili na Nemce, imenovali «Vendi» (32).

Pozneje je ime Nemci obveljalo samo za tevtonski narod, ki je bil kot homogena skupnost v neposrednejšem stiku s slovanskimi plemeni. Bližnje Italce pa so označevali z imenom Lahi. Izvor te besede sega daleč nazaj v zgodovino. «Walhos» so bili za Germane pripadniki nekega keltskega plemena, in sicer tistega, ki je v Cezarjevih in Ciceronovih spisih označeno kot «Volcae». Ti Kelti so se okoli leta 300 pr. Kr. pomaknili s severnega brega Majne proti jugu. Pozneje se je to ime razširilo na vse Kelte. Naknadno pa je pomenilo v stari nemščini ime «Walha» tudi podvržene romanske narode.

Imelo je zaničevalni prizvok. Romane, so šteli namreč za kaj malo nravne ljudi: «...že s tem samim imenom (Roman) so zajeli vse, kar je prostaškega, vse, kar je podlost, skopost, razvrat in prevara, ter vse, kar je pokvarjenega». Nemški Walha je prišel v slovanske jezike in postal Valh (v stari cerkveni slovanščini: «Valchus, generatim homo romanae originis»). V Slovenščini: Lah. (33)

Jezik Nadiških dolin je, po Boudoinu de Courtenayju in drugih, tisti, ki je najbolj soroden praslovanščini. Cenili so ga že v davnih časih. Pavel Diakon pripoveduje, da ga je govoril sam langobardski vojvoda Rodoard, in zgodovinar Nicoletti pravi, da je bil «slovenski jezik po vaseh veliko bolj v rabi (imeli smo številne slovenske kolonije v furlanski nižini) kakor furlanska govorica, tedaj še neizdelana in za uho neprijetna». Ta Nicolettijeva presoja je kajpada zelo subjektivna. Vsak jezik je lahko bolj ali manj popoln, ampak naučen na materinih kolenih je najbolj blagoglasen na svetu (34).

Oglejskemu patriarhu sv. Pavlinu je uspelo spreobrniti h krščanstvu naše prednike v Nadiških dolinah šele potem, ko je poslal mednje slovenske pridigarje, ki so uvedli, kakor se zdi zelo verjetno, tudi liturgijo svetih Cirila in Metoda. V Špetru Slovenov hranijo še prav takšen glagolski misal, kakršnega še dandanes rabijo v nekaterih dalmatinskih vaseh.

Slovenski jezik je podoben od dedov vsajenemu pušpanovemu grmu, ki se zdi, da ima po stoletjih še zmeraj iste lističe. Starodaven, ampak zmeraj svež.

To je zelo jedrnat jezik. Medtem ko se morajo včasih drugi, da izrazijo neko misel, zateči k dvema ali več besedam, slovenščina zadene bistvo z eno samo besedo.

Ne glede na dejstvo, da je razločevanje med jezikom in narečjem nekaj povsem umetnega, bodo ugovarjali: «to, kar govorijo v Benečiji, je narečje». Točno: je narečje, vendar kot tako mnogo bliže slovenskemu knjižnemu jeziku, kakor je, denimo, narečje, ki ga govorijo v Puglii, italijanščini. Če bi se namreč kdo izmed nas odpravil v Ljubljano, bi ga tam odlično razumeli, ko bi le izločil barbarizme pretežno italijanskega izvora. Zavedeli se bomo, da je naš besedni zaklad zelo skromen. Jasno: nikdar nismo imeli slovenskih šol. Kljub temu pa in kljub dejstvu, da smo bili dvanajst stoletij vključeni v države različne govorice, smo še ohranili svoj jezik.

31. Feigel — Nanut, Beneška Slovenija, Gorica, 1950, str. 57 in naslednje.
32. F. Musoni, Gli sloveni, str. 35
33. Carlo Tagliavini, Le lingue neolatine, Bibl. Com. di Udine.
34. Manzano, Annali del Friuli, II, str. 111 in Nicoletti, Costumi e leggi antiche dei Forlani sotti i Patriarchi.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82
Naročnina
Mesečno 1.750 lir — vnaprej: polletna 9.500 lir, celoletna 17.500 lir. Letna naročnina za inozemstvo 23.500 lir, za naročnike brezplačno revija «Dan» V SFRJ številka 1.50 din, ob nedeljah 2.— din, za zasebnike mesečno 24.— letno 240.— din, za organizacije in podjetja mesečno 30.—, letno 300.— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana. Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 250, finančno-upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sožalja 250 lir. «Mali oglasi» 80 lir beseda Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri S.P.I.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel Izdaja in tiska ZTT - Trst

OBČNI ZBOR NARODNE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

Predsedstvo Narodne in študijske knjižnice v Trstu

Narodna in študijska knjižnica v Trstu je ena izmed temeljnih kulturnih institucij slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Njeno premoženje v knjižnih zbirkah in zvezkih je veliko in stalno narašča. Poleg tega skrbi tudi za vzporedno kulturno dejavnost s prirejanjem strokovnih in znanstvenih predavanj, zlasti s področja slovenske književnosti. Pri tem pa je treba poudariti, da deluje v prostorsko in gmotno izredno težkih razmerah in da so ji sredstva iz javnih skladov še vedno zelo tenko rezana kljub veljavnim ustavnim, zakonskim in drugim določbam. Zato je tudi zadnji občni zbor, ki je odobril delovanje knjižnice v preteklem obdobju in prav tako tudi programski okvir delovanja za prihodnost, hkrati izrecno poudaril tudi to plat njene problematike. Na občnem zboru je prišlo tudi do predlogov o delni spremembi vodstvenih funkcij

Del udeležencev občnega zbora Narodne in študijske knjižnice v Trstu

Občni zbor prosvetnega društva «France Prešeren» v Boljuncu

Vojko Slavec, predsednik društva

Del udeležencev rednega občnega zbora PD «France Prešeren» v Boljuncu

Prosvetno društvo «France Prešeren» v Boljuncu je na svojem rednem občnem zboru v sredo, 29. januarja, polagalo obračun svojega dela, še bolj pa odstrlo pogled v prihodnost. V kritični analizi, ki ni prikrivala slabosti in težav, je predsednik vendarle lahko pokazal tudi na svetle točke: na obnovitev oziroma pomladitev društvenega pevskega zbora, v katerem je sedaj več kot 60 pevcev, na igralski tečaj in na skorajšnjo dograditev Kulturnega doma v skupnih naporih z dolinsko občinsko upravo. Pred novi odbor pa je tudi postavil zelo konkretne naloge, ki so delno tudi v zvezi z odprtjem Kulturnega doma, ki bo poslej moral postati središče vsestransko aktivnega življenja vaške skupnosti. Druga naloga je priprava na proslavljanje 30-letnice osvoboditve. V tej zvezi čaka društvo zgodovinska naloga, da zbere in uredi gradivo o deležu vaščanov Boljunca v narodnoosvobodilnem boju.

ŽERJALOVA UMETNOST NA FILMSKEM TRAKU

Aljoša Žerjal nas je zopet presenetil s svojimi filmi, ki vse bolj izpričujejo zrelega in umetniško prekvašenega ustvarjalca z globokim estetskim okusom in vsebinsko angažiranostjo. V tehničnem smislu je dosegel raven, ki mu dovoljuje svobodno izražanje misli in zato omogoča vsebinsko poglabljanje. 1. 2. je v veliki dvorani Kulturnega doma z le njemu lastno šegavostjo pokazal pet filmov, med katerimi tudi film z naslovom «Svet Klavdija Palčiča», film o našem mladem, a že evropsko uveljavljenem slikarju. Tokrat Žerjala ni toliko zanimal Palčičev umetniški svet v neposrednem pomenu besede, pač pa svet, ki ga obdaja in iz katerega črpa svoje navdihe. Dekletom «Krasa» je poklonil za njihovih 9 zlatih kolajn svoj «zlati» film, v katerem je ovekovečil njihove uspehe.

Aljoša Žerjal med prikazovanjem svojih novejših filmov v Kulturnem domu

PREDAVANJA PO NAŠIH DRUŠTVIH

Za Slovensko planinsko društvo je v Gregorčičevi dvorani predaval prof. Franc Habe iz Postojne o temi «Po slovaških gozdovih in jamah». Predavanje je dopolnil s krasnimi barvnimi diapozitivi. To je bil prvi letošnji planinski večer

Gost drugega predavanja Narodne in študijske knjižnice v Kulturnem domu je bil prof. dr. Boris Paternu. Govoril je o «Slovenski poeziji v XIX. stoletju». Izredno zanimivo predavanje je privabilo veliko število poslušalcev

Združenje slovenskih medicincev v Trstu je priredilo v petek, 31. jan. v Mali dvorani Kulturnega doma predavanje dr. Stojana Plesničarja o temi «Sodobne smernice v onkologiji». Dvorana je bila polna hvaležnih poslušalcev

SLOVENSKI VEČER V KRMINU, OB VZNOŽJU ZAPADNIH BRD

Slovenci, ki živijo v krminski občini na robu zapadnih Brd, so ob sodelovanju z našimi osrednjimi prosvetnimi in kulturnimi organizacijami in ustanovami priredili prejšnjo soboto «Drugi slovenski večer», ki je zelo lepo uspel, kar samo potrjuje, kako si slovenski živelj, tudi odmaknjen od naših zamejskih kulturnih žarišč, želi življenja, zabave in kulture v slovenskem narodnem duhu. V dvorani mestnega gledališča v Krminu se je zbralo veliko domačinov, prišli pa so tudi gostje in rojaki iz bližnjih občin pa celo iz Gorice in Trsta. Na sliki vidimo nekatere starejše krminske Slovence, ki prejemajo za svoje dolgoletno delovanje v prid slovenske krminske skupnosti, diplome iz rok predsednika krožka briške mladine Jožka Sirka. Med kulturnimi skupinami, ki so nastopile na tem «Drugem slovenskem večeru», je največ uspeha žela folklorna skupina iz Sovodenj, ki jo vodi Nada Križmančič. Zaplesala je venček belokranjskih plesov in dokazala od zadnjega nastopa sem viden napredek

SAG Z BRECHTOM V SVOJO ČETRTO GLEDALIŠKO SEZONO

Občinstvo na premierski in prvi slovenski uprizoritvi Brechtove igre

Slovensko amatersko gledališče je vstopilo v svojo četrto sezono z uprizoritvijo Brechtove farse «Izjema in pravilo», ki jo je avtor imenoval «igra za pouk». Njena morala je namreč tako prozorna, da lahko služi za pouk, toda njena uprizoritev zahteva vendarle režijsko in igralsko popolno angažiranje, da učinkuje neposredno in prepričljivo. Mladi igralci in režiser so se potrudili in ustvarili dopadljivo igro na sprejemljivi amaterski ravni. Lahko bi govorili o tem na primer, da režijsko niso bile izkoriščene vse možnosti tudi v pogojih, v katerih dela ansambel, lahko bi imeli tudi kakšno pripombo na sceno in scenske rekvizite pa na karakterizacijo oseb. Toda vse to bi že bilo ocenjevanje mimo zmogljivosti in pričakovanj od amaterskega gledališča. Bolj važna je ugotovitev, da je SAG vztrajna in agilna ljubiteljska skupina, kateri gre vse priznanje za njeno prizadevnost in za uspehe, ki jih je že in jih še bo dosegla, če bo vztrajala pri svojem delu

Izvajalci Brechtove igre «Izjema in pravilo»